

ΙΛΙΣΟΣ

ΕΡΕΥΝΑ - ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ - ΤΕΧΝΗ

Δημοσθένης ἐρωτηθεὶς,
τί ἄνθρωπος ἔχει ὅμοιον Θεῷ,
ἔφη· τό εὐεργετεῖν καὶ ἀληθεύειν.

Σωκράτης ἐρωτηθεὶς,
τί ἀριστόν ἐστι τῶν μαθημάτων,
ἔφη· τό ἀπομαθεῖν τὰ κακά.

Ἄναχαρσις ὁ Σκύθης φιλόσοφος ἐρωτηθεὶς,
τί ἐστι πολέμιον τοῖς ἀνθρώποις,
ἔφη· αὐτοὶ οὗτοι ἐχθρεύονται ἑαυτούς.

ΤΙΜΟΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

**ΠΩΛΟΥΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ «ΙΛΙΣΟΥ» Βουκουρεστίου 25
α΄ ὄροφος, Κωδ. Ταχ. 106 71 Τηλ. 3620.702**

H.P. Blavatsky	Ο εσωτερικός χαρακτήρας των Ευαγγελίων	900
H.P. Blavatsky	Τὸ κλειδί τῆς Θεοσοφίας	2.000
H.P. Blavatsky	Ἡ φωνὴ τῆς αἰγῆς	1.000
An. Besant	Θάνατος καὶ Ὑπερπέραν	900
An. Besant	Ἡ ἐξέλιξις τῆς ζωῆς καὶ τῆς μορφῆς	1.000
C.W. Leadbeater	Ἡ μυστικὴ ἱστορία τοῦ Τεκτονισμοῦ	2.000
N. Sri Ram	Προσεγγίσις πρὸς τὴν Πραγματικότητα	1.000
N. Sri Ram	Αἱ βαθύτεραι ὁψεις τῆς Ζωῆς	1.000
Irving S. Cooper	Ἡ Μετενσάρκωσις	1.000
Vivekananda	Κάρμα - Γιόγκα	1.000
Eliphas Levi	Τὸ μέγα ἀπόρητο α΄ μέρος	1.000
" "	" " β΄ μέρος	1.300
" "	Τὸ βιβλίον τῶν Σοφῶν	1.200
Luis Claude de Saint Martin	ECCE HOMO	800
Papus	Μετενσάρκωσις	1.300
"	Πραγματεία ἐπὶ τῶν ἀπόκρυφων ἐπιστημῶν	2.500
YB Μπερτού	Διδασκαλίαι τῶν Δρυϊδῶν	1.000
Ἄντ. Ἀνδριανοπούλου	Ἀρχαῖοι Ἕλληνες φιλόσοφοι	2.000
Ἄντ. Ἀνδριανοπούλου	Ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡ ζωὴ	2.000
Ἄντ. Ἀνδριανοπούλου	Οἱ Νόμοι τῆς Ζωῆς	1.200
Ἰω. Βασιλῆ	Τὸ Σημειωματάριον ἑνὸς Μύστου	2.000
Ἰω. Βασιλῆ	Τὰ φυσικὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου	800
Περιοδικὸν «ΙΛΙΣΟΣ»	Τόμοι χαρτόδετοι	2.000
«ΙΛΙΣΟΣ»	Ἐπιλογὴ 1956-58, 1959-61, 1962-65 ἐκά- στη δεμένῃ	2.500
«ΙΛΙΣΟΣ»	Ἐπιλογὴ 1966-1970 χαρτόδετος	2.000
«ΙΛΙΣΟΣ»	Ἐπιλογὴ 1966-1970 δεμένῃ	2.500

Τὰ ἐξοδα ἐπὶ ἀντικαταβολῇ ἐπιβαρύνουν τὸν ἀγοραστήν.

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ «ΙΛΙΣΟΥ» Δρχ. 400

ΣΥΝΔΡΟΜΗ «ΙΛΙΣΟΥ» Δρχ. 2.000. Ἐξωτ. Δρχ. 3.000.

(Γιὰ τὸ ἔτος 1992)

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΣΚΕΨΕΩΣ
Βουκουρεστίου 25 Κωδ. Ταχ. 106 71, Αθήναι Τηλ. 362.0702

Ίδρυτής: †ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ίδιοκτησία: Θεοσοφική Ἐταιρία ἐν Ἑλλάδι

Ἐκδότης-Διευθυντής: Πολ. Ἀντζακας

Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ: Π. Αναγνώστου, Π. Παπασλιώτης

Ἔτος 37ον ● Μαῖος - Ἰούνιος 1992 ● Τεύχος 206

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΑΛΑΝΟΣ Ο ΑΘΗΝΑΙΟΣ

ΤΟΥ ΚΩΣΤΗ Ν. ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ὁ Δημήτριος Γαλανός, τοῦ ὁποῦ ἡ εὐγενὴς μορφὴ κοσμεῖ τὴν αἴθουσαν τῆς Συγκλήτου τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἐγεννήθη εἰς τὰς Ἀθήνας τὸ 1760, δευτερότοκος υἱὸς τοῦ Παντολέοντος Γαλανοῦ. Τὰ πρῶτα γράμματα, μέχρις ἡλικίας 14 ἐτῶν, ἐδιδάχθη εἰς Ἀθήνας ἀπὸ τὸν Σχολάρχην Ἰω. Μπενιζέλον. Κατόπιν ἐπῆγε εἰς τὸ Μεσολόγγι, ὅπου ἐμαθήτευσεν εἰς τὸν Παναγιώτην Παλαμᾶν, καὶ ἐκεῖθεν εἰς Πάτμον, ὅπου διέμεινεν ἐπὶ ἐξαετίαν, διδασκόμενος τὴν ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν ἀπὸ τὸν Δανιήλ.

Εἰς τὴν Πάτμον ἔλαβε πρόσκλησιν ἀπὸ τὸν θεῖον του Γρηγόριον, Μητροπολίτην Καισαρείας, πρωτόθρονον τῆς ἐν Κων/πόλει Ἱερᾶς Συνόδου, διὰ νὰ μεταβῇ εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου ὁ θεῖος του, ἐκτιμῶν ὄχι μόνον τὴν μόρφωσίν του ἀλλὰ καὶ τὸ ἀψογον ἦθος του, τοῦ ἐπρότεινε νὰ γίνῃ κληρικὸς καὶ νὰ ἀκολουθήσῃ τὸ ἐπίζηλον, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἱερατικὸν στάδιον. Ἄλλ' ὁ νεαρὸς Δημήτριος ἀπέρριψε τὴν πρότασιν τοῦ θεοῦ του Μητροπολίτου καὶ εἰς ἡλικίαν 26 ἐτῶν ἐφυγε διὰ τὴν Καλκούταν τῶν Ἰνδιῶν, ὅπου κατέλαβε θέσιν οἰκοδιδασκάλου εἰς τὴν πλου-

Δημήτριος Γαλανός
ὁ Ἀθηναῖος

σίαν οἰκογένειαν τοῦ ἐξ Ἀνδριανουπόλεως Ἑλληνοῦ ἐμπόρου Κωνστ. Πανταζῆ. Ἐκεῖ, παραλλήλως πρὸς τὴν ἐργασίαν του, συνέχισε τὰς σπουδὰς του, μελετῶν Ἀγγλικά, Σανσκριτικά, καὶ ἄλλας ἀνατολικὰς γλώσσας, ὡς καὶ ἀνατολικὴν φιλοσοφίαν. Τοιοῦτοτρόπως γρήγορα ἀπέκτησε τὴν φήμην μεγάλου σοφοῦ, ὄχι μόνον μεταξύ τῶν συμπατριωτῶν του καὶ τῶν πατέρων τῆς μονῆς τοῦ Σινᾶ, ἀλλὰ καὶ μεταξύ τῶν Ἀγγλων, καθὼς καὶ μεταξύ τῶν Ἰνδῶν Βαχμάνων.

Ὁ Δημ. Γαλανός, ἐξασφαλίσας ἀπὸ τὴν ἐργασίαν του ἐπαρκῆ τὰ μέσα λιτοῦ βίου, ἐγκατέλειψε τὴν Καλκούταν καὶ ἐγκατεστάθη εἰς τὴν ἱερὰν πόλιν τῶν Ἰνδιῶν, τὸ Μπενάρες, τὸ σημερινὸν Βαρανάσι. (Ἡ πόλις Μπενάρες, δι' ἀποφάσεως τῆς Ἰνδικῆς Κυβερνήσεως, ἔλαβε ἐκ νέου τὸ ἀρχαῖον Ἰνδικὸν ὄνομά της, μετονομασθεῖσα εἰς «Βαρανάσι», ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ ἑορτασμοῦ τῶν 2.500 ἐτῶν ἀπὸ τῆς κατὰ παράδοσιν εἰσόδου τοῦ Γκαουτάμα

Βούδδα εις τήν κατάστασιν τῆς Νιρβάνα). Ἐκεῖ ὁ Δημ. Γαλανός ἐμαθήτευσε πλησίον τῶν Βραχμάνων, οἱ ὁποῖοι τόν ἐμύησαν εἰς τήν Ἰνδικήν σοφίαν.

Συνήθως ἀναγράφεται ὅτι ὁ Δημ. Γαλανός ἐγίνε Βραχμάν. Αὐτό βεβαίως εἶναι λάθος, διότι Βραχμάν κανεῖς δέν μπορεῖ νά γίνῃ, ἀλλά μόνον νά γεννηθῇ. Βραχμάνες εἶναι ἡ ἀνωτέρα τάξις, ἡ ἱερατική, ἀπό τὰς 4 τάξεις εἰς τὰς ὁποίας εἶναι φυλετικῶς διηρημένοι οἱ Ἰνδοί. Ὁ Δημ. Γαλανός, ὁ Ἀθηναῖος, ἐγίνε, ὄχι Βραχμάν, ἀλλά δεκτός μεταξύ τῶν Βραχμάνων οἱ ὁποῖοι ἐξετίμησαν τό ἀμεμπτον ἦθος του, τόν ἐνθεον ζῆλον του διά τήν μελέτην, τήν ἀφοσίωσίν του εἰς τήν θείαν ἐπιστήμην, ὥστε τόν κατέστησαν κοινῶν τῆς μυστικῆς σοφίας των.

Ἐζησε μαζί τους 40 χρόνια, θεωρούμενος ἀνὴρ «θεῖος καὶ σοφώτατος». Συγχρόνως διετήρει ἐπαφήν δι' ἀλληλογραφίας μέ τούς Σιναΐτας μοναχοὺς, ὡς δεικνύει ἡ πρὸς τόν ἀνεψιόν του Παντολέοντα γνωστὴ ἐπιστολὴ του. Καὶ δέν ἐλησμόνησε τήν Πατριδα, εἰς τήν ὁποῖαν ἐμελέτα, ἀλλά δέν ἐπέπρωτο νά ἐπανέλθῃ. Ἀπέθανεν ἠσυχῶς εἰς Μπενάρεσ, εἰς ἡλικίαν 72 ἐτῶν, τὴν 3ην Μαΐου 1833. Τό σῶμα του ἐτάφη εἰς τό Ἀγγλικόν νεκροταφεῖον, εἰς δέ τόν τάφον του ἐγράφη ὑπὸ φίλου του Βραχμάνος ἐπίγραμμα, εἰς τό ὁποῖον ἀποκαλεῖται «Πλάτων τοῦ αἰῶνος». Ἀπό τήν περιουσίαν του τό ἥμισυ ἀφήκε διά διαθήκης εἰς τόν ἀνεψιόν του Παντολέοντα Γαλανόν, τό δέ ἕτερον ἥμισυ, μαζί μέ τὰ βιβλία του καὶ τὰ χειρόγραφα του, εἰς τήν «κυριωτέραν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν», θεωρηθείσης ὡς τοιαύτης τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, εἰς τήν αἴθουσαν τῆς Συγκλήτου τοῦ ὁποῖου εἶναι ἀνηρτημένη ἡ γνωστὴ προσωπογραφία, μέ ἐνδυμα Ἰνδικόν, τοῦ Δημητρίου Γαλανοῦ, τοῦ Ἀθηναίου, τοῦ ἀγνοῦ φιλοσόφου καὶ σοφοῦ Ἰνδολόγου.

Ὁ Δημ. Γαλανός κατὰ τό διάστημα τῶν 40 τελευταίων ἐτῶν τῆς ζωῆς του, κατὰ τό ὁποῖον διέμεινε μεταξύ τῶν Βραχμάνων, μετέφρασεν ἀπό τὰ Σανσκριτικά εἰς τήν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, εἰς ὑπερκαθαρεύουσας, σχεδόν ἀρχαίαν, ὀλόκληρον σειράν σημαντικῶν ἔργων τῆς Ἰνδικῆς φιλολογίας καὶ φιλοσοφίας. Ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν, μέ τήν ἐπιμέλειαν τοῦ Γεωργίου Κ. Τυπάλδου, Ἐφόρου τῆς Δημοσίου καὶ Πανεπιστημιακῆς Βιβλιοθήκης, ἐπιστάσις Γ. Ἀποστολίδου, Κοσμητοῦ Βιβλιοφύλακος, ἐξεδόθησαν ἀπό τοῦ 1845 μέχρι τοῦ 1853 ἑπτὰ βιβλία, τὰ μὲν δύο πρῶτα δαπάνη Ἰωάννου Δούμα, τὰ δέ ὑπόλοιπα πέντε δαπάνη τοῦ Ἐπιμελητοῦ τῆς ἐκδόσεως Γεωργίου Τυπάλδου. Τὰ βιβλία ταῦτα, δυσσεύρετα σήμερον, εἶναι τὰ ἑξῆς:

1845. Πρόδρομος (Συλλογή γνωμικῶν καὶ ἠθικῶν διδαγμάτων διαφόρων ποιητῶν).
1847. Βαλαβαράτα, ἢ συντομὴ τῆς Μαχαβαράτας, ὑπὸ τοῦ Ἄμαρα ἢ Ἄμαρασάνδρα, μαθητοῦ τοῦ σοφοῦ Ζηναδάτα.
1848. Γιτά, ἢ θεσπέσιον μέλος (ὑπὸ τοῦ σοφοῦ Βεάσα).
1850. Ραγγουῦ–Βάνασα ἢ γενεαλογία τοῦ Ραγγουῦ (ὑπὸ Καλλιδάσα).
1851. Ἴτιχασασαμουτσαῖα, τουτέστιν Ἀρχαιολογίας Συλλογὴ, ἢ περὶ διαλόγων καὶ μύθων ἐκ Μαχαβαράτα, τοῦ φιλοσόφου Βεάσα.
1851. Χιτοπαδάσσα ἢ Πάνστα Τάντρα (πεντάτευχος) ὑπὸ τοῦ σοφοῦ Βιονουσαρμᾶνος καὶ Ψιττακοῦ Μυθολογίαι νυκτεριναί, μετὰ τῆς ὑπὸ Συμεῶνος Μαγίστρου τοῦ Σῆθ μεταφράσεως τῆς πεντατεύχου, ὑπὸ τὸν τίτλον «Στεφανίτης καὶ Ἰχνηλάτης».
1853. Δουργᾶ.

Τὰ βιβλία ταῦτα προλογίζονται διὰ μακρῶν ὑπὸ τοῦ Ἐπιμελητοῦ τῆς ἐκδόσεως Γεωργίου Τυπάλδου (καὶ ὄχι ὑπὸ τοῦ μεταφραστοῦ Δημητρίου Γαλανοῦ, ὅπως ἐσφαλμένως, μερικοὶ ἀναφέρουν). Μόνον αἱ ὑπὸ τὸ κείμενον ἐπεξηγηματικαὶ σημειώσεις ἀνήκουν εἰς τὸν Δημ. Γαλανόν, αἱ ὁποῖαι μᾶς δίδουν πολλὰς καὶ πολυτίμους πληροφορίας περὶ τῆς Ἰνδικῆς φιλολογίας καὶ φιλοσοφίας, περὶ τῆς Βραχμανικῆς Μυθολογίας καὶ θρησκείας.

Πλὴν τῶν ὡς ἀνωτέρω ἐκδοθέντων ἔργων, τὰ λοιπὰ χειρόγραφα τοῦ Δημ. Γαλανοῦ (λεξικά, ὡς καὶ μετάφρασις τῆς «Βαγάθα–Πουράνα») παραμένουν ἀνέκδοτα ἐν τῇ Ἐθνικῇ Βιβλιοθήκῃ, περιμένοντα καλυτέρους διὰ τὰ Γράμματα χρόνους.

Ὡς ἐκ τῆς ἐξαντλήσεως τῶν ἐκδοθέντων βιβλίων, ἴσως καὶ ὡς ἐκ τῆς ἀρχαϊκῆς τῶν γλώσσης, τὸ ἔργον τοῦ Δημ. Γαλανοῦ δὲν εἶναι εὐρύτερον γνωστόν. Ὅλοι βεβαίως γνωρίζομεν ὅτι ὁ Δημ. Γαλανός, ὁ Ἀθηναῖος, μετέφρασεν ἀπὸ τὰ Σανσκριτικά ἢ τὰ Ἰνδικὰ (ἀπὸ τοῦ «Βραχμανικοῦ» ἀναγράφουν αἱ ἐκδόσεις Γεωργ. Τυπάλδου) μίαν σειρὰν ἔργων Ἰνδικῆς φιλολογίας καὶ θεοσοφίας. (Τὸν ὄρον «Θεοσοφία» μεταχειρίζεται ὁ Γεώργ. Τυπάλδος εἰς τοὺς προλόγους του, τέταρτον αἰῶνος πρό τῆς ἰδρύσεως τῆς Θεοσοφικῆς Ἐταιρίας ὑπὸ τῆς H.P. Blavatsky, ὅπως ἐπίσης τὸν μετεχειρίζετο κατὰ τὴν ἴδιαν ἐποχὴν καὶ ὁ Θεόφιλος Καΐρης). Μερικοὶ συγχίζουσι τὰ μεταφρασμένα ὑπὸ τοῦ Γαλανοῦ ἔργα μετὰς Βέδας, αἱ ὁποῖαι βεβαίως εἶναι κατὰ πολὺ ἀρχαιότεραι τούτων. Ἀλλὰ ποῖον εἶναι τὸ περιεχόμενον τῶν ἔργων τὰ ὁποῖα μετέφρασεν ὁ Γαλανός, ὀλίγοι τὸ γνωρίζουσι. Ἐξαιρέσειν ἀποτελεῖ ἡ

Γιτά, τῆς ὁποίας μεταφάσεις ἀφθονοῦν εἰς πολλές γλώσσας.

Τό περιεχόμενον τῶν ἐν λόγῳ ἔργων θά ἐκθέσωμεν συνοπτικῶς ἐν τοῖς ἐπομένοις.

Πρόδρομος

Λογίζεται ὡς εἰσαγωγή εἰς τὰς ἄλλας ἐκδόσεις τῶν μεταφράσεων τοῦ Δημ. Γαλανοῦ καί περιέχει συλλογὴν ἀπό γνωμικά καί ἠθικά διδάγματα διαφόρων ποιητῶν καί συγγραφέων. Τό βιβλίον ἀποτελεῖται ἀπό 5 μέρη.

α') Βατριχαρῆ Βασιλέως, ἠθολογίαι, γνωμολογίαι καί ἀλληγορίαι.

β') Τοῦ ἰδίου, ὑποθῆκαι ἢ περί ματαιότητος τῶν τοῦ κόσμου.

γ') Πολιτικά, οἰκονομικά καί ἠθικά, ἐκ διαφόρων ποιητῶν.

δ') Σύνοψις γνωμικῶν καί ἠθικῶν τοῦ ἠθολόγου καί φιλοσόφου Σουνακέα.

ε') Ζαγαννάθα Πανδιταράζα, ἀλληγορικά, παραδειγματικά καί ὁμοιωματικά.

Παραθέτομεν μίαν ἐπιλογὴν ἐξ αὐτῶν, διατηροῦντες τὴν γλῶσσαν τοῦ Δημ. Γαλανοῦ.

– Εὐχερῶς μὲν πείθεται ὁ ἀπλοῦς καί ἀμαθής· εὐχερέστερον δὲ ὁ εὐμαθής καί πολυμαθής· τὸν δ' ὀλιγομαθῆ καί δοκησίσοφον, οὐδ' αὐτός ὁ πάνσοφος Βραχμάς καταπεῖσαι δύναται.

– Οἱ μὲν μικρόφρονες διαφορὰν λογίζονται τοῦ οἰκείου καί τοῦ ἀλλοτρίου· οἱ δὲ μεγαλόφρονες πάντας τοὺς ἐν γῆ ὡς οἰκίους λογίζονται.

– Ἡ μὲν ζῶη βραχυτελής ἐστίν, ὡς τὸ μέγα κύμα· ἡ δ' ἀγλαΐα τῆς νεότητος διαμένει ἐν ὀλίγαις ἡμέραις· ὁ δὲ πλοῦτος ἀστατος, ὡς ἡ διάνοια· αἱ δ' ἡδοναὶ πρόσκαιροι, ὡς αἱ ἀστραπαὶ ἐν ὥρᾳ τῶν ὄμβρων· ἀλλὰ καὶ ἡ περιπτυξις ὠραίων γυναικῶν ὀλιγοχρόνιος ἐστὶ· προσκολλησάτε οὖν τὸν νοῦν τῆ πρὸς τὸν Θεὸν θεωρία, ἵνα διαπλεύσητε ἀσφαλῶς τὸ φοβερόν πέλαγος, τοῦτον τὸν κόσμον.

– Ἡδεΐαι εἰσὶν αἱ ἀκτῖνες τῆς σελήνης· ἡδεΐα ἐστὶν ἡ τῶν σπουδαίων ἀνδρῶν ὁμιλία· ἡδεΐαι εἰσὶν αἱ ἐν τοῖς ποιήμασιν ἀφηγήσεις· ἡδύ ἐστὶ τὸ πρόσωπον τῆς γυναικός, τὸ περιρρεόμενον δάκρυσιν ἐκ θυμοῦ πλαστοῦ· πάντα ἐστὶν ἡδέα· οὐδὲν ὁμως εἰσὶ ταῦτα, ὅταν ὁ νοῦς νοῆσῃ τὴν ματαιότητα αὐτῶν.

– Οὔτινος ἡ γυνὴ καθαρὰ ἐστίν, ἐπιδέξιος, εὐπαθής, ἡδέα βρώματα κατασκευάζουσα, ταπεινοφρονοῦσα, καὶ οἰκουροῦσα, οὗτος ἐστὶν εὐδαίμων.

– Τόν μὲν πλοῦτον φύλαττε εἰς ἀπαλλαγὴν τοῦ συμβάντος κακοῦ· τὴν δὲ γυναῖκα διαφύλαξον δι' ἐγκαταλείψεως τοῦ πλοῦτου· σεαυτὸν δὲ διαφύλαξον δι' ἐγκαταλείψεως καὶ πλοῦτου καὶ γυναικὸς ὁμοῦ.

– Καὶ ὁ μανθάνων, καὶ ὁ διδάσκων, καὶ ὅσοι φιλόλογοι, οὗτοι πάντες οὐ λέγονται σοφοί, ἀλλὰ σχολαστικοί· ὅστις δὲ ποιεῖ τὰ ὅπερ μανθάνει καὶ διδάσκει, οὗτος λέγεται σοφός.

– Ὅστις τοὺς ἀγαθοποιούντας ἀγαθοποιεῖ, τούτῳ ὅποια ἀρετῆ, ἢ ἔπαινος; ὅστις δὲ τοὺς κακοποιούντας ἀγαθοποιεῖ, οὗτος ἀγαθὸς ὑπὸ τῶν ἀγαθῶν καλεῖται.

– Ἐκεῖνος βλέπει ὀρθῶς, ὃς βλέπει τὴν μὲν ἀλλοτρίαν γυναῖκα, ὡς μητέρα, τὸ δ' ἀλλότριον χρῆμα, ὡς βῶλον, τοὺς δὲ λοιποὺς ἀνθρώπους, ὡς ἑαυτὸν.

– Τὸ μὲν σῶμα ἐστὶ πρόσκαιρον, ὁ δὲ πλοῦτος ἐφήμερος, ὁ δὲ θάνατος ἀεὶ πλησίον· ἀρετὴν ἄρα κτάσθω ὁ ἄνθρωπος.

– Οὔτε ἡ μήτηρ, οὔτε ὁ πατήρ, οὔτε ὁ ἀδελφός, οὔτε ὁ υἱός ἢ ἡ θυγάτηρ, ἢ οἱ οἰκείοι, συμπορεύονται τῷ θανόντι, ἀλλὰ μόνα τὰ ἀγαθὰ ἔργα.

– Τίνος ἐστὶ μήτηρ; τίνος πατήρ; τίνος υἱός; τίνος γυνή; ἐν ἄλλαις καὶ ἄλλαις γενήσεσιν ἄλλοι καὶ ἄλλοι ἔσονται.

– Ἐξω τοῦ ὠρισμένου χρόνου οὐ θνήσκει ὁ ἄνθρωπος ἐν πολέμῳ φρικτῷ κἂν μυριά βέλη ἔλθωσι κατ' αὐτοῦ· ἐλθόντος δὲ τοῦ χρόνου, καὶ ἐν μάχῃ μεθ' ἑνὸς παιδαρίου ἀπόλλυται.

– Καὶ ἀποθανόντος τοῦ ἀνθρώπου εἰκὼν μένει ἐν γῆ καὶ μνήμη τὰ ἐξῆς· τὸ σύγγραμμα, ὃ συνέγραψεν· ἡ λίμνη καὶ τὸ φρέαρ, ἃ ἐποίησε· τὰ δένδρα, ἃ ἐφύτευσε, καὶ ὁ ἀγαθὸς υἱός, ὃν ἐγέννησε.

– Ἀπόφευγε τὴν ἀμέλειαν, τὴν φιλίαν κακοῦ ἀνθρώπου, τὴν ψευδολογίαν, τὴν ζωοκτονίαν, τὴν κυβείαν, τὴν οἰνοποσίαν, καὶ τὴν ἀλλοτρίαν γυναῖκα.

– Οὐκ ἔστιν ἄλλο μαραντικόν τοῦ σώματος, ὡς ἡ μέριμνα, οὐδ' ἄλλο θρεπτικόν, ὡς ἡ μήτηρ, οὐδ' ἄλλο εὐφραντικόν, ὡς ἡ γυνή, οὐδ' ἄλλο κοσμητικόν, ὡς ἡ μάθησις.

– Καὶ ὁ γέρων καὶ πολιός τὴν τρίχα συλλεγέτω μάθησιν· οὐ γὰρ τιμᾶται τοσοῦτον ὁ πολὺπλοτος, ὅσον ὁ πολυμαθής.

– Τί ὄφελος ἐξ ἐκείνης τῆς μαθήσεως, ἢ οὐκ ἀποβλέπει εἰς τὸ ἰλαρόν, εἰς τὸ δίκαιον, καὶ εἰς τὸ ἀτάραχον τοῦ νοός· ἢ γὰρ μάθησις ἄνευ ἀρετῆς, ὁμοία ἐστὶ τῇ τοῦ κόρακος ἀνάρθρω καὶ ἀσήμῳ φωνῇ.

– Παρὰ μὲν τοῖς πυρολάτραις Βραχμᾶσιν ὁ Θεός ἐστιν ἐν τῷ ἀσβέστῳ πυρί, παρὰ δὲ τοῖς εὐφροσιν ἐν τῇ καρδίᾳ, παρὰ δὲ τοῖς

ἄφροσιν ἐν τῇ εἰκόνι, παρά δέ τοῖς θεόφροσι καί θεολόγοις ἐν παντί τόπῳ καί πράγματι.

– Οὐκ ἔστιν ὁμοία ἡ σοφία καί ἡ βασιλεία· ὁ μὲν γάρ βασιλεὺς ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρᾳ μόνον τιμᾶται καί δοξάζεται, ὁ δέ σοφὸς πανταχοῦ.

Βαλαβαράτα ἢ συντομή τῆς Μαχαβαράτα

Ὁ ἐκδότης Γεώργ. Τυπάλδος εἰς τὰ προλεγόμενα τῆς Βαλαβαράτα ἀποδεικνύει διὰ μακρῶν ὅτι ἡ μετάφρασις τοῦ Δημ. Γαλανοῦ, εἶναι ἡ πρώτη ἡ ὁποία ἐγένετο εἰς Εὐρωπαϊκὴν γλῶσσαν. Ἀκόμη καί ἡ ὑπαρξίς τῆς Βαλαβαράτα, τοῦ σημαντικοῦ τούτου βιβλίου τῆς Σανσκριτικῆς φιλολογίας, διὰ πρώτην φοράν ἐγένετο γνωστὴ ὑπὸ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐπιστήμης ἐκ τῆς ἐκδόσεως κατὰ τὸ 1845 τοῦ «Προδρόμου» τοῦ Γαλανοῦ. Διότι ἐνῶ ἡ Μαχαβαράτα (μεγάλῃ Βαράτα) ἦτο γνωστὴ ὡς μέγα Ἰνδικὸν ἔπος, ἡ Βαλαβαράτα (μικρῇ Βαράτα) ἦτο ἐντελῶς ἀγνωστὴ εἰς τοὺς Εὐρωπαίους φιλολόγους τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἀκόμη καί εἰς τοὺς εἰδικούς Ἰνδολόγους.

Ὅπως ἡ Ἑλληνικὴ φιλολογία ἔχει τὰ μεγαλόπνοα ἔθνικα ποιήματά της, τὴν Ἰλιάδα καί τὴν Ὀδύσειαν, ἔτσι καί ἡ Σανσκριτικὴ φιλολογία ἔχει τὰ ἀρχαιότατα ἔπη της, τὴν Ραμαϊάνα (48.000 στίχοι) καί τὴν Μαχαβαράτα (200.000 στίχοι). Τοῦ γιγαντιαίου τούτου ἔργου ἐπιτομὴ ἢ ἀπάνθισμα εἶναι ἡ Βαλαβαράτα, συνταχθεῖσα πιθανῶς κατὰ τὸν Α΄ π.Χ. αἰῶνα, ὑπὸ τοῦ Ἀμάρα ἢ Ἀμαρασάνδρα, μαθητοῦ τοῦ σοφοῦ Ζηναδάτα, ἔργον αὐθύπαρκτον, τοῦ ὁποίου τὴν γνῶσιν ὀφείλομεν εἰς τὸν Δημ. Γαλανόν.

Τὸ θέμα τῆς Μαχαβαράτα, καί συνεπῶς καί τῆς Βαλαβαράτα, εἶναι ὁ πόλεμος (ἄλλωστε, πόλεμος σημαίνει ἡ λέξις βαράτα) δύο βασιλικῶν συγγενικῶν οἰκογενειῶν, τῶν Πανδοιδῶν καί τῶν Καουραβῶν (καί ὄχι μῖς ἡλιογενοῦς καί μῖς σεληνογενοῦς οἰκογενείας, ὅπως γράφουν μερικοί). Ὁ πόλεμος αὐτὸς τοποθετεῖται εἰς τὸν 15ον π.Χ. αἰῶνα καί συμβολίζει τὴν αἰωνίαν πάλην τοῦ καλοῦ καί τοῦ κακοῦ, μέ τελικὴν νίκην τῶν ἀγαθῶν κατὰ τῶν πονηρῶν καί ἀδίκων. Τὸ ἴδιον θέμα ἔχει καί ἡ Ραμαϊάνα, ἀφηγουμένη τὴν νίκην τοῦ Ράμα κατὰ τοῦ Ραβάνα, ἀρχηγοῦ τῶν πονηρῶν πνευμάτων. Ποιητὴς τῆς Μαχαβαράτα θεωρεῖται ὁ σοφὸς Βεάσα, ὅπως τῆς Ραμαϊάνα ὁ Βαλμίκη. Δὲν ἀποκλείεται, ὅμως, νὰ ἀποτελοῦν ἡ Μαχαβαράτα καί ἡ Ραμαϊάνα συλλογὰς δημῶδους ποιήσεως διαφόρων ποιητῶν καί ἐποχῶν, ὅπως πιθανολογεῖται καί διὰ τὰ Ὀμηρικὰ ἔπη.

Νά δώση κανείς ακριβή περίληψιν τῆς Βαλαβαράτα, τοῦ θαυμασίου τούτου Ἰνδικοῦ ἔπους, τό ὅποιον, ἐάν δέν ἔχη τούς 200.000 στίχους τῆς Μαχαβαράτα, δέν παύει νά εἶναι λίαν ἐκτεταμένον, ἀποτελεῖ ματαιαν προσπάθειαν. Ὅπως εἰς τά Ὀμηρικά ἔπη, ἔτσι καί εἰς τήν Βαλαβαράτα, μέ ὀλιγωτέραν βεβαίως ποιητικήν ὁμορφιά, ἡ ἀφήγησις μεταφέρεται ἀπό τάς πράξεις τῶν ἀνθρώπων, εἰς τάς πράξεις τῶν θεῶν, ἀναπτύσσεται εἰς ποιητικᾶς εἰκόνας καί εἰς ἐρωτικᾶς περιγραφάς, εἰς φιλοσοφικᾶς σκέψεις, εἰς γενεαλογίας θεῶν καί ἡρώων, εἰς θαυματουργᾶς ἐπεμβάσεις ὁσίων Βραχμάνων καί διαφόρων δαιμόνων. Θά δώσωμεν μόνον μίαν σύντομον περίληψιν τῆς πάλης Πανδοϊδῶν καί Καουραβῶν, ἡ ὅποια κατέληξεν εἰς τήν γνωστήν μάχην τῆς Κουρουξέτρα.

Ἀποθανῶν βασιλεὺς εἶχε δύο υἱούς, Τόν Πανδοῦ, ὁ ὁποῖος ἐγέννησε 5 υἱούς (Πανδοῖδαι) καί τόν τυφλόν Δρυταράστρα, ὅστις ἐγέννησεν 100 υἱούς (Καουραβαί). Ὁ Πανδοῦ ἀπέθανε καί τόν διεδέχθη ὁ τυφλός ἀδελφός του. Οἱ βασιλόπαιδες ὅλοι ἀνετράφησαν μαζί, ἀλλά οἱ Πανδοῖδαι (Ἰουδιστίρα ὁ δίκαιος, Βῆμα ὁ ἀνδρεῖος, Ἀρζούνα ὁ πολεμιστής, Νακούλα ὁ ὠραῖος, Σαχαδέβα ὁ σοφός), ὑπερεῖχον εἰς ἀρετάς καί πολεμικήν τέχνην. Τοῦτο ἐγέννησε τόν φθόνον εἰς τούς Καουραβούς, οἱ ὅποιοι κατῶρθωσαν νά ἐξορίσουν τούς Πανδοῖδας. Ὁ Ἀρζούνα, ὁ πολεμιστής, ἐκπροσωπῶν τούς Πανδοῖδας, ἔλαβε μέρος εἰς ἀγώνισμα τόξου, μέ ἐπαθλον τήν βασιλοπούλαν Δραουπαδῆ, ἐνίκησε καί τήν ἐνυμφεύθησαν συγχρόνως καί οἱ πέντε ἀδελφοί, ἀποκτήσαντες ἐξ αὐτῆς πέντε υἱούς, ἕκαστος ἀπό ἕναν. Οἱ Καουραβαί, μὴ ἐλπίζοντες νά νικήσουν εἰς πόλεμον τούς Πανδοῖδας, ἐκάλεσαν τόν ἀρχηγόν τους Ἰουδιστίρα εἰς δολερὸν παίγνιον μέ κύβους καί τοῦ ἐκέρδισαν ὅλον τόν πλοῦτον καί ἀκολούθως τήν βασιλείαν, ὑπεχρεώθησαν δὲ οἱ Πανδοῖδαι νά διαμείνουν ἐπὶ 12 ἔτη ἐξόριστοι εἰς τήν ἐρημον. Ἐκεῖ ἐδιδάχθησαν ἀπὸ τούς ἐρημίτας ὁσίους, τούς «Γιόγκι» ὅπως ἐμάθαμε σήμερα νά τούς λέμε, τήν γνῶσιν τῶν ὄντων καί ἐνίκησαν δαιμονας καί θεούς μέ ὄπλα τὰ ὅποια ἔλαβεν ὁ Ἀριζούνα ἀπὸ τόν θεόν τοῦ πυρός. Μετὰ τήν πάροδον τῶν 12 ἐτῶν τῆς ἐξορίας ἐξετάζεται εἰς συμβούλιον τῶν Πανδοῖδῶν τό πρόβλημα πολέμου ἢ εἰρήνης. Ὁ ἀρχηγός τῶν Πανδοῖδῶν δέν ἀγαπᾷ τόν πόλεμον, καί μάλιστα ἐναντίον συγγενῶν. Ὁ Κρισνᾶ (ὀγδόη ἐνσάρκωσις τοῦ Βισνοῦ) ἐξαιρεῖ τήν ἀνδρείαν, ὅταν συμβαδίζει μέ τήν δικαιοσύνην, καί προτείνει τήν συνδιαλλαγὴν, προσφερόμενος νά μεταβῆ ὁ ἴδιος ὡς πρεσβευτῆς εἰρήνης. Ἀλλὰ ὁ ἀρχηγός τῶν Καουραβῶν εἶναι ἀμετάπει-

στος εἰς τὸ μῖσος κατὰ τῶν Πανδοϊδῶν. Ἐτσι ὁ πόλεμος καθίσταται ἀναπόφευκτος. Οἱ δύο στρατοὶ συναντῶνται εἰς τὰς ὄχθας τῆς λίμνης Κουρουζέτρα. Ἡ μάχη διήρκεσε 18 ἡμέρας καὶ περιγράφεται λεπτομερῶς, ὅπως εἰς τὴν Ἰλιάδα, μὲ τὰς ἐκατέρωθεν ἀπωλείας καὶ διακυμάνσεις τοῦ ἀγῶνος, εἰς τὸν ὁποῖον πρωταγωνιστεῖ ὁ ἀνδοΐδης Ἀρζούνα, ὡς ἄλλος Ἀχιλλεύς, καὶ λαμβάνουν μέρος δαίμονες κατέχοντες ὑπερφυσικὰς δυνάμεις. Χαρακτηριστικόν εἶναι ὅτι ἐξαπελύθησαν ἐκατέρωθεν ὑπερφυσικά μυστικά ὄπλα, προκαλέσαντα λάμπιν μυρίων ἡλίων, τὰ ὁποῖα πρόκειται νὰ ἐπιφέρουν τρομακτικὰς καταστροφάς. Τότε ὅμως ἐπεμβαίνουν οἱ ὄσιοι Βραχμᾶνες καὶ ἀναγκάζουν τοὺς κυρίους τῶν ὑπερφυσικῶν βλημάτων νὰ τὰ ἀνακαλέσουν, ὥστε νὰ μὴ καταστραφῇ ὁ κόσμος. Τέλος ἐνίκησαν οἱ Πανδοῖδαι, φονευθέντος εἰς μονομαχίαν τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Καουραβῶν Δουριοδάνα. Ὁ ἀρχηγός τῶν Πανδοϊδῶν, λυπούμενος διὰ τὸν θάνατον τόσων βασιλέων καὶ γενναίων πολεμιστῶν, ἀποφασίζει νὰ ἀποσυρθῇ εἰς τὴν ἔρημον, ἀλλὰ τὸν ἀποτρέπουν ὅλοι καὶ τὸν πείθουν νὰ ἀναλάβῃ τὴν βασιλείαν, διὰ τὴν ἀσκήσιν τῆς ὁποίας τοῦ δίδουν σοφὰς συμβουλὰς. Ἐπακολουθεῖ ἀφήγησις τοῦ θανάτου διαφόρων ἡρώων καὶ ἡ ἀνάβασις των εἰς τὸν οὐρανόν.

Ἐγκαταλείποντες τὴν Βαλαβαράτα, θά προτάξωμεν τὴν Ραγγοῦ-Βάνσα, τῆς Γιτᾶ.

Ραγγοῦ – Βάνσα ἢ Ἐπιτομή τῆς Ραμαϊάνα

Ὅπως ἡ Βαλαβαράτα θεωρεῖται ἐπιτομή τῆς Μαχαβαράτα, ἔτσι καὶ ἡ Ραγγοῦ-Βάνσα, μολονότι αὐθύπαρκτος, θεωρεῖται ἐπιτομή τῆς Ραμαϊάνα τοῦ Βαλμίκη. Ποιητῆς τῆς φέρεται ὁ Καλιδάσα, ὅστις ἐζησε τὸν τελευταῖον π.Χ. αἰῶνα καὶ ἔγραψεν ἐπικά ποιήματα καὶ τραγῳδίας.

Ἡ Ραγγοῦ-Βάνσα, ἀποτελουμένη ἀπὸ 19 ραψωδίας, περιγράφει τὴν γενεαλογίαν 29 βασιλέων, ἐκ τῶν ὁποίων 4 πρόγονοι καὶ 24 ἀπόγονοι τοῦ Ράμα, πέριξ τοῦ ὁποίου περιστρέφεται ἡ ὅλη διήγησις. Ὁ βασιλεὺς Ράμα εἶναι ἡ 7ῃ ἐνσάρκωσις τοῦ θεοῦ Βισοῦ. Ἐνεσαρκῶθη τῇ παρακλήσει τῶν ἄλλων κατωτέρων θεῶν, διὰ νὰ καταπολεμήσῃ τὸν Ραβᾶνα, ἀρχηγόν τῶν πονηρῶν πνευμάτων (Ρασκάσα), συλληφθεὶς ἐν γαστρὶ τῆς βασιλείσης μητρὸς του κατὰ τρόπον ὑπερφυσικόν. Ὁ Ράμα ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας καταβάλλει γίγαντας καὶ δαίμονας, βοηθούμενος ὑπὸ τῶν ὀσίων Βραχμάνων, λαμβάνει δὲ σύζυγον τὴν γηγενῆ (γεννηθεῖσαν ἀπὸ τῆ γῆ) Σιτᾶ. Ὁ πατὴρ του βασιλεὺς Δασσαράτα μελετᾶ

νά του παραδώση την βασιλείαν, άποσυρόμενος ό ίδιος εις την έρημον, αλλά δεσμευθείς υπό όρκου νά εκτελέση επιθυμίαν μιās τών συζύγων του, αναγκάζεται νά έξοριση διά 14 έτη τόν Ράμα, ό όποιος δέχεται εύχαρίστως την έξοριαν, διά νά μή γίνη ό πατήρ του έπίορκος. Ό Δασσαράτά από την λύπην του άποθνήσκει, ένθυμούμενος τούς λόγους του άσκητου, του όποιου, κυνηγών κατά την νεότητά του εις τό δάσος, έτόξευσε κατά λάθος και έφόνευσε τόν υιόν. Η ιστορία είναι πολύ συγκινητική και ιστορεΐται διά μακρών εις την Ραμαϊάνα. Τό νέο παιδί έπήγαινε νά φέρη νερό στους διψασμένους τυφλούς έρημίτας γονεΐς του, όταν έτοξεύθη και απέθανε. Οί γονεΐς εκλαυσαν μέ συγκινητικά λόγια τό μοναδικό στήριγμά τους, και τότε ό τυφλός άσκητής ειπε στον πατέρα του Ράμα: «Και σύ σέ γεροντική ηλικία, θά λάβης θάνατον εκ λύπης υιού».

Ό Ράμα εις την έρημον άποκρούει τόν έρωτα της άδελφής του Ραβάνα, παραμένων πιστός εις την σύζυγόν του Σιτά, και καταβάλλει τούς έναντίον του κινηθέντας δαίμονας. Τότε ό Ραβάνα, μεταμορφώσας φίλον του δαίμονα εις χρυσήν έλαφον, άρπάζει την Σιτά. Ό Ράμα εκστρατεύει έναντίον του βοηθούμενος υπό τών πιθήκων, και μετά μακράς μάχας τόν φονεύει εις μονομαχίαν, ή όποία διήρκεσε 3 ήμέρας, άποκόψας μέ 10 πυροειδεΐς ρομφαΐας τās 10 κεφαλās του Ραβάνα. Άπελευθερώσας την Σιτά την έπαναφέρει άμωμον, επί άρματος φερομένου διά του αιθέρος και όδηγούμενου διά της διανοΐας του Ράμα. Λήξαντος δέ του χρόνου της έξορίας του, αναλαμβάνει την βασιλείαν από τόν αδελφόν του Βαράτα όστις την ησκησεν ως έπίτροπός του, χωρίς νά την έπιβουλευθῆ. Η εύδαιμονία του νικητού Ράμα συμπληροΐται διά της έγκυμοσύνης της συζύγου του Σιτά. Άλλά πριν καταστή πατήρ, λαμβάνει την σκληρήν άπόφασιν νά την έξοριση εις την έρημον, διότι, αν και άμωμος, ειχε δυσφημισθῆ, εκ του λόγου ότι κατά την άρπαγήν της διεμεινεν εις τόν οΐκον του Ραβάνα.

Η Σιτά έγκαρτερεΐ, περιθάλπεται εις την έρημον πατρικώς από τόν άσκητήν Βαλμίκη και γεννά διδύμους υιούς, εις τούς όποιους ό Βαλμίκη έδίδαξε τās Βέδας και την Ραμαϊάνα. Ψάλλοντες την Ραμαϊάνα οί μικροΐ βασιλόπαιδες έρημίται συγκινούν τόν Ράμα, ό όποιος προσφέρει την βασιλείαν εις τόν διδάσκαλόν του Βαλμίκη. Οΰτος όμως την άποκρούει και ζητά από τόν Ράμα νά άποκαταστήση την Σιτά. Ό Ράμα θέλει άντικειμενικήν άποδειξιν της άθωότητάς της, την όποιαν ή Σιτά διδει διά του θανάτου της κατερχομένη εις την μητέρα της Γην.

Ἡ ποιητική αὐτὴ ἀφήγησις τῶν περιπετειῶν τοῦ Ράμα διακοσμεῖται μὲ πολλά ἐνδιαφέροντα ἐπεισόδια.

Ἡ Γιτά, ἡ Μπαγκαμπάντ-Γκιτά, εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ ὑψιπετέστερα βιβλία τῆς παγκοσμίου φιλολογίας. Ἀποτελεῖ τὴν ἱεράν βίβλον τῶν Ἰνδοῦιστῶν, ἢ μᾶλλον τὸ Εὐαγγέλιόν τους, ἐάν θελήσωμεν νὰ παραλληλίσωμεν πρὸς τὴν Παλ. Διαθήκην τὰς Βέδας, τῶν ὁποίων ἡ Γιτά θεωρεῖται ἐπιτομή. Ὁρθῶς ὁ Γεώργ. Τυπάλδος (καὶ ὄχι ὁ Δημ. Γαλανός, ὅπως μερικοὶ ἀναφέρουν) τὴν ἐπονομάζει «Θεσπέσιον Μέλος». Ἄλλοι τὴν μεταφράζουν «Τὸ ἄσμα τοῦ Δεδοξαμένου, ἢ τοῦ Κυρίου, ἢ τοῦ Εὐλόγημένου» ἢ «Τὸ θεϊκὸ τραγούδι».

Υπάρχουν πλεῖσται μεταφράσεις τῆς Μπαγκαμπάντ-Γκιτά, ἀλλὰ εἶναι ζήτημα κατὰ πόσον ἀποδίδουν τὸ ἀκριβές κείμενον. Ἡ πρώτη Ἀγγλικὴ ἔκδοσις ἐγένετο τὸ 1785. Ὁ Δημ. Γαλανός, εἰς τὸ τέλος τοῦ χειρογράφου τῆς μεταφράσεως του σημειώνει: «Ἐδιδάχθην ταύτην τὴν Γιτάν παρὰ τοῦ Κανδαρδάσα, τῆ 12ῃ τοῦ Νοεμβρίου κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος (1802), ἐν Κασσῇ τῇ πόλει τῶν Βραχμάνων». Ὡς ἐκ τούτου ἡ μετάφρασις του θεωρεῖται ὡς μία ἐκ τῶν μᾶλλον αὐθεντικῶν. Ὁ ἐκδότης Γ. Τυπάλδος γράφει: «Ὁ ἀοίδιμος Γαλανός, ἐννοῶν καλῶς τὴν ἀρχαίαν Σανσκριτικὴν γλῶσσαν, γνωρίζων ἐπίσης τὰ φιλοσοφικὰ συστήματα καὶ τὰς θεοσοφικὰς δοξασίας τῶν Ἰνδῶν, καὶ ὢν μεμνημένος εἰς τὰ μυστήρια καὶ τὰς ἀγιαστείας αὐτῶν, ἐδιδάχθη, ὅπερ ἐστὶ ἐμελέτησε καὶ μετ' ἐπιστάσις ἐξήγησε...». Χαρακτηρίζει δὲ τὴν Γιτά ὡς «θεοσοφικὸν διάλογον μεταξὺ τοῦ Κρισνᾶ (8ῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ Βισνοῦ) καὶ τοῦ Ἀρζούνα (υἱοῦ τοῦ Πανδοῦ), περιέχοντα ἐν συνόψει τὴν φιλοσοφίαν καὶ μυστηριώδη θεολογίαν τῶν ἀρχαίων Ἰνδῶν».

Ἡ Ἄννου Μπέζαντ, μεταφράσασα καὶ αὐτὴ τὴν Γιτά, γράφει εἰς τὸν πρόλογον τῆς ἐκδόσεως, ὅτι τὸ διδάγμα τοῦ βιβλίου εἶναι ὅτι ὁ πνευματικὸς ἄνθρωπος δὲν εἶναι ἀπαραίτητον νὰ γίνῃ ἀναχωρητῆς διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἔνωσίν του μὲ τὴν Θεῖαν Ζωὴν. Ἡ ἔνωσις αὕτη δύναται νὰ πραγματοποιηθῇ καὶ μέσα εἰς τὴν τύρβην τοῦ κοινωνικοῦ βίου, ἀφοῦ τὰ ἐμπόδια διὰ τὴν ἔνωσιν δὲν εὐρίσκονται ἐκτός ἡμῶν, ἀλλὰ εὐρίσκονται ἐν ἡμῖν. Εἶναι ὅμως ἀπαραίτητον νὰ σιγήσουν τὰ πάθη, νὰ κυριαρχηθοῦν αἱ αἰσθήσεις, νὰ σταματήσῃ ἡ ἔλξις καὶ ἡ ἀποστροφή τῶν καταστάσεων καὶ τῶν προσώπων, νὰ καταστῇ ὁ ἄνθρωπος ἀπαθὴς καὶ ἀδιάφορος διὰ τοὺς καρπούς τῶν πράξεών του, καὶ τότε δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ ἐναρμόνισις του μὲ τὸν παλμόν τῆς Θεῖας Ζωῆς καὶ ἡ ἔνωσις μὲ τὸ Θεῖον.

Ἡ Γιτά θεωρεῖται ὡς ἓνα ἐπεισόδιον τῆς Μαχαβαράτα καὶ ἀποδίδεται εἰς τὸν σοφὸν Βραχμᾶνα Βεᾶσα. Ἴσως ὅμως καὶ νὰ ἐγράφη πολὺ μεταγενεστερῶς, πιθανῶς κατὰ τοὺς περὶ τὴν γέννησιν τοῦ Ἰησοῦ αἰῶνα, περιέχει δὲ τὴν πεμπτουσίαν τῆς Βραχμανικῆς διδασκαλίας.

Ποῖον τὸ πλαίσιον τῆς Γιτά; Πρὶν ἀρχίσῃ ἡ γνωστὴ μας ἀπὸ τὴν Βαλαβαράτα μάχη τῆς Κουρουξέτρα, ὁ πολεμιστὴς Ἀρζούνα, βλέπων τοὺς εἰς τὰ δύο στρατόπεδα συγγενεῖς καὶ φίλους, καὶ ἀναλογιζόμενος τὰ κακὰ τὰ ὁποῖα θὰ πάθουν ἐκ τῆς μάχης, καταλαμβάνεται ὑπὸ ἀθυμίας καὶ ἀρνεῖται νὰ πολεμήσῃ. Τότε ὁ Κρισνᾶ, πού εἶναι ὁ ἀρματηλάτης του, τοῦ ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἐπιτελέσεως τοῦ καθήκοντος, περὶ τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς καὶ περὶ τῆς οὐσίας τοῦ Θεοῦ. Τοῦ ἐξηγεῖ ὅτι ὁ σκοπὸς τῆς ζωῆς εἶναι ἡ ἀπολύτρωσις τοῦ ἀνθρώπου, ἣτις ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς ἀσκήσεως τῆς πρακτικῆς ἀρετῆς, ἡ ὁποία γεννᾷ τὴν ἀπάθειαν καὶ ὅταν ἀσκεῖται χωρὶς ὁ ἀνθρώπος νὰ ἀποβλέπῃ εἰς τὸν καρπὸν τῶν ἔργων του, ὁδηγεῖ πρὸς τὴν *θεορίαν* τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς *ἔνωσιν* πρὸς αὐτό. Μόνον ἔτσι τερματίζονται αἱ μετενσαρκώσεις τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς εἰς διάφορα σώματα.

Ἄλλ' ἄραγε, ἡ μάχη τῆς Κουρουξέτρα εἶναι μόνον ἡ μάχη μεταξὺ Πανδοϊδῶν καὶ Καουραβῶν, ἢ μήπως εἶναι ὁ καθημερινὸς συνειδησιακὸς ἀγὼν, ὁ διεξαγόμενος εἰς τὸ ἐσωτερικὸν κάθε ἀνθρώπου μεταξὺ τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν κακῶν τάσεων του;

Ὅμιλοῦντες διὰ τὴν Γιτά, δέν εἶναι δυνατόν νὰ μὴ μεταφέρωμεν—κατὰ ἀκριβῆ μεταφρασιν ἀπὸ τὸ κείμενον τοῦ Δημ. Γαλανοῦ—τὰ θαυμάσια λόγια τοῦ Κρισνᾶ πρὸς τὸν Ἀρζούνα, τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς (κεφ. Β' παράγρ. 11-30).

«Ἐσὺ λυπᾶσαι γιὰ ὅσα δέν εἶναι ἄξια λύπης, καὶ λές σοφὰ λόγια. Ἄλλ' οἱ σοφοὶ οὐδέποτε λυποῦνται, οὔτε γιὰ κείνους πού πεθαίνουν, οὔτε γιὰ κείνους πού ζοῦν.

Ἐγώ, ἐσὺ, καὶ ὅλοι αὐτοὶ ἐδῶ οἱ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνες λαῶν, δέν ὑπῆρξε καιρὸς πού δέν ὑπῆρχαμε, οὔτε θὰ ὑπάρξῃ καιρὸς πού δέν θὰ ὑπάρχομε. Ὅλοι καὶ πάντοτε ὑπῆρχαμε καὶ πάντοτε θὰ ὑπάρχομε.

Ὅπως ἡ ψυχὴ παραμένει ἡ ἴδια στό σῶμα τοῦ ἀνθρώπου καὶ κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν καὶ κατὰ τὴν νεότητα καὶ κατὰ τὰ γερατειά, ἔτσι καὶ μετὰ τὸ θάνατο ἄλλο σῶμα παίρνει. Ὡστε ὁ σοφὸς δέν τaráσσειται οὔτε μέ τὴν γέννηση, οὔτε μέ τὴν καταστροφή τοῦ σώματος.

Ὅσα προξενοῦν στίς αἰσθήσεις ἄλλοτε ζέστη κι' ἄλλοτε κρῦο, ἄλλοτε χαρά κι' ἄλλοτε λύπη, ἔρχονται καὶ παρέρχονται.

Γι' αυτό είναι πρόσκαιρα. Νά έγκαρτερής σ' αυτά. "Όποιος άπ' αυτά δέν καταπονείται, αλλά μένει ό ίδιος καί στά καλά καί στά κακά καί άδιάφορος, αυτός είναι άξιος τής άθανασίας.

Στά μάταια δέν ύπάρχει άλήθεια καί στην άλήθεια δέν ύπάρχει ματαιότης. Τό ψέμα δέν γίνεται άλήθεια καί τό άνύπαρκο δέν γίνεται ύπαρκτό. Έτσι λένε γι' αυτά έκείνοι πού τά γνωρίζουν.

Έκείνο πού ζωογονεί τό κάθε τί, μάθε πώς δέ φθειρείται, κι' αυτό τό άφθαρτο κανείς δέν μπορεί νά τό καταστρέψη. Μονάχα τά σώματα καταστρέφονται καί μόνον αυτά μπορούν νά πεθάνουν. Άλλά ή ψυχή είναι αιώνια, άφθαρτη, άπειρη, άκατάλυτη, άπεριόριστη.

"Όποιος νομίζει πώς ή ψυχή μπορεί νά καταστρέψη ή νά καταστραφή, τίποτε δέ γνωρίζει. Γιατί ή ψυχή ούτε καταστρέφει, ούτε καταστρέφεται.

Η ψυχή δέν γεννιέται, ούτε πεθαίνει, ούτε μεταβάλλεται, γιατί είναι άπλαστη. Άγέννητη, αιώνια, άμετάβλητη, άναρχη, αναλλοίωτη, δέν καταστρέφεται όταν τό σώμα πεθαίνει.

Γιατί όπως ό άνθρωπος πετάει τά παλιά του ρούχα γιά νά φορέση άλλα καινούργια, έτσι καί ή ψυχή έγκαταλείπει τά παλιά σώματα, γιά νά πάρη άλλα νεώτερα.

Τήν ψυχή τό σπαθί δέν τήν κόβει, ή φωτιά δέν τήν καίει, τό νερό δέν τήν ύγραίνει, ό άέρας δέν τήν ξεραίνει.

Άφοϋ, λοιπόν, ξέρεις πώς ή ψυχή είναι άπρόσβλητη, άμετάβλητη, άναρχη, άόρατη, άφθαρτη, δέν πρέπει νά λυπάσαι.

Άλλά καί άν άκόμη είχες τήν ιδέα πώς ή ψυχή γεννιέται καί πεθαίνει, πάλι καί τότε δέν θάπρεπε νά λυπάσαι.

Γιατί έκείνου πού γεννιέται, είναι βέβαιος ό θάνατος, καθώς κι' έκείνου πού πεθαίνει ή γέννηση. "Όστε δέν πρέπει νά λυπάσαι γιά κάτι πού είναι αναπόφευκτο.

Τά σώματα πού προέρχονται από τήν ύλη, πάλι στην ύλη διαλύονται, όρατά μονάχα άνάμεσα στη γέννηση καί στο θάνατο. Πώς, λοιπόν, μπορείς νά θρηνης γι' αυτά;

Τήν ιδέα τής ψυχής άλλος τή δέχεται μ' άπορία, κι' άλλος μέ θαυμασμό. Άλλος έκπλήσσεται πού άκούει γι' αυτήν, κι' άλλος, άκούγοντας τίποτα δέ νοιώθει.

Αυτή ή ψυχή, πού δέν μπορεί νά καταστραφή καί είναι αιώνια, ύπάρχει σέ όλα τά σώματα. Δέν μπορείς, λοιπόν, νά λυπάσαι γιά τό θάνατο τών σωμάτων.»

Αυτά ἐδίδαξεν ὁ Κρισνᾶ στὸν Ἄρζούνα.

Ἐπίσης θά ἀναφέρωμεν τὴν περί ἐνανθρωπήσεως τοῦ θείου διδασκαλίαν τοῦ Κρισνᾶ (κεφ. Δ' παράγρ. 5-10):

«Πολλές γεννήσεις καὶ σένα καὶ μένα ἔχουν γίνει, τίς ὁποῖες ἐγὼ ὄλες γνωρίζω, ὄχι ὁμως καὶ σύ.

Γιατί ἂν καὶ εἶμαι ἀγέννητος, ἀμετάβλητος καὶ κύριος τῶν ὄντων, παίρνοντας μέ τὴ θέλησή μου ὑλική μορφή, γίνομαι ἄνθρωπος.

Ὅταν λιγοστεύει ἡ δικαιοσύνη καὶ περισσεύει ἡ ἀνομία, τότε ἐγὼ ἐνσαρκώνομαι.

Γίνομαι ἄνθρωπος σέ κάθε αἰῶνα, γιά νά προστατεύω τοὺς ἀγαθοὺς, νά ἐξολοθρεύω τοὺς κακοὺς, καὶ νά σώζω τὸ νόμο.

Ὅποιος πραγματικά γνωρίζει τὴ θεία μου γέννηση καὶ τα θεία μου ἔργα, αὐτός, ὅταν ἐγκαταλείψη τὸ σῶμα, δέν ξαναγεννιέται, ἀλλὰ μαζί μου ἐνώνεται.

Γιατί ὅσοι εἶναι ἀπαλλαγμένοι ἀπὸ ἐπιθυμία, φόβο καὶ θυμό, ὅσοι ἐμένα σκέπτονται καὶ ἐλπίζουν σέ μένα, ὅσοι μέ τὴ γνώση καθαρίζονται καὶ μέ τὴν ἐγκράτεια, αὐτοὶ εἰσέρχονται στὴν οὐσία μου».

Θά ἀναφέρωμεν ἀκόμη μίαν περικοπήν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐνδέχεται νά ἠντλησε τὴν ἔμπνευσίν του ὁ R. Kipling, ὁ ὁποῖος ἐζησεν εἰς τὰς Ἰνδίας, διὰ τὸ θαυμάσιον ποιημά του «If you can...» (κεφ. IB' παράγρ. 13-19).

«Ὅποιος εἶναι εὐγενικός καὶ πρόθυμος πρὸς ὅλα τὰ ἔμψυχα ὄντα, εὐσπλαχνικός καὶ ταπεινός, καὶ δέν ἔχει ὑπερηφάνεια, καὶ μένει ὁ ἴδιος σέ ἀτυχία καὶ σέ δυστυχία, καὶ ὑπομονετικός.

Ὅποιος εἶναι πάντοτε εὐχάριστος, νηφάλιος, κύριος τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ μέ πεποίθηση σέ μένα, ἀφοσιωμένος σέ μένα στὴν καρδιά καὶ στό νοῦ, καὶ μέ λατρεύει, αὐτός εἶναι ὁ ἀγαπημένος μου.

Ἐκεῖνος πού δέν τaráσσει τόν κόσμον καὶ οὔτε τaráσσεται ἀπὸ τόν κόσμον, πού εἶναι ἀπαλλαγμένος ἀπὸ ἠδονή, φθόνον, φόβο καὶ ταραχὴ τοῦ νοῦ, αὐτός εἶναι ὁ ἀγαπημένος μου.

Ὅποιος δέν ἔχει ἔρωτα καὶ εἶναι καθαρός, πρόθυμος, ἀδιάφορος καὶ χωρὶς λύπες, ὁποῖος καταφρονεῖ τὰ πράγματα τοῦ κόσμου καὶ ἐμένα σέβεται, αὐτός εἶναι ὁ ἀγαπημένος μου.

Ὅποιος εἶναι ὁ ἴδιος σέ ἐχθρό καὶ σέ φίλο, σέ τιμές καὶ σέ καταφρόνια, στό κρῦο καὶ στὴ ζέστη, σέ χαρὰ καὶ σέ λύπη, καὶ σέ τίποτα δέν εἶναι προσκολλημένος, ὁποῖος μένει ὁ ἴδιος σέ ἔπαινο καὶ σέ κατηγορία, σιωπᾶ καὶ εἶναι εὐχάριστος στὸν καθένα, ἀνέστιος καὶ μέ σταθερό φρόνημα, καὶ μένα λατρεύει, αὐτός εἶναι σέ μένα ἀγαπημένος».

Ίτιχασα – σαμουτσαΐα, τούτέστιν Ἀρχαιολογίας Συλλογή ἢ περὶ διαλόγων καὶ μύθων

Τό βιβλίον τοῦτο, μέ τόν τριπηχουαῖον τίτλον, εἶναι πλήρες σοφίας ἀλλά καί εὐχάριστον εἰς τήν ἀνάγνωσιν. Ἀποτελεῖ ἐκλογήν χαριεστάτων μύθων καί διαλόγων ἠθικοῦ περιεχομένου, εἰλημμένων ἐκ τῆς Μαχαβαράτα, ἡ ὁποία – ὅπως ἤδη ἀναφέραμεν – ἀποτελεῖται ἀπό 200.000 στίχους, ἀποδιδομένη εἰς τόν σοφόν Βεάσα.

Ὁ συγγραφεύς ἡ ἔραμιστής τῆς Ἰτιχασα – σαμουτσαΐα, ἀποτελουμένης ἀπό 3.333 στίχους, εἶναι ἄγνωστος. Εἰς τό προοίμιόν του ἐξαιρεῖ τήν σοφίαν τῆς Μαχαβαράτα, ἡ ὁποία ἐρμηνεύει καί ὑποκαθιστᾷ πλήρως τās Βέδας, καθὼς καί τοῦ ποιητοῦ της Βεάσα, συμβουλευόντος τήν ἀποφυγὴν τοῦ κακοῦ καί τήν ἐπιδίωξιν τοῦ ἀγαθοῦ, ἀπό τό στόμα τοῦ ὁποίου ρέει ὁ ἀγαθός λόγος, ὡς μέλι γλυκύν ἐκ τοῦ ἄνθους λωτοῦ. Καί ἐνθυμούμεθα τό Ὀμηρικόν «τοῦ καί ἀπό γλώσσης μέλιτος γλυκύνει ρέει αὐδῆ».

Ὁ ἄγνωστος συγγραφεύς τῆς Ἰτιχασα – σαμουτσαΐα ὀνομάζει τό ἴδιον αὐτοῦ ἔργον «ἀνάξιον ποίημα», ἐνῶ διὰ τήν Μαχαβαράτα διερωτᾷται ποία θά ἦτο ἡ κατάστασις τοῦ κόσμου, τυφλοῦ ἐξ ἀγνοίας καί σκότους, ἐάν δέν ὑπῆρχον αὐτά τὰ τρία, ἡ Μαχαβαράτα, ὁ Ἥλιος καί ἡ Σελήνη;

Ἡ Ἰτιχασα – σαμουτσαΐα ἀποτελεῖται ἀπό 33 αὐτοτελῆ κεφάλαια, ἢ μᾶλλον ἀπό 32, διότι τό 31ον δέν προέρχεται ἀπό τήν Μαχαβαράτα, περιέχον τόν μῦθον τῆς ἀγελάδος Βαχουλά, ἡ ὁποία ἐπεσεν εἰς ὄνυχας λέοντος καί κλαίουσα τόν παρεκάλεσε νά τήν ἀφήσῃ νά ἀποχαιρετίσῃ τόν μόσχον της, ὑποσχομένη ὅτι θά ἐπανεῖθῃ διὰ νά καταβροχθισθῇ. Ὁ λέων, πειθόμενος εἰς τούς ὄρκους τῆς τήν ἀφήνει νά φύγῃ. Ἡ Βαχουλά θηλάζει διὰ τελευταίαν φοράν τόν μόσχον, τοῦ δίδει συγκινητικὰς συμβουλὰς, ἀποχαιρετᾷ τήν μητέρα καί τās φίλας της ἀγελάδας, αἱ ὁποῖαι ματαιῶς προσπαθοῦν νά τήν ἀποτρέψουν ἀπό τοῦ νά τηρήσῃ τήν ὑπόσχεσίν της, τούς ἐμπιστεύεται τόν μόσχον της, ἐπικαλουμένη ἐπ' αὐτόν τήν προστασίαν τῶν θεῶν ὄλων, καί ἀπέρχεται εἰς τόν λέοντα, διὰ νά μή παραβῇ τόν δοθέντα ὄρκον. Ὁ λέων συγκινεῖται, μετανοεῖ διὰ τās ζωοκτονίας του καί ἀφήνει τήν Βαχουλά νά ἐπιστρέψῃ εἰς τόν προσφιλή μόσχον της.

Ἀναφέρομεν τούς τίτλους μερικῶν ἐκ τῶν κεφαλαίων τοῦ βιβλίου: Περὶ παραμυθίας, περὶ πεπρωμένου, περὶ ἐγκρατείας, περὶ φιλοξενίας, περὶ ἀπαλλαγῆς τῶν τοῦ κόσμου δεινῶν, περὶ ἀρετῆς, περὶ ματαιότητος τῶν τοῦ κόσμου, περὶ οἰκίσεως μετ' ἀγαθῶν ἀνδρῶν, περὶ ἀποχῆς κρεωφαγίας κλπ.

Τό βιβλίον παρέχει ήθικά διδάγματα προσφερόμενα ύπο μορφήν μύθων, ώς τής αγελάδος Βαχουλά, παραιέσεις και άποφθέγματα, ώς τά περιεχόμενα εις τόν Πρόδρομον, και άποβλέπει εις τήν άποφυγήν του κακού, εις τήν άσκησιν τής άρετής και εις τήν λύτρωσιν του θεόφρονος άνθρώπου εκ των πραγμάτων του ματαιού κόσμου.

Μεταφέρομεν ώς δείγμα μερικής περικοπής εις πρόχειρον μετάφρασιν:

– Δέν άρμόζει σε άνθρωπον θνητόν νά λέγη: "Όχι σήμερα, αλλά αύριον. Χωρίς άλλο θά έλθη μία αύριον κατά τήν όποιαν εκείνος δέν θά ύπάρχη. Ό σώφρων άς κάμη σήμερα εκείνα τά όποια έπρόκειτο νά γίνουν αύριον. Ό θάνατος δέν περιμένει, είτε τό έργον του άνθρώπου έτελέσθη, είτε δέν έτελέσθη.

– "Όστις δέν ψέγει τά έλαττώματα των άλλων, άλλ' έπαινει τάς άρετάς των, αυτός πορεύεται εις τόν άτελεύτητον ούρανόν.

– Καθώς ή μέλισσα συλλέγει τό μέλι εκ πολλών και διαφόρων άνθέων, έτσι και φρόνιμος άνθρωπος συλλέγει τό έξάιρετον και τό άριστον εκ πολλών σπουδαίων άνδρών και βιβλίων.

Έπί πλέον θά αναφέρωμεν ένα μόνον μύθον του βιβλίου, (διότι τής αγελάδος Βαχουλά είναι παρείσακτος) και τουτον περιληπτικώς ίνα εξ όνυχος διαγνώσωμεν τόν λέοντα.

Κάποιο δηλητηριώδες φίδι έδάγκασε ένα παιδί και τό άφησε νεκρό. Ένας θηρευτής έπιασε τό φίδι και τό έφερε στη μητέρα του παιδιού, προθυμοποιηθείς νά τό σκοτώση, για τό κακό που έκαμε.

Άλλ' ή μητέρα του παιδιού ειπε στό θηρευτή ν' αφήση έλεύθερο τό φίδι, γιατί ό θάνατος του δέν πρόκειται νά έπαναφέρη στη ζωή τό παιδί της. Τό φίδι –λέγει– δέν είναι παρά τό όργανον τής είμαρμένης και δέν πρέπει κανείς νά κάνη κακό αντί κακού, αλλά μόνον καλό.

Ό θηρευτής όμως έπιμένει ότι πρέπει νά σκοτώση τό φίδι. Τότε τό φίδι του λέει ότι δέν πταiei αυτό, διότι έξετέλει προσταγήν του Θανάτου.

Έρχεται ό θάνατος και λέγει ότι δέν πταiei ούτε αυτός, αλλά ό χρόνος, διότι τά πάντα, κινητά και άκίνητα, εις τόν ούρανόν ή τήν γήν, υπόκεινται εις τόν Χρόνος, ό όποιος είναι άναρχος και άτελεύτητος και πρωταίτιος του παντός.

Τότε έρχεται ό Χρόνος και λέγει: Ούτε έγώ, ούτε ό θάνατος, ούτε τό φίδι, είμεθα αίτιοι του θανάτου του παιδιού. Άλλά τά πεπραγμένα έργα του. Και πάντες είμεθα ύπεξούσιοι εις τό πε-

πραγμένον ἔργον. Συνεπῶς, αἰτία τοῦ θανάτου τοῦ παιδιοῦ εἶναι τὸ ἴδιο τὸ παιδί, μέ τὰ ἔργα τοῦ προηγουμένου βίου του. Τὰ ἀποτελέσματα τῶν καλῶν ἢ κακῶν ἔργων οὐδεὶς δύναται νὰ μετατρέψη.

Τοιοῦτον τὸ περιεχόμενον τῆς Ἰτιχασα-σαμουσαῖα.

Χιτοπαδάσσα καὶ Ψιττακοῦ Μυθολογίαι νυκτεριναί, ἔτι δὲ Στεφανίτης καὶ Ἰχνηλάτης

Ἡ Χιτοπαδάσσα ἀποτελεῖται ἀπὸ 5 βιβλία καὶ περιέχει ἠθικοπολιτικούς μύθους, πλουτισμένους μέ πολλά φιλοσοφικά ἀποφθέγματα, ὑπενθυμίζοντας εἰς ὠρισμένα σημεῖα τοὺς Αἰσωπεῖους.

Συγγραφεὺς τῆς ἀναφέρεται ὁ Βιονουσαρμάν, ζήσας τὸν Ε' μ.Χ. αἰῶνα. Πιθανώτερον ὁμως εἶναι ὅτι ἀποτελεῖ συλλογὴν παλαιότερων μύθων, τοὺς ὁποίους ἀποδίδουν εἰς τὸν σοφὸν Πιδπαῖκα, ὅστις ἐζήσῃ 300 ἔτη π.Χ.

Ἐκ τῶν μύθων τούτων, τοὺς ὁποίους κατὰ τὸν 6ον μ.Χ. αἰῶνα μετέφερεν ὁ βασιλεὺς Χοσρὴς εἰς τὴν Περσίαν καὶ οἱ ὅποιοι ἀκολούθως διεδόθησαν, ὑπὸ διαφόρους τίτλους, μετονομασίας καὶ παραλλαγάς, εἰς ὅλην τὴν Ἀσίαν, ἤντησαν αἱ Ἀραβες καὶ διεμόρφωσαν τὴν Χαλιμᾶ καὶ τὰς ἄλλας ἀραβικὰς διηγήσεις. Ἦντησεν ἀκόμη καὶ ὁ Βοκκάκιος εἰς τὴν Δεκαήμερον.

Προγενεστέρα κατὰ 700 ἔτη τῆς μεταφράσεως τοῦ Δημ. Γαλανοῦ εἶναι ἡ μετάφρασις τοῦ ἐξ Ἀντιοχείας ἰατροῦ, φιλοσόφου καὶ ἀξιωματοῦχου εἰς τὸ Βυζάντιον, Συμεῶνος τοῦ Σήθ, ὁ ὅποιος ἤκμασεν ἐπὶ βασιλείας Ἀνδρονίκου, Μιχ. Δούκα, Νικηφόρου καὶ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ, γνωστὴ ὑπὸ τὸν τίτλον «Στεφανίτης καὶ Ἰχνηλάτης». Ἡ μετάφρασις τοῦ Σήθ, ἐστερημένη πολλῶν φιλοσοφικῶν ἀποφθεγμάτων, ἀλλὰ πλουτισμένη μέ διαφόρους προσθήκας, ἀρχαιοελληνικὰς καὶ χριστιανικὰς, μετεφράσθη ἀργότερον εἰς τὴν Λατινικὴν, ἐκδοθεῖσα τὸ 1679 εἰς Βερολίνον.

Ἐτέρα ἐκδοσις ἐγένετο εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐν Βιέννῃ κατὰ τὸ 1783, ὑπὸ τὸν τίτλον «Μυθολογικόν, ἠθικόν, πολιτικόν τοῦ Πιλπαῖδος Ἰνδοῦ φιλοσόφου, μεταφρασθὲν ἐκ τῆς Γαλλικῆς».

Ὡστε βλέπομεν, μίαν εὐρυτάτην διάδοσιν, μέ διαφόρους τίτλους καὶ πολλάς παραλλαγάς. Ὁ Δημ. Γαλανός, μᾶς ἐπαναφέρει εἰς τὸ Σανσκριτικόν πρωτότυπον τῆς Χιτοπαδάσσα, ἐκ τοῦ ὁποίου ὁμως μετέφρασε μόνον τὸ Α' βιβλίον, τὸ δὲ ὑπόλοιπον ἐξ Ἰνδικοῦ χειρογράφου, μὴ προφθάσας νὰ συμπληρωσῇ τὸ ὅλον κείμενον, ἐργασθεὶς μόνον ἐπὶ τῶν τριῶν πρώτων βιβλίων. Ὡς ἐκ

τούτου ὁ Γ. Τυπάλδος ἐξέδωσεν ὁμοῦ μέ τό μεταφρασθέν ὑπό τοῦ Γαλανοῦ μέρος καί τήν κατά 7 αἰῶνας ἀρχαιοτέραν μετάφρασιν τοῦ Συμεῶνος μαγίστρου τοῦ Σήθ, ὑπό τόν τίτλον «Στεφανίτης καί Ἰχνηλάτης» διαιρουμένην εἰς 15 κεφάλαια, τά ὁποῖα ὁ Σήθ ὀνομάζει «τμήματα». Ἐκ τῆς παραβολῆς τῶν δύο κειμένων βλέπομεν τās πολλὰς παραλλαγάς.

Αἱ δέ «Ψιττακοῦ Νυκτεριναί Μυθολογίαι» εἶναι εὐτράπελος διήγησις, ὅπως γράφει ἐν ἀρχῇ τό βιβλίον, «εἰς ἡδεῖαν διατριβῆν τῶν νοημόνων ἀνθρώπων», μέ κύριον θέμα τήν συζυγικήν ἀπιστίαν καί τās πονηρίας τῶν γυναικῶν.

Ὁ ἔμπορος Μαδάνα φεύγει εἰς μακρόν ταξίδιον καί ἡ σύζυγός του Πραββαβατή μένει μόνη καί ἀπαρηγόρητη. Τήν πλησιάζουν δόλαι γυναῖκες καί τῆς προτείνουν νά παρηγορηθῇ μέ ἄλλους ἀνδρας, ἀπολαμβάνουσα τοῦ καρποῦ τῆς ἐφημέρου νεότητος. Ἡ Πραββαβατή πείθεται νά παραβῇ τήν συζυγικήν πίστιν καί ἐτοιμάζεται νά πάη εἰς διασκέδασιν. Ἀλλά στό σπιτί ὑπάρχει μία κίσσα καί ἕνας ψιττακός. Ἡ κίσσα τῆς λέει «Μὴν πᾶς. Εἶναι ἀνάρμωστο». Ἡ κυρία ὀργίζεται καί θέλει νά σκοτώσῃ τήν κίσσαν, ἡ ὁποῖα πετάει καί φεύγει. Τότε ὁ ψιττακός, φοβούμενος μήπως πάθῃ τά ἴδια, δειχνεται πονηρότερος. «Ναί, τῆς λέγει, νά πᾶς, δέν εἶναι ἀξιοπρεπές γιά μία τίμια γυναῖκα, ἀλλά ἔστω. Ἀρκεῖ νά ξέρῃς νά τά καταφέρῃς. Νά ἔχῃς τήν ἐτοιμότητα νά ἀντιμετωπίζῃς τά ἀπροσδόκητα. Νά ξεφύγῃς, ὅπως ἡ Μασοπαβασινή». Ἡ κυρία ζητάει νά μάθῃ τί εἶναι αὐτή ἡ ἱστορία, ὁ Ψιττακός τήν διηγείται, ἡ ὥρα περνάει καί ἡ Πραββαβατή κοιμάται φρόνιμα στό σπιτί.

Τήν ἄλλη βραδυά τά ἴδια. Ἡ κυρία ἐτοιμάζεται νά βγῇ «γευσομένη ἡδονῆς ἀνδρός ἀλλοτρίου». Ὁ ψιττακός τῆς λέγει: «Νά πᾶς, ἀρκεῖ νά ξέρῃς νά τά καταφέρῃς ὅπως ἡ Ἰασσοδεβή». Ἡ Πραββαβατή ζητάει νά μάθῃ καί αὐτήν τήν ἱστορία, κι' ἔτσι περνάει καί ἡ 2ῃ νύκτα. Τό ἴδιο γίνεται καί τίς ἐπόμενες νύκτες, καί ὁ Ψιττακός διηγείται ἀλλεπάλληλες ἱστορίες συζυγικῆς ἀπιστίας καί διάφορες ἄλλες, μέχρι τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ ἐμπόρου, ὅστις εὐρίσκει τήν γυναῖκα του πιστήν, τουλάχιστον σωματικῶς.

Τό χειρόγραφον τοῦ Γαλανοῦ ἱστορεῖ 60 μόνον νύκτας καί σταματᾷ εἰς τήν 61ην. Ὑπολογίζονται ὅτι λείπουν 12 ἢ 13 νύκτες.

Βλέπετε ὅτι εἶναι τό ἴδιον σύστημα τῆς Χαλιμά. Μέ ἐνδιαφέρουσες διηγήσεις ἀναβάλλεται ἐκεῖ ἡ θανάτωσις τῆς ὀδαλίσκης, ἐδῶ ἡ ἐκτέλεσις τῆς συζυγικῆς ἀπιστίας. Καί ὁ ἀναγνώστης παρακολουθεῖ τās διηγήσεις.

Θά παραθέσωμεν μερικός ἐξ αὐτῶν.

Ἡ σύζυγος ἐνός ἐμπόρου, ὀνόματι Λαξμή, ὠδηγήθη ἀπό ὑπο-

πτον φίλην εἰς ὑποπτον οἰκίαν, διὰ νά συναντήση ἐραστήν. Ἄλλ' ὁ ἐραστής δέν φαίνεται, καί ἡ Λαξμή, «οἰστρουμένη τῷ ἔρωτι», στέλλει τήν καλήν φίλην νά τῆς προσκομίσει τόν πρῶτον ἄνδρα πού θά συναντήση. Ἡ φίλη, χωρίς νά τό ξέρη, ὀδηγεῖ τόν σύζυγον τῆς. Μόλις τόν βλέπει ἡ Λαξμή, τί κάνει; Τόν πιάνει ἀπό τά μαλλιά καί βάζει τίς φωνές: «Ἐσύ πονηρέ καί δόλιε, μοῦ ἔλεγες πάντα πῶς μοῦ εἶσαι πιστός. Τώρα σέ δοκίμασα καί σέ γνώρισα». Ὁ σύζυγος εἶδε κ' ἔπαθε νά τήν καλοπιάση καί νά δικαιολογηθῆ.

Ἄλλη ἱστορία.

Στίς ὄχθες ἑνός ποταμοῦ κατοικοῦσε ἕνας πλούσιος γεωργός. Ἡ γυναῖκα του, πού ἦταν ἀκόλαστη, περνοῦσε μέ βάρκα τή νύκτα τό ποτάμι καί πήγαινε στήν ἀπέναντι ὄχθη, ὅπου δίπλα στό Ναό τοῦ Θεοῦ Σίβα τήν περίμενε ὁ ἐραστής τῆς. Τό μαθαίνει ὁ σύζυγος, καί ἕνα βράδυ παραφυλάει στήν ἀπέναντι ὄχθη, γιά νά βεβαιωθῆ. Ἡ γυναῖκα του τόν βλέπει καί ἀντί νά πάη στόν ἐραστή, γεμίζει μιά στάμνα νερό ἀπό τό ποτάμι καί λούει τό ἄγαλμα τοῦ Θεοῦ, ἐπικαλουμένη τήν προστασία του γιά τόν σύζυγον τῆς. Καί ὁ καϊμένος ὁ σύζυγος, σάν βρεγμένη γάτα γυρίζει στό σπιτί του, βέβαιος ὅτι ἐσυκοφάντησαν τή γυναῖκα του.

Τρίτη ἱστορία.

Ἡ Σριδεβή ἀπατοῦσε ἀσύστολα τόν ἄνδρα τῆς, καί ἀνακαλυφθεῖσα ἀπό τόν πεθερόν τῆς, ὁ ὁποῖος ὁμως δέν πρόφτασε νά ἰδῆ τό πρόσωπον τοῦ ἐραστοῦ, διαμαρτύρεται ὅτι συκοφαντεῖται καί ὅτι θά ἀποδείξη πανηγυρικῶς τήν ἀθωότητά τῆς. Ὑπῆρχε στήν πόλι ἄγαλμα θεοῦ, κάτω ἀπό τά πόδια τοῦ ὁποίου δέν ἐπέτρεπε ὁ θεός νά περάση ὅποιος ἔλεγε ψέματα. Ἡ Σριδεβή συνεννοεῖται μέ τόν ἐραστή τῆς καί ἐνῶ τήν ἄλλη ἡμέρα, λουσμένη καί φέρουσα ἄνθη καί λίβανον, ἐπλησίαζε εἰς τόν Ναόν, ὁρμᾶ ὁ ἐραστής, προσποιούμενος τόν τρελλόν, καί τήν ἐναγκαλιζεται δημοσίᾳ.

Ὁ κόσμος τόν διώχνει, ἡ Σριδεβή δυσανασχετεῖ, λούεται ἐκ νέου διὰ νά καθαρισθῆ ἀπό τόν ἐναγκαλισμόν τοῦ τρελλοῦ, καί ἐπανερχομένη εἰς τόν Ναόν, προσεύχεται: «ὦ Θεέ, ἐάν μέ ἤγγισε ἄλλος κανεῖς, ἐκτός ἀπό αὐτόν τόν τρελλόν, νά μή ἀξιώθῶ νά περάσω κάτω ἀπό τά πόδια σου».

Θά προσθέσωμεν καί μίαν τετάρτην ἱστορίαν, κατάλληλον καί δι' ἀνηλίκους.

Μιά γυναῖκα μέ δύο μικρά παιδιά, βαδίζουσα στό δάσος, συναντᾷ μιά τίγρι. Ἡ γυναῖκα, χωρίς νά τά χάση λέει στά παιδιά: «Νά πού μαλλώνατε καί θέλατε νά φᾶτε ἀπό μιά τίγρι τό καθένα. Μοιρασθῆτε τώρα αὐτήν ἐδῶ, καί ὕστερα βρίσκουμε καί καμμιάν

ἄλλη». Τὴν ἀκούει ἡ τίγρις, νομίζει ὅτι βρίσκεται μπροστά στή Βεαγραμαρή (δαίμονα πού τρώει τίς τίγρεις), καί τό βάζει στά πόδια. Φεύγουσα συναντᾷ ἓνα τσακάλι. Τό τσακάλι τὴν κοροϊδεύει καί τῆς λέει: «Ἄμα πῆς τό ὄνομά μου δέν σέ τρώει». Ἡ τίγρις τότε τοῦ ζητάει νά μείνη μαζί της. Συναντοῦν ἐκ νέου τὴν γυναῖκα, ἡ ὁποία καί πάλι δέν τὰ χάνει. Προχωρεῖ θυμωμένη πρὸς τό τσακάλι καί τοῦ λέγει: «Πονηρό τσακάλι εἶπες πρὶν ὅτι θά μοῦ φέρης τρεῖς τίγρεις, καί τώρα μοῦ φέρνεις μόνον μιά;» Τ' ἀκούει ἡ τίγρις, καί ὅπου φύγει-φύγει.

Δουργᾶ

Τό τελευταῖον τοῦτο ἐκδοθέν βιβλίον τῶν Ἰνδικῶν τοῦ Γαλανοῦ εἶναι σύντομον καί ὑμνεῖ τὴν Θεάν Μαχαμαῖα ἢ Δουργᾶ, ἥτις προσωποποιεῖ τὴν ἀρχέγονον ὕλην, ἐκ τῆς ὁποίας ἐγεννήθησαν θεοὶ καί ἄνθρωποι. Περιγράφει τοὺς ἀγῶνας τῆς Θεᾶς πρὸς τοὺς Γίγαντας καί Τιτᾶνας, οἱ ὁποῖοι κατόπιν ἑκατονταετοῦς πολέμου, εἶχον νικήσει καί ὑποκαταστήσει τοὺς Θεούς, συντριβέντες τελικῶς ὑπὸ τῆς πολεμικῆς θεᾶς Δουργᾶ, ἥτις ἐνθυμίζει τὴν Παλλάδα Ἀθηνᾶ.

Ὁ Γεώργ. Τυπάλδος ἀναφέρει τό βιβλίον Δουργᾶ ὡς ἐπιτομήν τῆς Μαρκανδαῖα – Πουράνα, ἔπους ἀποτελουμένου ἀπὸ 100.000 στίχους. Τοῦτο ὅμως εἶναι ἀμφίβολον καί μάλλον πρόκειται, ὄχι περὶ ἐπιτομῆς, ἀλλὰ περὶ ἐπεισοδίου τῆς Μαρκανδαῖα ἢ περὶ αὐθυπάρκτου ἔργου καί μάλιστα ἀρχαιοτέρου τῆς Μαρκανδαῖα – Πουράνα, ἀρχαιοτέρου ἀκόμη καί τῆς Μαχαβαράτα καί Ραμαῖάνα. Ὁ ποιητὴς τῆς Δουργᾶ εἶναι ἀγνωστος.

Ἡ ἀφήγησις τοῦ βιβλίου ἔχει ὡς ἐξῆς: Ὁ βασιλεὺς Σουράτα, νικηθεὶς καί ἐξορισθεὶς, συναντᾶται μὲ τὸν Βαῖσσεά Σαμμάδη, τὸν ὁποῖον ἔχουν διώξει ἀπὸ τὴν οἰκίαν του ἢ σύζυγός του καί τὰ τέκνα του. Συνομιλοῦν καί διαπιστώνουν ὅτι, μολονότι ἔχουν ὑποστῆ τόσα δεινά, ἐξακολουθοῦν νά ἀγαποῦν τοὺς οἰκείους των καί νά ἐνδιαφέρωνται γιὰ τὰ ἐγκόσμια. Ὁ ὄσιος Βασσίστα τοὺς ἐξηγεῖ ὅτι ὅπως τὰ πετεινά, πεινασμένα τὰ ἴδια, τοποθετοῦν μὲ τό ράμφος τὴν τροφήν εἰς τό στόμα τῶν νεοσσῶν, ἔτσι καί οἱ ἄνθρωποι αισθάνονται φυσικὴν φιλοστοργίαν πρὸς τὰ τέκνα των. Ἡ θεὰ Μαχαμαῖα ἢ Δουργᾶ εἶναι ἡ αἰτία τοῦ ὤκεανου τῆς ἀγνοίας τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι παρασύρονται εἰς τὴν δίνην τῶν προσπαθειῶν διὰ τὰ ἐγκόσμια. Ἡ ἴδια ὅμως θεὰ εἶναι ἡ καὶ ἡ αἰτία τῆς ἀπολυτρώσεως τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τὴν ματαιάν προσπάθειαν διὰ τὰ ἐγκόσμια.

Ὁ ὄσιος ὀνομάζει τὴν θεάν Δουργᾶ «προαιώνιον ὑπερτέραν σοφίαν αἰτίαν τῆς λυτρώσεως καὶ τῶν δεσμῶν τοῦ κόσμου, κυρίαν τῶν κυρίων τοῦ παντός» καὶ διηγεῖται ἐκτενῶς τοὺς ἀγῶνας τῆς ἐναντίον τῶν γιγάντων καὶ τῶν τιτάνων, τοὺς ὁποίους κατανικᾷ καὶ ἐξολοθρεῦει, ὑμνουμένη ὑπὸ τῶν ἄλλων θεῶν.

Οἱ θεοὶ λέγουν ὅτι ἡ Δουργά εἶναι «τροφὸς καὶ ὀλλέτειρα τοῦ παντός, μεγάλη δύναμις τῶν θεῶν ἀρχαία καὶ ἄπειρος καὶ ἀναλλοίωτος ὕλη, θεία καὶ ὑπερτάτη σοφία, αἰτία τῆς ἀθανασίας». Ψάλλουν ἐν χορῶ: «Προσκύνησις τῇ μεγάλῃ καὶ ἀγαθῇ Θεᾷ· προσκύνησις αἰεὶ τῇ ἀγλαᾷ Ὑλῃ».

Ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ Βαῖσσέα ἀποφασίζουν νὰ γίνουν ἀσκηταὶ καὶ νὰ λατρεύουν τὴν θεάν, ἡ ὁποία τελικῶς παρουσιάζεται εἰς αὐτοὺς καὶ τοὺς ἐρωτᾷ τί ἐπιθυμοῦν νὰ τοὺς χάριση. Ὁ βασιλεὺς ζητεῖ ἀνάκτησιν τῆς βασιλείας του, ἐπὶ πλέον νὰ εἶναι ἀσφαλὴς βασιλεὺς καὶ κατὰ τὴν προσεχῆ ἐνσάρκωσίν του. Ὁ Βαῖσσέα ζητεῖ νὰ ἀποκτήσῃ τὴν γνῶσιν τῶν ὄντων, ἡ ὁποία ἀπομακρύνει κάθε ὑπερηφάνειαν καὶ κάθε προσπάθειαν διὰ τὸν μάταιον κόσμον, παρέχουσα τὴν ἀθανασίαν. Ἡ Θεὰ πραγματοποιεῖ τὰς ἐπιθυμίας ἀμφοτέρων.

Τοιαύτη καὶ ἡ Δουργᾶ.

Ἐπεξετάθημεν ἴσως ὑπὲρ τὸ δέον, ἀλλὰ ὁ ὄγκος τῶν βιβλίων εἶναι μέγας. Τὸ ἔργον τοῦ Δημ. Γαλανοῦ τεράστιον· οὐχὶ ἀδικῶς ἐπωνομάσθη «Πλάτων τοῦ αἰῶνος». Τὸ ὄνομά του, τὸ ὁποῖον πιστοποιεῖ τιμὴν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐγένετο παγκοσμίως γνωστὸν.

Τοιοιουτρόπως ἐπαληθεύεται ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀναγράφεται εἰς τὸν «Πρόδρομον». «Ὁ μὲν βασιλεὺς ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρᾳ μόνον τιμᾶται καὶ δοξάζεται, ὁ δὲ σοφὸς πανταχοῦ».

Ἄν διαθέτης γνῶσι, ἄφησε καὶ τοὺς ἄλλους σ' αὐτὴν ἄναψουν τὸ κεράκι τους.

Τό θάρρος

στά κείμενα τών μεγάλων θρησκειών

Ουδεμία θρησκεία ανώτερα τῆς Ἀληθείας – αὐτό τό ἔμβλημα τῆς Θεοσοφικῆς Ἑταιρίας, ὑπό τὴν ἔννοιαν ὅτι ουδεμία θρησκεία δύναται νά ἀποκλείσῃ τὰς ἄλλας, ὡς ἐκφράσεις καὶ φορεῖς τῆς Ἀληθείας, πᾶσαι δὲ αἱ θρησκείαι, λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν διαφόρων συντελεστῶν χρόνου καὶ τόπου, μεταδίδουν ἀκτίνας τῆς Ἀληθείας καὶ ἐν πολλοῖς ταυτόσημον ἠθικὴν διδασκαλίαν, ἐπιβεβαιοῦται ἐκ τῆς συγκριτικῆς ἐξετάσεως τῶν Ἱερῶν βιβλίων.

Εἰς τό παρόν ἀπάνθισμα τό ὅποῖον ἔρχεται ὡς συνέχεια προηγουμένων συναφῶν ἐργασιῶν(*), ἐκτίθενται αἱ διδασκαλίες τῶν μεγάλων θρησκειῶν ἐπὶ τοῦ θέματος τοῦ θ ἄ ρ ρ ο υ ς .

ΒΟΥΔΔΙΣΜΟΣ

Ὁ σοφὸς ἄνθρωπος δέν φοβεῖται. Γνωρίζει τὴν δύναμιν του καὶ δέν φοβεῖται. Ἐξ ἄλλου, γνωρίζει τὴν ἀδυναμίαν του καὶ δέν ἐπιχειρεῖ τό ἀδύνατον.

Σχετικῶς, ἡ Δ α μ α π ἄ δ α (ὁδὸς Ἀρετῆς), ἀναγνωρισθεῖσα τό ἔτος 240 π.Χ. ὑπὸ συμβουλίου συσταθέντος ἀπὸ τὸν μέγαν Ἰνδὸν μονάρχην Ἀσόκα, ὡς γνησία συλλογὴ ρηθέντων ἀπὸ τὸν Βούδαν, ἀναφέρει εἰς τὸν στίχον 258:

«Δέν φανερώνει σοφὸν ἢ πολυλογία. Σοφὸς εἶναι ὁ συγχωρῶν, ὁ φιλόφρων, ὁ ἄτρομος».

ΙΝΔΟΥΙΣΜΟΣ

Ἡ συνειδητοποίησις τοῦ ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι τό πᾶν καὶ τό πᾶν εἶναι Θεός, δίδει θάρρος εἰς τὸν ἄνθρωπον. Δέν θά κλονισθῇ.

Αὐτό εἶναι τό ἀπόσταγμα τῶν Ο ὑ π α ν ι σ ἄ ν τ, τῶν Ἱερῶν Βιβλίων τῶν Ἰνδῶν, χρονολογουμένων ἀπὸ τῆς 6ης-8ης π.Χ. ἑκατονταετηρίδος. Εἰς τὴν Οὔπανισάντ Β ρ ι χ ἄ ν τ Ἀ ρ α ν υ ἄ - κ α (4.4.15) ἀναφέρεται:

«Ἐάν ὁ ἄνθρωπος σαφῶς ἀντιλαμβάνεται ὅτι ὁ Ἐαυτὸς εἶναι Θεός καὶ ὅτι εἶναι καὶ θά καταστῇ ὁ κύριος τῶν πάντων (δηλ. ὅτι

(*) ΙΛΙΣΟΣ 1956 (σ. 33), 1960 (σ. 257).

ὁ ἄνθρωπος μετέχει τῆς θείας οὐσίας καὶ θά ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πηγὴν του) τότε θά παύσῃ πλέον νά εἶναι ἐμφοβός».

ΙΟΥΔΑΙΣΜΟΣ

Ἔσο θαρραλέος, διότι ὁ Θεός δέν θά σ' ἐγκαταλείψῃ. Ὁ Θεός εἶναι εἰς τό πλευρόν τῶν δικαίων. Δίδει εἰς τοὺς ἀνθρώπους δύναμιν ὅταν ἐπιστῇ ἡ στιγμή χρησιμοποίησεως αὐτῆς. Σχετικῶς:

«Ἀνδρίζου καὶ ἰσχυε, μὴ φοβοῦ, μηδὲ δειλιάσης, μηδὲ πτοηθῆς ἀπό προσώπου αὐτῶν, διότι Κύριος ὁ Θεός σου, αὐτός εἶναι ὁ πορευόμενος μετά σου· δέν θέλει σέ ἀφήσῃ οὐδέ θέλει σέ ἐγκαταλείψῃ». (Δεύτερον. ΛΑ' 6).

«Κύριος φωτισμός μου καὶ σωτήρ μου· τίνα φοβηθήσομαι; Κύριος ὑπερασπιστής τῆς ζωῆς μου· ἀπό τίνος δειλιάσω; Ἀνδρίζου καὶ κραταιούσθω ἡ καρδιά σου» (Ψαλμοὶ ΚΖ 1, 14).

«Παῖς μου εἶ, ἐξελεξάμην σε καὶ ὅτε ἐγκατέλιπόν σε· μὴ φοβοῦ, μετά σου γάρ εἰμι· ἐλαῖώ, ἐγώ γάρ εἰμι ὁ Θεός σου ὁ ἐνισχύσας σε... Ὁ κρατῶν τὴν δεξιάν σου, ὁ λέγων σοι· μὴ φοβοῦ» (Ἦσ. ΜΑ' 9).

ΚΟΜΦΟΥΚΙΑΝΙΣΜΟΣ

Ὁ ἔχων ἀρχάς ἄνθρωπος εἶναι θαρραλέος. Γνωρίζει τό δικαίον καὶ μάχεται ὑπὲρ αὐτοῦ ἀντί πάσης θυσίας. Εἰς τό πλευρόν του εἶναι ὁ Θεός. Ἐκ τῆς γνώσεως ταύτης ἀντλεῖ θάρρος.

Ἡ Λ ο ὑ ν - Γ ι ο ὑ (συλλογὴ ἀναλέκτων τοῦ Κομφουκίου, γραφέντων περίπου 50 ἔτη μετά τὸν θάνατον τοῦ Διδασκάλου) ἀναφέρει:

2.24.1-2: Ὁ Κύριος εἶπεν, «Ὁ βλέπων τό ὀρθόν καὶ μὴ πράτων αὐτό, ὑπολείπεται θάρρους».

14.5: Ὁ Κύριος εἶπεν, «Ὁ ἐνάρετος θά βεβαιούται ὅτι ἡ ὁμιλία του εἶναι ἄ ψ ο γ ο ς , ἐνῶ δέν εἶναι πάντοτε ἐνάρετοι οἱ καλῶς ὁμιλοῦντες. Οἱ ἔχοντες ἀρχάς ἄνθρωποι δέον νά εἶναι τολμηροί, ἀλλὰ πάντες οἱ τολμηροί δέν εἶναι πάντοτε ἄνθρωποι ἀρχῶν».

ΜΩΑΜΕΘΑΝΙΣΜΟΣ

Κατὰ τό Κοράνιον, ὁ Θεός ὁδηγεῖ τοὺς καλοὺς. Ἐπομένως δέν πρέπει νά ἔχουν φόβον. Αὐτός θά τοὺς ἐξαγάγῃ ἀπό τὰς τραχείας ἀτραπούς τῆς ζωῆς. Γίνεται λόγος περὶ θάρρους εἰς

δυο «σουρά» (κεφάλαια) του ἱεροῦ βιβλίου τῶν μουσουλμάνων:

2.36: Εἶπομεν, «ἔλθετε πάντες καὶ ὅσοι ἀκολουθήσουν τὴν ὁδήγησίν μου, αὐτοὶ δὲν θὰ ἔχουν φόβον, οὐδὲ θλίψιν».

2.106: Ὅσοι μετ' αὐταπαρνήσεως στρέψουν τὸ πρόσωπον πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τοῦ Θεοῦ, πράττοντες τὸ ὀρθόν, θὰ ἔχουν ἐν Κυρίῳ τὴν ἀνταμοιβήν. Φόβος δὲν θὰ ἔλθῃ πρὸς αὐτούς, οὔτε καὶ θλίψις.

2.264: Ὅσοι δαπανοῦν τὸν πλοῦτον των διὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Θεοῦ, χωρὶς καὶ νὰ θλίβωνται διὰ τοῦτο, θὰ ἔχουν ἐν Κυρίῳ τὴν ἀνταμοιβήν των. Φόβος δὲν θὰ ἐπέλθῃ ἐπ' αὐτούς, οὔτε καὶ θὰ περιπέσουν εἰς θλίψιν».

7.33: Ὡ τέκνα τοῦ Ἀδάμ! Θὰ ἔλθουν πρὸς ὑμᾶς Ἀπόστολοι ἀνά μέσον ὑμῶν, ποιοῦντες πρὸς σᾶς τὰ σημεῖα μου. Καὶ ὅσοι ἐν φόβῳ Θεοῦ πράττουν τὸ καλόν, δὲν θέλουν ἐμπέσει εἰς φόβον, οὐδέ εἰς θλίψιν.

ΣΙΚΙΣΜΟΣ

Ἡ μικρά αὐτὴ εἰς Ἰνδῖαν θρησκεία (μέ περίπου 4 ἑκατομμύρια πιστῶν) ἰδρύθη ὑπὸ τοῦ Νανάκ, ζήσαντος μεταξὺ 1469-1538 μ.Χ. καὶ ἐπιχειρήσαντος νὰ συνδυάσῃ Ἰνδουισμόν καὶ Μουσουλμανισμόν. Εἰς τὴν συλλογὴν ὕμνων Ρ α χ ἰ ρ α ς , συντεθέντων ἀπὸ διαφόρους Γκουρού καὶ ψαλλομένων τὸ δειλινόν, ἀναφέρονται:

«Ὡ ψυχὴ μου, ἵνα τί ἐκλονίσθῃς, ἀφοῦ ὁ Θεὸς ἔχει τὴν ἐπιμέλειάν σου; Αὐτὸς ἐτοποθέτησε τροφήν ἐμπροσθεν τῶν ἐντόμων τὰ ὅποια ἐπλασεν εἰς βράχους καὶ λίθους.

Οὐδεὶς δύναται νὰ στηριχθῇ εἰς μητέρα, πατέρα, φίλους, τέκνα ἢ συζύγους. Ὁ Θεὸς προμηθεύει εἰς πάντα τὴν ἐπιούσιον τροφήν. Διατί, ὦ Ἄνθρωπε, νὰ φοβεῖσαι; Τὸ πουλὶ πέταξε ἑκατοντάδες μίλια μακρὰ, ἀφήνοντας πίσω του τὰ μικρά του. Ποιὸς τὰ ἔθρεψε; Ποιὸς τοὺς ἔδωσε ψιχουλάκια; Τὸ σκέφθηκες; Ὁ Θεὸς κρατᾷ στήν παλάμη τοῦ χεριοῦ Του ὅλους τοὺς θησαυροὺς καὶ τίς 18 ἀνώτερες φυσικὲς δυνάμεις...»

ΤΑΟΪΣΜΟΣ

Ἡ ἀρχαιότερη ἀπὸ τίς Κινεζικὲς θρησκείες, ἰδρυθεῖσα ἀπὸ τὸν φιλόσοφον Λάο-Τσέ, κατὰ τὸν δον π.Χ. αἰῶνα, ὁ ὁποῖος συνέλεξε πολλὰ ἀρχαιότερα ἀποφθέγματα, ἀρχικὰ ἦταν μόνον ἓνα σύστημα ἠθικῆς διδασκαλίας. Ἀντικείμενόν της ἦταν τὸ Τ α ὀ , ἡ θεία Ὁδός.

Ὁ φιλόσοφος ἄνθρωπος, διδάσκει ὁ Ταοϊσμός, δέν ἐπηρεάζεται ἀπό ἐπαινον ἢ ψόγον. Γνωρίζει τήν ἀλήθειαν καί δέν φοβεῖται, ἀδιαφόρως τοῦ τί τοῦ συμβαίνει σ' αὐτόν τόν κόσμον.

«Ὁ ἄνθρωπος, τοῦ ὁποῖου ἡ σοφία εἶναι ἐπαρκής πρὸς ἀρμονικὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντός του, εἰς τίνα θέσιν, δέν θά ἐντείνει τήν προσπάθειάν του ὑπὸ τὸν ἐπαινον ἑνὸς ὀλοκλήρου κόσμου, οὔτε θά καμφθῆ ἐάν ἀντιμετωπίσῃ τήν καταδίκην ἑνὸς ὀλοκλήρου κόσμου. Μένει ἀδιάφορος μεταξὺ τοῦ ἐσωτερικοῦ (κρίσεως ἑαυτοῦ) καί τοῦ ἐξωτερικοῦ (κρίσεως τῶν ἄλλων). Μένει ἐξ ἴσου μακρὰν καί τῆς δόξης καί τῆς δυσμενείας. Ὁ Τέλειος δέν σκέπτεται τὸ ἐγώ, ὁ Πνευματικὸς οὔτε τήν τιμὴν, ὁ Σοφὸς οὔτε τήν φήμην». Τὸ μέγα Ταὸ δέν δέχεται ἐξύμνησιν. Ἡ μεγάλη Συζητήσις δέν χρειάζεται λέξεις. Ἡ μεγάλη Εὐμένεια δέν θέλει ἐπίδειξιν. Ἡ μεγάλη Ἀνιδιοτέλεια δέν δέχεται προβολήν. Τὸ μέγα ἄρρος δέν συναντᾶται εἰς τήν ἰσχυρογνώμονα γενναιότητα».

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ

Μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτείνει· φοβηθῆτε δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γενέῃ· οὐχὶ δύο στρουθία ἄσσαρίου(*) πωλεῖται; καὶ ἐν ἐξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν Γῆν ἄνευ τοῦ Πατρὸς ὑμῶν. Ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσὶ. Μὴ οὖν φοβηθῆτε. (Ματθ. 10:28-31).

Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου· μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἐχόντων περισσότερον τι ποιῆσαι, ὑποδείξω δὲ ὑμῖν τίνα φοβηθῆτε· φοβηθῆτε τὸν μετὰ τὸ ἀποκτείνει ἐχόντα ἐξουσίαν ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γένησιν· ναί, λέγω ὑμῖν, τοῦτον φοβηθῆτε· οὐχὶ πέντε στρουθία πωλεῖται ἄσσαρίων δύο; καὶ ἐν ἐξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλεησένον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι ἠριθμῆνται· μὴ οὖν φοβεῖσθε... (Λουκ. 12:4-7).

Εἰρήνην ἀφήμι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν, ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδιά, μηδὲ δειλιάτω. (Ἰω. 14:27).

Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί μου, ἐνδυναμοῦσθε ἐν Κυρίῳ καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. (Ἐφεσ. 6:10).

(*) Χαλκοῦν νόμισμα τῶν Ῥωμαίων, ἀρχικῶς βάρους μιᾶς λίτρας, ὑποδιαϊρούμενον εἰς δώδεκα οὐγγίαις, ἔχον ἐκτυπὸν τὴν μορφήν βοῦς ἢ ταύρου, προδήλως εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν τὰ ζῶα εἶχον ἀνταλλακτικὴν ἀξίαν. Δέκα ἄσσαρια ἰσοῦντο πρὸς ἐν ἀργυροῦν δηνᾶριον.

Οὐ γάρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεός πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως, καὶ ἀγάπης καὶ σωφρονισμοῦ. (Β΄ Τιμοθ. 1:7).

Ὡστε θαρροῦντες ἡμᾶς λέγειν· Κύριος ἐμοὶ βοηθός, καὶ οὐ φοβηθήσομαι· τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος; (Ἐβρ. 13:6).

Ἐν τούτῳ τετελειῶται ἡ ἀγάπη μεθ' ἡμῶν, ἵνα παρρησίαν ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅτι καθὼς ἐκεῖνός ἐστι καὶ ἡμεῖς ἐσμέν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ· φόβος οὐκ ἐστὶν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ' ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον, ὅτι ὁ φόβος κόλασιν ἔχει· ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελειῶται ἐν τῇ ἀγάπῃ. (Α΄ Ἰω. 4:17-18).

Η ΔΥΝΑΜΗ ΤΗΣ ΣΥΝΗΘΕΙΑΣ

(Ἀπὸ τὸν Ἐπίκτητο)

Κάθε συνήθεια καὶ κάθε ἰκανότητα διατηρεῖται καὶ αὐξάνεται μὲ κατάλληλα ἔργα. Π.χ. ἂν θέλῃς νὰ διαβάζῃς καλά, νὰ ἀσκήσῃς στὴν ἀνάγνωσι· ἂν θέλῃς νὰ γράφῃς καλά, νὰ ἀσκήσῃς στὸ γράψιμο.

Ἄν ἐπὶ τριάντα συνεχεῖς ἡμέρες δὲ διαβάσῃς ἀλλὰ κἀνὸς κατὶ ἄλλο, θὰ δῆς τί θὰ γίνῃ. Τὸ ἴδιο κὶ ἂν πέσῃς στὸ κρεβάτι δέκα μέρες καὶ σηκωθῆς καὶ δοκιμάσῃς νὰ περπατήσῃς κάπως περισσότερο, θὰ δῆς πὼς τὰ πόδια σου θὰ παραλύουν. Γενικὰ, λοιπόν, ἂν θέλῃς νὰ κἀνὸς κατὶ καλά, πάρε τὴ συνήθεια νὰ τὸ κἀνὸς. Ἄν δὲ θέλῃς νὰ κἀνὸς κατὶ, μὴν τὸ κἀνὸς. Ἀλλὰ κάνε κατὶ ἄλλο ἀντὶ γι' αὐτό.

Τὸ ἴδιο ἰσχύει καὶ γιὰ τὶς ψυχικὲς καταστάσεις. Ἄν π.χ. ὀργισθῆς, νὰ ξέρῃς πὼς δὲν ἐπαθεῖς μόνο αὐτὸ τὸ κακὸ ἀλλὰ ὅτι μεγάλως καὶ τὴ συνήθεια αὐτὴν καὶ εἶναι σὰν νὰ ἐριξῆς φρύγανα στὴ φωτιά.

Ἐπειδὴ οἱ πράξεις δημιουργοῦν συνήθειες καὶ ἰκανότητες ἐκεῖ πού δὲν ὑπῆρχαν προηγουμένως εἴτε, ἂν ὑπῆρχαν, τὶς δυναμώνουν καὶ τὶς ἰσχυροποιοῦν.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΙΩΝΙΟΤΗΤΑ

Ἄν δουλέψετε τὸ μάρμαρο, θὰ χαθῆ· ἂν δουλέψετε τὸ χαλκὸ, ὁ καιρὸς θὰ σβῆσῃ τὸ ἔργο σας· κὶ ἂν χτίσετε ναοὺς, μὴ μὲρα αὐτοὶ οἱ ναοὶ θὰ γίνουν σκόνῃ. Ἀλλὰ ἂν ἐργασθῆτε πάνω στὶς ἀθάνατες ψυχὲς τῶν νέων, ἂν τοὺς ποτίσετε μὲ πνεῦμα, ἂν τοὺς δώσετε ἓνα σωστὸ φόβο τοῦ Θεοῦ καὶ τοὺς κάνετε νὰ ἀγαποῦν τοὺς συνανθρώπους των, σκαλίζετε πάνω σ' αὐτὲς τὶς πλάκες κατὶ πού θὰ διατηρηθῇ στὴν αἰωνιότητα.

Ο ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΤΕΚΤΟΝΙΣΜΟΣ

ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΦ. ΡΙΖΟΥ

Τό 1967 ήτο έτος παγκοσμίου πανηγυρισμού τών Έλευθεροτεκτόνων διότι κατ' αυτό συμπληρώθηκαν 250 έτη από τής ιδρύσεως τής Μεγάλης Στοάς τής Αγγλίας. Η έπίσημος χρονολογία ιδρύσεως τής πρώτης αυτής Μεγάλης Στοάς, μητρός του παγκοσμίου Τάγματος, είναι η 24η Ιουνίου 1717. Εκείνη τήν βραδυά συνήλθον όμοῦ και έλαβον τήν ιστορικήν των απόφασιν, εις τό ζυθοπωλείον τής «Χήνας και τής Έσχάρας» τέσσαρες στοαί: Η συνήθως λειτουργούσα εις τό ζυθοπωλείον αυτό, κείμενον εις τήν αύλήν του ναού του Αγίου Παύλου, και αι λειτουργούσαι εις τό ζυθοπωλείον «του Στέμματος» εις τήν Πάρκερ στρητ κοντά εις τό Νιτρούρι Λαιην, εις τήν ταβέρνα «τής Μηλιάς» εις τήν Τσαρλς στρητ παρά τό Κόβεντ Γκάρντεν και εις τήν ταβέρνα «των Σταφυλιών και τής Κανάτας» εις τήν Τσάνελ Ρόου παρά τό Ούεστμινστερ.

Το κτίριον τής ταβερνας «τής Μηλιάς» -σωζόμενον και σημερον- όπου τό 1717 ελήφθη η πρώτη άποφασις περι ιδρύσεως τής Μεγαλης Στοάς τής Αγγλίας.

Ἄπό τοῦ προηγουμένου αἰῶνος, τοῦ 17ου, φαίνεται ὅτι ἐλειτούργουν εἰς τήν Ἀγγλίαν συμβολικαί Τεκτονικαί στοαί. Καί ἡ μὲν ἔκφρασις «ἐλευθέρος τέκτων» ἀπαντᾶται ἀπό τοῦ 14ου αἰῶνος, ὑπό τήν ἔννοιαν τῆς ἐλευθέρας κινήσεως τοῦ φέροντος τόν τίτλον τοῦτον ἀπό περιφερείας εἰς περιφέρειαν καί ἀπό ἐπικρατείας εἰς ἐπικράτειαν, ὡς καί τῆς ἀπολαύσεως ὠρισμένων προνομίων τῆς ἀνωτέρας κλάσεως ἐπαγγελματιῶν τεκτόνων, ἡτοι τῶν ἐπεξεργαζομένων τοὺς «ἐλευθέρους λίθους» (τοιχοποιΐας), ἐν ἀντιδιαστολῇ πρὸς τοὺς κοινούς τέκτονας ἐργάτας· ἀλλά ἀπό τοῦ 16ου αἰῶνος εἶναι ἐν χρήσει ἡ ἔκφρασις «ἐνεργός τέκτων» καί «μὴ ἐνεργός τέκτων» πρὸς διάκρισιν ὄχι ἐπαγγελματιῶν τεκτόνων ἐν ἐνεργείᾳ καί μὴ, ἀλλά ἐπαγγελματιῶν καί συμβολικῶν τεκτόνων. Τό ἀρχαιότερον αὐθεντικόν τεκμήριον περί συμμετοχῆς μὴ ἐπαγγελματιοῦ, «μὴ ἐνεργοῦ» ὡς μέλους τεκτονικῆς στοᾶς, εἶναι τό πρακτικόν τῆς 8ης Ἰουνίου 1600 τῆς τεκτονικῆς συντεχνίας τοῦ Ἐδιμβούργου, εἰς τήν συνεδρίασιν τῆς ὁποίας παρίσταται ὁ Τζῶν Μπόσουελ, λόρδος τοῦ Ὠκινλεκ. Ἡ συνήθεια αὐτή, τῆς συμμετοχῆς προσωπικοτήτων εἰς τὰς συντεχνίας ἢ στοᾶς τῶν ἐπαγγελματιῶν τεκτόνων, ὡς ἐκ τῆς ὑψηλῆς θέσεως τῶν ὀργανώσεων ἐκείνων εἰς τήν κοινωνίαν, ἦτο ἀσφαλῶς παλαιότερα, ἐξηκολούθησε δέ νά ἐφαρμόζεται καί βραδύτερον, ὅποτε τὰ τεκμήρια ἀφθονοῦν. Σύν τῷ χρόνῳ, αἱ συντεχνιαί τῶν ἐλευθέρων τεκτόνων, αἱ ὁποῖαι ἀναφέρονται ἤδη ἀπό τοῦ 9ου καί τοῦ 10ου αἰῶνος, ἐχρησιμοποιοῦν δέ ἀλληγορίας καί σύμβολα, κυρίως διὰ τήν διατήρησιν τῶν τεχνικῶν γνώσεων ἐνός κλειστοῦ κύκλου, ἀλλά καί αἱ ὁποῖαι, λόγῳ τῆς ἀνεγέρσεως καθεδρικῶν ναῶν καί ἄλλων πνευματικοῦ περιεχομένου οἰκοδομῶν, συνεδύαζον τήν οἰκοδομικὴν τέχνην μέ τήν ἠθικὴν ἔξαρσιν, ἐξειλίχθησαν, ὡς ἐκ τῆς συμμετοχῆς τῶν «μὴ ἐνεργῶν» τεκτόνων, εἰς ὀργανώσεις συμβολικᾶς, εἰς τὰς ὁποίας ἐπεδιώκετο ἡ συμβολικὴ ἀνοικοδόμησις ναῶν τῆς ἀρετῆς. Οὕτω, στοαί τεκτονικαί τελείως συμβολικαί ἀρχίζουσιν ν' ἀναφαίνωνται περί τὰ μέσα τοῦ 17ου αἰῶνος, ἐνῶ δὲν ἔχουν ἀκόμη τελείως ἀποχωρισθῆ οἱ «ἐλευθέροι τέκτονες» ἐκ τῶν «μὴ ἐνεργῶν», ὡς προκύπτει καί ἀπό πρακτικόν τῆς στοᾶς τοῦ παρεκκλησίου τῆς Παναγίας εἰς Ἐδιμβούργον, κατὰ τό ὁποῖον, τήν 30ὴν Μαΐου 1640, ἐμυήθη ὡς μέλος τῆς στοᾶς τῶν ἐπαγγελματιῶν τεκτόνων ὁ στρατηγός τοῦ πυροβολικοῦ Χάμιλτον. Εἶναι ἡ περίοδος, καθ' ἣν συντελεῖται ἡ διαμόρφωσις τῶν ἐπαγγελματικῶν στοῶν εἰς συμβολικᾶς. Συγκεκριμένα στοιχεῖα δὲν ὑπάρχουν. Εἰκάζεται, πάντως, ὅτι πρέπει νά ἐλειτούργουν ἐντελῶς συμβολικαί στοαί

τρέχοντος του 17ου αιώνας, διότι εις τό πρακτικόν περι ιδρύσεως της Μεγάλης Στοάς αναφέρεται ότι ή απόφασις των τεσσάρων αρχαίων στοών ύπηγορεύθη εκ του τερματισμού της «Ανταρσίας», νοουμένης της αποκαταστάσεως όμαλότητος εις την χώραν, είναι δέ γνωστόν ότι τό 1715 έσημειώθη έξέγερσις των Τόρυδων προς έγκατάστασιν εις τόν θρόνον απογόνου των Στούαρτ, αντί του από του έτους 1714, ένθρονισθέντος Γεωργίου του Α΄, εκ της δυναστείας του Άννοβέρου. Όπωσδήποτε, ή μία εκ των τεσσάρων αρχαίων στοών, αι όποιαι ίδρυσαν την Μεγάλην Στοάν της Άγγλιας, ή και «Στοά της Αρχαιότητος» καλουμένη, συνεδριάζουσα δέ εις τό ζυθοπωλείον «της Χήνας και της Έσχάρας» και αναφερομένη ως λειτουργούσα «από μη ένθιμο υμ έν ης συστάσεως», ήτο, κατά πāσαν πιθανότητα, έξελικτική μορφή αρχαίας επαγγελματικής τεκτονικής στοάς. Δέν έξηγεΐται διαφοροτρόπως ό τίτλος της και ό περι καταγωγής ισχυρισμός, δοθέντος ότι, ως προκύπτει εκ χαραχθέντος πίνακος του έτους 1729, αναφέρεται τό 1691 ως έτος συστάσεως της υπ΄ αριθ. 1 στοάς ταύτης. Έπειδή όμως ή χρησιμοποιηθείσα σφύρα κατά την συμβολικήν θεμελιωσιν του Άγίου Παύλου έδόθη από τόν βασιλέα Κάρολον Β΄ εις τόν διάσημον αρχιτέκτονα

Τό ζυθοπωλείον «της Χήνας και της Έσχάρας», όπου έγινε η πανηγυρική συνεδρίασις προς ίδρυσιν της Μεγάλης Στοάς της Άγγλιας.

Χριστόφορον Ρέν και οὔτος τήν παρέδωσεν ὡς κειμήλιον εἰς τήν λειτουργοῦσαν, κατά τήν αὐλήν τοῦ μέλλοντος ν' ἀνεγερθῆ καθεδρικοῦ ναοῦ, στοάν «τῆς Ἀρχαιότητος», δύναται νά συναχθῆ ὅτι αὕτη ἐλείτουργει τότε ὡς στοά ἐπαγγελματική, περιλαμβάουσα καί τέκτονας συμβολικοῦς.

Ποῖαι ἦσαν αἱ πρῶται τέσσαρες στοαί, εἰς τήν ἀπόφασιν τῶν ὁποίων ὀφείλεται ἡ ἔναρξις τοῦ ἱστορικῶς αὐθεντικοῦ καί ὀργανωτικῶς συγκεκριμένου Τεκτονισμοῦ;

Ἐκ τῶν γενομένων μέχρι προσφάτως ἐρευνῶν, αἱ «τέσσαρες ἀρχαῖαι», ὡς ἀποκαλοῦνται, στοαί ἦσαν:

1. Ἡ Στοά τῆς Ἀρχαιότητος ὑπ. ἀριθ. 1, συνεδριάζουσα συνήθως εἰς τό ζυθοπωλεῖον «τῆς Χήνας καί τῆς Ἐσχάρας» εἰς τήν αὐλήν τοῦ Ἀγ. Παύλου. Ἐκ τῶν τεσσάρων ἀρχαίων στοῶν ἦτο παραδεδεγμένη ὡς ἡ ἀρχαιότερα καί τῆς ἐδόθη ὁ ἀριθμός 1. κατόπιν ὁμως τοῦ σχίσματος καί τῆς δημιουργίας δύο Μεγάλων Στοῶν, προκειμένου νά συσταθῆ ἡ ἕκτοτε ὑπάρχουσα «Ἠνωμένη Μεγάλη Στοά τῆς Ἀγγλίας», τό 1813, ἀπεφασίσθη νά διεξαχθῆ κλήρωσις μεταξύ τῶν δύο ἀρχαιοτέρων στοῶν τῶν Μεγάλων Στοῶν, εὐνοήσασα τήν ἑτέραν, ὁπότε ἡ Στοά τῆς Ἀρχαιότητος ἠρκέσθη εἰς τόν ἀριθ. 2, τόν ὁποῖον καί ἐξακολουθεῖ νά φέρη, διότι εἶναι πάντοτε ἐν ἐνεργείᾳ.

2. Κατά σειράν ἀρχαιότητος δευτέρα ἦτο ἡ στοά, ἡ συνεδριάζουσα εἰς τό ζυθοπωλεῖον «τοῦ Στέμματος», ἀλλά ὁ τίτλος της δέν διεσώθη, οὔτε ἡ ἰδίᾳ εὐρίσκεται ἐν ἐνεργείᾳ ἀπό μακρῶν ἐτῶν. Εἰς τόν χαραχθέντα πίνακα τῶν τεσσάρων στοῶν διὰ τήν ἴδρυσιν τῆς Μεγάλης Στοᾶς ἀνεφέροντο μόνον οἱ τόποι ἐργασιῶν, ὄχι δέ καί οἱ τίτλοι.

3. Ἡ εἰς τήν ταβέρνην «τῆς Μηλιᾶς» συνεδριάζουσα στοά ἦτο ἡ φέρουσα τόν τίτλον τῆς «Γενναιότητος» («Fortitude and old Cumberland»). Καί αὕτη λειτουργεῖ πάντοτε, φέρουσα ἤδη τόν ἀριθ. 12.

4. Ἡ στοά τοῦ «Βασιλικοῦ οἴκου Σόμερσετ» (Royal Somerset House and inveryess) συνεδριάζουσα εἰς τήν ταβέρνην «τῶν Σταφυλιῶν» («κυριολεκτικῶς τῶν σσαμπιῶν σταφυλιοῦ) καί τῆς Κανάτας». Ἐφερε, κατά τήν ἀρχαίαν ἀριθμησιν, τόν ἀριθ. 4, τόν ὁποῖον καί ἐξακολουθεῖ νά φέρη, διότι εἶναι ἐν ἐνεργείᾳ εἰς τήν περιοχὴν Λονδίνου.

Ἐσυνηθίζετο, τήν ἐποχὴν ἐκείνην, νά συνεδριάζουν αἱ τεκτονικαί στοαί εἰς «δημόσια κέντρα», ὅπως ἦσαν ταβέρναι καί ζυθοπωλεῖα, ἀποσυρόμεναι εἰς ἰδιαίτερον δωμάτιον, μέ τήν κατάλληλον διακόσμησιν. Ἀλλά καί σήμερον δέν εἶναι ἀσυνήθιστον νά

συνέρχονται τεκτονικά στοαί εἰς ἐστιατόρια καὶ ξενοδοχεῖα, πού διαθέτουν τὰς ἀπαιτούμενας εὐκολίας, ὡς προκύπτει ἐκ τῶν καταχωρουμένων εἰς τεκτονικά περιοδικὰ ἀγγελιῶν.

Ἐκ τῶν τόπων ἐργασιῶν τῶν τεσσάρων ἀρχαίων στοῶν, ὅλοι ἔχουν ἐξαφανισθῆ ὑπὸ τὰ πλήγματα τῆς σκαπάνης λόγω οἰκοδομικῶν ἐξελιξεων πλὴν τῆς ταβέρνας «τῆς Μηλιάς», τῆς ὁποίας τὸ κτίριον ἐξηκριβώθη ὅτι ὑφίσταται. Ἡ ἐξακριβώσις ἐγένετο μόλις πέρυσι, ὅταν ἀνεκαλύφθη ἀπὸ παλαιούς χάρτας τοῦ Λονδίνου ποία ἦτο ἡ θέσις τῆς παλαιᾶς ὁδοῦ Καρόλου τοῦ Α'. Εἰς τὸ πρακτικόν ἰδρύσεως τῆς Μεγάλης Στοᾶς ἀνεφέρετο ὅτι ἡ Ταβέρνα τῆς Μηλιάς ἔκειτο εἰς τὴν Τσάρλς στρήτ, Κόβεντ Γκάρντεν. Ἡ θέσις τῆς ἀνεζητεῖτο, λανθασμένως, εἰς τὰς ὁδοὺς Καρόλου ἔξω τοῦ Ντροῦρου Λαίην καὶ ἔξω τοῦ Λόνγκ Αἴηκρ, ἤτοι εἰς τὴν ὄλως ἀντίθετον περιοχὴν τοῦ Κόβεντ Γκάρντεν. Δέν εἶχε ληφθεῖ ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ ἀρχαία Τσάρλς στρήτ, κατασκευασθεῖσα τὸ 1637, μετωνομάσθη τὸ 1844 εἰς ὁδὸν Ἄππερ Οὐέλινγκτον καὶ ἤδη ὀνομάζεται ἀπλῶς Οὐέλινγκτον στρήτ. Διεπιστώθη ὅτι ἡ Ταβέρνα τῆς Μηλιάς ἦτο εἰς τὸ κτίριον ἀρ. 28. Ἦτο ἓνα τετραώροφον κτίριον – ἀλλὰ καὶ εἶναι ἀκόμη, διότι σώζεται – διαχωρισμένον εἰς ἑπτὰ κατοικίας. Ἡ ταβέρνα (σήμερον εἶναι ἓνα μαγαζάκι, τὸ ὁποῖον βγαίνει καὶ εἰς τὸν πίσω δρόμον, εἰς τὸν ἀριθ. 11 τῆς Τάβιστοκ στρήτ) κατελάμβανε τὸ ἰσόγειον, τὸ ὁποῖον ἦτο χωρισμένον εἰς αἶθουσαν διὰ τοὺς θαμῶνας καὶ εἰς τὸ μαγειρεῖον, μέ τὴν ἀποθήκην οἴνων καὶ ἀναψυκτικῶν. Διέθετεν ἐπίσης ἓνα δωμάτιον εἰς τὸν πρῶτον ὄροφον, ὅπου συνεδρίαζεν ἡ στοὰ «τῆς Γενναϊότητος».

Κατὰ σύμπτωσιν, ἡ ταβέρνα τῆς Μηλιάς ἦτο ἐκείνη, εἰς τὴν ὁποίαν ἐλήφθη ἡ πρώτη ἀπόφασις τῶν τεσσάρων στοῶν νὰ ἰδρῦσουν Μεγάλην Στοάν. Εἰς τὸ καπηλεῖον «τῆς Χήνας καὶ τῆς Ἑσχάρας» ἐπραγματοποιήθη ἡ πανηγυρική συνεδρίασις τῶν τεσσάρων στοῶν, κατὰ τὴν ὁποίαν συνεστήθη ἐπισήμως ἡ Μεγάλη Στοὰ τῆς Ἀγγλίας καὶ ἐξελέγη ὁ πρῶτος Μέγας Διδάσκαλος, τὴν 24ην Ἰουνίου 1717, ἀλλὰ ἡ ἀρχικὴ ἀπόφασις, ληφθεῖσα ἀπὸ τοῦ προηγουμένου ἔτους, εἰς τὴν ταβέρνα τῆς Μηλιάς, ὠριζεν ὡς τόπον τῆς γενικῆς συνελεύσεως τὸ καπηλεῖον «τῆς Χήνας καὶ τῆς Ἑσχάρας», τιμῆς ἕνεκεν πρὸς τὴν ἐκεῖ συνεδριάζουσαν ἀρχαιοτάτην ὄλων στοῶν ὑπ' ἀριθ. 1.

Πότε ἀκριβῶς ἐγένεν ἡ κοινὴ συνεδρίασις εἰς τὴν ταβέρνα «τῆς Μηλιάς» δέν εἶναι γνωστόν. Ἀναφέρεται ὅτι κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀνωμάλου καταστάσεως (συνεπεία τῆς ἀνταρσίας τῶν ὀπαδῶν τῶν Στούαρτ) εἶχον ἀνασταλῆ αἱ ἐργασίαι τῶν στοῶν,

ἤτοι κατά τό 1715. Ἐπομένως, εὐθύς ἀμέσως ἦτο αἰσθητή, ἡ ἀνάγκη ὄχι μόνον τῆς ἐπαναλήψεως τῶν τεκτονικῶν ἐργασιῶν, ἀλλά καί τοῦ συντονισμοῦ τῶν. Ὅπως ἀναφέρει τό σχετικόν μέ τήν ἴδρυσιν Μεγάλης Στοᾶς ἀφήγημα τοῦ 1738 (εἰς τήν β' ἐκδοσιν τῶν Συνταγμάτων τοῦ Ἄντερσον), αἱ τέσσαρες στοαί συνηντήθησαν ὁμοῦ «ἵνα παγιώσουν, ὑπό ἓνα Μέγαν Διδάσκαλον, ἓνα κέντρον Ἐνώσεως καί Ἀρμονίας».

Οὕτω, αἱ τέσσαρες στοαί, καθῶς καί τινες παλαιοὶ Ἀδελφοὶ –ὅπως ἀναφέρει τό κείμενον τῆς ἀφηγήσεως– «συνηντήθησαν εἰς τήν Μηλιάν καί θέσαντες ἐπὶ τῆς ἔδρας τὸν γηραιότερον Διδάσκαλον Τέκτονα, συνεκρότησαν οὗτοι προσωρινὴν Μεγάλην Στοάν καί εὐθύς ἀμέσως ἀνεβίωσαν τήν ἀνά τριμνηνον συνεδρίασιν τῶν ἀξιωματικῶν τῶν Στοῶν (Μεγάλην Στοάν) καί ἀπεφάσισαν ὅπως συγκληθῆ ἑτησίᾳ συνέλευσις καί πανήγυρις, τότε δέ ἐκλέξουν μεταξύ αὐτῶν Μέγαν Διδάσκαλον, ἕως ὅτου δυνηθῶν ν' ἀποκτήσουν τήν τιμὴν τῆς ἀναδείξεως Εὐγενοῦς Ἀδελφοῦ εἰς τήν ἡγεσίαν αὐτοῦ».

Τό Τάγμα τότε κατέλεγε μεταξύ τῶν μελῶν τοῦ ἄτομα τῆς μέσης ἀστικῆς τάξεως, ἐμπόρους, βιοτέχνας καί δημοσίους ὑπαλλήλους, μὴ δυναμένους ν' ἀσκήσουν εὐρυτέραν ἐπιρροὴν εἰς τήν δημοσίαν ζωὴν. Διὰ τοῦτο, χάριν τῆς κοινωνικῆς ἀκτινοβολίας τοῦ Τάγματος, ἐπεζητεῖτο ἡ ἀνάθεσις τῆς ἡγεσίας εἰς εὐγενῆ τινα, ὅστις ἤθελε μνηθεῖ. Καί τοῦτο ἐπετεύχθη τό 1721, ὅταν ἀνεδείχθη Μέγας Διδάσκαλος (τέταρτος εἰς τήν σειράν) ὁ δούξ Ἰωάννης τοῦ Μόνταγκιου, ὁπότε, πράγματι, ὡς προσεδοκᾶτο, ὁ Τεκτονισμὸς ἀνυψώθη δι' ἑνός ἄλματος εἰς τήν κοινωνικὴν ὑπόληψιν. Ἀλλά, τό 1717 ὁ πρῶτος Μέγας Διδάσκαλος, ἐκλεγείς εἰς τήν συνέλευσιν τῆς 24ης Ἰουνίου 1717, ἦτο ὁ ἀγνώστου προσωπικότητος καί ἐπαγγέλματος Κύριος Ἄντονου Σάγιερ, ἀναφερόμενος ἀπλῶς ὡς «τζέντλεμαν», ἃν καί τήν ἐποχὴν ἐκείνην οἱ τίτλοι ἀνταπεκρίνοντο εἰς τὰ πράγματα, ἃρα πρέπει νά ἦτο κάποιας κοινωνικῆς θέσεως καί περιουσίας, τήν ὁποίαν, λόγω τῶν τότε ἀσταθῶν συνθηκῶν, πρέπει ν' ἀπώλεσε, μέχρι τοῦ σημείου νά ζητήσῃ, κατά τό 1730, ἔμμισθον θέσιν ὡς στεγαστῆς ἐτέρας στοᾶς, θεράπων κατ' οὐσίαν.

Ἡ ἐκλογή τοῦ Ἄντονου Σάγιερ ἐγένετο ἐκ πίνακος ὑποψηφίων, προταθέντων ὑπὸ τοῦ πρεσβυτέρου τήν ἡλικίαν, δι' ἀνατάσεως τῶν χειρῶν, πρό τοῦ ἐπισήμου δείπνου, ἀμέσως δέ ἐγένετο ἡ ἐγκατάστασις εἰς τὰ καθήκοντά του καί τοῦ ἀπεδόθησαν αἱ δέουσαι τιμαί.

Ὅταν αἱ τέσσαρες ἀρχαῖαι στοαί τοῦ Λονδίνου προέβαινον

ANTONY ΣΑΦΙΕΡ

Πρώτος Μέγας Διδάσκαλος της Μεγάλης Στοάς της Αγγλίας.

εις την ίδρυσιν τής πρώτης εν τῷ κόσμῳ Μεγάλης Στοᾶς, ἀσφαλῶς, δέν συνηθάνοντο τό μέγεθος τής ιστορικής χειρονομίας των, ἐκ τής ὁποίας ἀνεπτύχθη ὁ Ἐλευθεροτεκτονισμός εἰς ὅλον τόν κόσμον.

Σήμερον, ἡ ιστορική χρονολογία τής 24ης Ἰουνίου 1717 ἀποκαλεῖται «μεσημβρία τοῦ ἔτους, ἡμέρα τοῦ φωτός καί τῶν ρόδων». Καί ὁ μὲν πρῶτος χαρακτηρισμός δυνατὸν νά προέρχεται ἐκ τής συμπτώσεως τής ἡμέρας μέ τό θερινόν ἡλιοστάσιον. Πράγματι, κατὰ τήν ἡμέρα τής νοτιωτέρας ἀποκλίσεως τοῦ ἡλίου ἀπό τοῦ Ἰσημερινοῦ (21 Ἰουνίου), μέ τήν ὑψίστην ἀκμήν τοῦ φωτός, ἀρχίζει ἡ κάμψις αὐτοῦ. Καί εἶναι γνωστόν ὅτι τὰ ἡλιοστάσια ἀπετέλουν ἀρχαιόθεν σταδιοδείκτας συμβολικῶν ἐκδηλώσεων εἰς τὰ Μυστήρια, αἱ ὁποῖα ἐπεβίωσαν εἰς τὰς μετέπειτα μυστηριακάς ὀργανώσεις, ἀλλά καί πρό αὐτῶν ἐτιμῶντο ἀπό ὀργανώσεις ἀρχιτεκτόνων. Ὡς πρὸς τόν χαρακτηρισμόν τής «ἡμέρας τοῦ φωτός καί τῶν ρόδων», προφανῶς, εἶναι καθαρῶς συμβολικός, ἀποτεινόμενος εἰς τήν σημασίαν τής ἀφετηρίας τοῦ συγκεκροτημένου Τεκτονισμοῦ.

Ἴσως, δέν ἐξελέγη τυχαίως ἡ ἡμέρα τής 24ης Ἰουνίου, ἑορτῆ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, διὰ τήν ἐπίσημον συγκρότησιν τοῦ Τεκτονισμοῦ. Κατὰ τόν Ὄσκαρ Βίρθ, οἱ ἀρχιτέκτονες τοῦ Μεσαιῶνος, ἑορτάζοντες τὰ ἡλιοστάσια, κατὰ τὰς ἀρχαίας παγανιστικές παραδόσεις, καί θέλοντες νά μείνουν πιστοί εἰς αὐτάς,

ἀλλά καί νά μή ἀντιφάσκουν πρὸς τὰ χριστιανικά ἔθιμα (δοθέντος, ἄλλως τε, ὅτι καί ἔθιμα τῶν ἡλιοστασιῶν ἐξεχριστιανίσθησαν, ὡς αἱ καθαρτήρια πυραὶ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου) ἐξέλεξαν ὡς πάτρωνας αὐτῶν τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Βαπτιστὴν καὶ τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Πρόδρομον, τῶν ὁποίων αἱ ἐορταὶ συμπίπτουν πρὸς τὰς ἡλιοστασιακὰς ἐορτὰς (διὰ δὲ τὴν ἀκρίβειαν καθωρίσθησαν ἵνα συμπίπτωσι, πρὸς ὑποκατάστασιν καὶ λήθην τῶν παλαιῶν ἐορτῶν – φαινόμενον σύνθηρες καὶ πολλαχοῦ ἀνιχνευόμενον). Οὕτως ἀπὸ τοῦ 17ου αἰῶνος ἀναφέρονται οἱ ἐπαγγελματῆαι τέκτονες ὡς «ἄνδρες τοῦ ἁγίου Ἰωάννου», μέ ἀποτέλεσμα καὶ ὁ συμβολικός Τεκτονισμός ν' ἀποκτήσῃ ἀργότερον τὸ προσωνύμιον τοῦ «Ἰωαννιτικοῦ».

Κατὰ τὴν ἀρχικὴν ἀπόφασιν τῶν τεσσάρων στοῶν», ἔδει νά ἀναβίωσῃ τὸ ἔθιμον τῶν τριμηνιαίων συνεσιᾶσεων τῶν ἀξιωματικῶν τῶν στοῶν (Μεγάλης Στοᾶς), ἀλλὰ μόνον μετὰ πολλὰ ἔτη ἐπετεύχθη τοῦτο. Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη, μετὰ τὴν σύστασιν τῆς Μεγάλης Στοᾶς (1718, 1719 καὶ 1720), ἐπραγματοποιοῦντο μόνον ἐτήσια συμπόσια κατὰ τὴν ἐορτὴν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, ὅπως συνηθίζεται καὶ σήμερον, παγκοσμίως, διὰ τὸν διπλοῦν ἐορτασμόν: τῆς ἡμέρας τοῦ θερινοῦ ἡλιοστασίου καὶ τῆς ἐορτῆς τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου, πάτρωνος τῶν Ἐλευθεροτεκτόνων.

Ἐφέτος, ὁ ἐορτασμός θά προσλάβῃ παγκοσμίως ἰδιαίτεραν λαμπρότητα λόγῳ τῆς συμπληρώσεως 250 ἐτῶν ἀπὸ τῆ ἰδρύσεως τῆς πρώτης Μεγάλης Στοᾶς. Ὅλως ἰδιαίτερος, ἡ Ἠνωμένη Μεγάλη Στοὰ τῆς Ἀγγλίας ἐτοιμάζει σειρὰν ἐορταστικῶν ἐκδηλώσεων. Μεταξὺ τῶν ἄλλων, θά κοπῇ ἀναμνηστικὸν μετάλλιον, τὸ ὁποῖον θ' ἀπονεμηθῇ εἰς τὰς στοὰς, αἱ ὁποῖαι θά καλύψουν πλήρως τεθισόμενον ὄριον εἰς τὴν συγκέντρωσιν εἰσφορῶν ὑπὲρ εἰδικοῦ «Κεφαλαίου Ἀγαθοεργίας» διὰ τὰ 250 ἔτη τοῦ Τεκτονισμοῦ. Ἡ ἀγαθοεργία ἦτο πάντοτε συνδεδεμένη μετὰ τὰς φιλοσοφικὰς ἐργασίας τοῦ Τεκτονισμοῦ.

Ἦδη ἀποσκοπεῖται, κατὰ τὰς ὑπαρχούσας πληροφορίας, ὅπως θεσπισθῇ σειρὰ ὑποτροφῶν, τιθεμένων εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Βασιλικοῦ Κολλεγίου τῶν Χειρουργῶν τῆς Ἀγγλίας, διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τῶν ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν τῆς χειρουργικῆς, πρὸς τελικὴν ἀνακούφισιν τοῦ ἀνθρωπίνου πόνου καὶ μᾶλλον ἀποτελεσματικὴ καταπολέμησιν τῶν σοβαρῶν νοσημάτων. Ὁ Μέγας Διδάσκαλος τῆς Ἀγγλίας, εἰς σχετικὴν ἀνακοίνωσίν του, λέγει ὅτι εἰς ἔνδειξιν εὐχαριστιῶν πρὸς τὸν Μέγαν Ἀρχιτέκτονα τοῦ Σύμπαντος διὰ τὴν ἐπὶ διόμισιν αἰῶνας διατήρησιν καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ Ἐλευθεροτεκτονισμοῦ, ἰδρύεται τὸ εἰδικὸν Κεφάλαιον Ἀγα-

θοεργίας, τό όποϊον μέλλει ν' άποβή έπ' ώφελεία όλοκλήρου τής άνθρωπότητος.

Έν τώ μεταξύ ήρχισε κίνησις πρός συλλογήν τών άπαιτουμένων χρημάτων διά τήν διατήρησιν του κτιρίου εις τό όποϊον έστεγάζετο ή ιστορική Ταβέρνα τής Μηλιάς, εις τήν όποϊαν, τό πρώτον, συνήλθον αι τέσσαρες άρχαϊαι στοαί του Λονδίνου και έλαβον τήν άπόφασιν διά τήν ίδρυσιν τής Μεγάλης Στοάς. Έάν ή κίνησις εύοδωθή, τό κτίριον τής ιστορικής ταβέρνας θά μεταταπή εις παγκόσμιον Τεκτονικόν μουσεϊον. Έάν εκ τών τεσσάρων άρχαϊων στοών έπιζούν σήμεραν μόνο αι τρεις, εκ τών κέντρων, τά όποϊα τās έφιλοξενούσαν δέν σώζεται παρά μόνον «Ή Μηλιά», εις τήν όποϊαν ειργάζετο τακτικώς ή «Στοά τής Γενναιοτήτος». Αυτή, και αι άλλαι δύο έπιζώσαι άρχαϊαι στοαί, εκλήθησαν ν' αναλάβουν τήν πρωτοβουλιαν τής διασώσεως του ιστορικού διά τόν Τεκτονισμόν κτιρίου, χωρίς καθυστέρησιν, προτου τά σύγχρονα μηχανήματα κατεδαφίσεως έξαφανίσουν αυτό τό λίκνον του συγχρόνου Τεκτονισμού.

ΕΛΛΑΣ ΚΑΙ ΑΣΙΑ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Π. ΦΩΤΙΑΔΟΥ

Ἐπιτίμου Διευθυντοῦ Ἐθν. Βιβλιοθήκης

Ἡ ἱστορία δέν ἐπαναλαμβάνεται. Εἰς τὴν ἱστορίαν δέν ἔχομεν ὁμοιότητα. Ἄλλ' ἀπαντῶμεν ἀναλογίας. Καί τοῦτο, ὅπως ἐπίσης τό ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔχει μέν ὑπόστρωμα τόν λαβύρινθον τῶν ὀρμῶν καί τῶν ὀρμεμφύτων καί τῶν συναισθημάτων, ἀλλ' εἶναι φορεύς καί τοῦ «Λόγου» –τῆς κυρίας ταύτης εἰδοποιοῦ διαφορᾶς τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τόν ὑπόλοιπον ἔμβιον κόσμον– μᾶς ὀδηγοῦν, ὡς καί ἡ μέχρι τοῦδε ἐκ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου μακρά ἐμπειρία, εἰς τό συμπέρασμα, ὅτι ἡ ἱστορία διδάσκει μόνον ὅσους θέλουν νά διδαχθοῦν. Καί ὁ πολιτικός –ὄχι βεβαίως ὁ συνήθης τύπος τοῦ πολιτευομένου–, ὁ πολιτικός ὁ ἀξιός τοῦ ὀνόματος, ὅπως καί ὁ ἀξιός πνευματικός ταγός, δύναται νά κηρύξη πρὸς τόν λαόν: «Γνωρίζω ἀπό ποῦ ἔρχεσαι, γνωρίζω ἄρα ποῦ πηγαίνεις». Λαός χωρίς ἱστορίαν, χωρίς μάλιστα γονιμοποιουμένην εἰς διδάγματα ἱστορίαν, εἶναι λαός χωρίς πυξίδα. Ἡ χώρα μας δέν ἀνήκει εὐτυχῶς εἰς τὴν κατηγορίαν αὐτήν, καί, ἀκριβῶς, πρέπει νά τρέμωμεν μήπως γίνῃ κάποτε τοῦτο δι' ἔλλειψιν ἡγητόρων συμμέτρων πρὸς τὴν ἑλληνικὴν ἱστορικὴν παράδοσιν. Ἄν ὑπάρχῃ εἰς τόν κόσμον ἱστορία ζάπλουτος εἰς θεωρητικὴν καί πρακτικὴν διδαχὴν καί εἰς θαυμαστά παραδείγματα εἶναι ἀναμφισβητήτως ἡ περιλαμβρος πεντακισχιλιετῆς σειρά ἡ ἐξελισσομένη ἀπὸ τοῦ παλαιότατου Μίνωος καί τῶν παμπαλαίων ἱερέων τῆς σεπτῆς Δωδώνης μέχρι τῶν προσφάτων ἡμερῶν, μέχρι τῆς ἀντιμετωπίσεως τῶν τριῶν αὐτοκρατοριῶν καί τῆς συμμετοχῆς μας εἰς τό ἔπος τῆς Μεγαλονήσου τῆς Ρήγαινας καί εἰς τόν ἀγῶνα τῆς Κορέας, –ὄχι ὡς μισθοφόρων (ὅπως εἰς τὴν παραζάλην τῆς πικρίας κινδυνεύομεν νά παραστήσωμεν ἡμᾶς αὐτούς), ἀλλ' ὡς ἀγωνιστῶν τῆς «Ἑλληνικῆς Ἐλευθερίας», ὅπως πρῶτος ὠνόμασεν ὁ Ἡρόδοτος τό ἑλληνικῆς προελεύσεως σύνθετον ἰδεῶδες τῆς ἐθνικῆς καί πολιτικῆς ἐλευθερίας. «᾽Ω!! ἡ Ἑλλάς –γράφει ἐπιφανῆς καί φιλέλλην παλαιός Γάλλος ἀρχαιολόγος– δέν ἔχει βεβαίως μετανοήσει γράψασα τὴν μεγάλην τῆς ἐποποιῖαν καί μοχθήσασα εἰς ἐξεύρεσιν τοῦ τελευταίου ἄρθρου πίστεως τῆς τέχνης ἐκείνης, ἡ ὅποια ἐξασφαλίζει περιφανῆ θέσιν εἰς τόν κόσμον... Μετά τό ἐν νῶ ἔχειν καί ἐν ἔργῳ κατέχειν, μετὰ δηλαδὴ τὴν θεωρητικὴν καί πρακτικὴν μάθησιν, ἐδίδαξαν οἱ Ἕλληνες καί τοὺς ἄλλους νά μετέχουν τῆς διδασκαλίας ταύτης».

Τὰς θεμελιώδεις ἐμπνεύσεις τῆς ἡ Ἑλλάς, πλὴν τῶν μεγάλων ποιητῶν καὶ καλλιτεχνῶν τῆς, ὀφείλει καὶ εἰς τοὺς ἱστορικούς τῆς, τοὺς γόητας τούτους καὶ μεγαλοφυεῖς ἐπιστήμονας καὶ πατριώτας, – καὶ ὀφείλει εἰς αὐτούς, κατ' ἴσον πρὸς τοὺς ἄλλους μεγάλους παιδευτὰς τῆς, τὸ πλεον ἄξιοθαύμαστον μέσον τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς διαπλάσεως τῆς καὶ τῆς θέσεως τῆς ἀσυζητήτως δεσποζούσης εἰς τὴν παγκόσμιον ἱστορίαν. Καὶ ὁ Ὅμηρος, ἱστορικός κατ' ἴδιον τρόπον καὶ πρῶτος κῆρυξ τῆς ἠθικῆς, ἐθνικῆς καὶ πολιτικῆς ἐνότητος τῶν Ἑλλήνων, καὶ ὁ Ἡρόδοτος καὶ ὁ Θουκυδίδης καὶ ὁ Πλούταρχος καὶ οἱ μαθηταὶ καὶ οἱ διάδοχοι τῶν ἐσφυρηλάτησαν τὸ ἑλληνικὸν κλέος καὶ τὴν ὄλην ἑλληνικὴν ψυχὴν. Χάρις εἰς αὐτούς, καὶ κατὰ μέγιστον μέρος, τὸ ἑλληνικὸν ἰδεῶδες ὠρίσθη, ἐκωδικοποιήθη καὶ ἐτελειώθη καὶ προσηρμόσθη πλήρως πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην πνευματικὴν ἀνάπτυξιν. Καὶ ἀπέβη ἡ ἱστορία τῶν Ἑλλήνων τὸ παγκοσμῖον μέσον τῆς παιδείας καὶ διαπλάσεως τῶν ἀνθρώπων. Καὶ εἰς τὰ ταπεινότερα σχολεῖα τῆς ὑψηλίου, εἰς οἳανδήποτε τῆς γῆς γωνίαν, ἀγνωστον εἰς τὸν Ἡρόδοτον καὶ τὸν Θουκυδίδην, εἶναι γνῶριμα τὰ ὀνόματα τοῦ Ἀχιλλέως, τοῦ Σόλωνος, τοῦ Θεμιστοκλέους, τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ ἔφεραν μέχρι τῶν ἀπωτάτων ὀρίων τοῦ πλανήτου τὴν μεγάλην δόξαν τῆς μικρᾶς Ἑλλάδος.

Ἡ ἑλληνικὴ ἱστορία ὡς σύνολον παρουσιάζει εἰς τὰ βλέμματα τοῦ πολιτισμένου κόσμου λαὸν προνομιούχον, ἀγωνιζόμενον ὀλονέν νὰ κατακτήσῃ τὸ πλῆρες καὶ τὸ τέλειον διὰ τῆς διαρκούς ἐπιμελείας τῶν ἠθικῶν, πνευματικῶν καὶ ὑλικῶν παραγόντων, διὰ τῆς ἐντατικῆς προσηλώσεως εἰς τὴν ἐπίλυσιν τῶν προβλημάτων τοῦ ἀνθρώπου, διὰ τῆς προσπελάσεως εἰς τὸ «γνώθι σαυτὸν», εἰς τὸ «μέτρον ἄριστον», εἰς τὸ «μηδὲν ἄγαν», εἰς τὸ «ἄρχειν τε καὶ ἄρχεσθαι μετὰ δίκης».

Ἄλλ' ἄς ἰδῶμεν ὀλίγα ἀπὸ τὰ διδάγματα –τὰ πολλὰ– ὅσα συνάγονται ἐκ τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας. Ἡ εἰκὼν λόγου χάριν ἢ γραφομένη εἰς τὸ βάθος χιλιάδων ἐτῶν ὡς ἀνάγλυφον ἔμμονον, κυριαρχοῦν διαρκῶς εἰς τὸ κέντρον παρεπομένων καὶ εὐμεταβλητῶν ἱστορικῶν σκηνῶν, εἶναι παράστασις ἀδιακόπου πάλης δύο κόσμων, οἱ ὅποιοι συγκρούονται ἐπὶ πενήκοντα αἰῶνας, συνυπολογιζομένων καὶ τῶν ἀγῶνων τῶν Κρητῶν πρὸς τὴν Φοινίκην καὶ τὴν ἄλλην Ἀνατολὴν καὶ τῶν ἀγῶνων τῶν ἐπίσης πρὸς τὴν Ἀσίαν ἀπὸ παλαιστάτου καιροῦ συγκρουσθέντων Κυπρίων.

Ὁ εἰς κόσμος εἶναι κολοσσός εἰς σῶμα βαρὺ καὶ εὐπαγές, ὁ ἄλλος, μικρός, νευρώδης ἀθλητής, ζωηρός καὶ εὐλύγιστος. Ὁ πρῶτος ὀνομάζεται Ἀσία, ὁ δεῦτερος Εὐρώπη, δηλαδὴ ἡ χώρα τὴν

όποιαν οἱ Ἕλληνες ἐθέσπισαν ὡς λίκνον των. Καί ὅταν ἐξετάζωμεν τήν ἀπωτάτην παράδοσιν ὄχι μόνον τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας, ἀλλά καί πέραν αὐτῆς, μέχρι καί τῶν μυθικῶν χρόνων, βλέπομεν ὅτι ἡ σχέσις τῶν δύο τούτων στοιχείων λαμβάνει τόν τύπον τῆς τόσον εἰς τό ἀγωνιστικόν πνεῦμα τῶν Ἑλλήνων προσφιλοῦς ἐκείνης ἀντιθέσεως, τοῦ «ἀγῶνος». Καί λέγει ὁ Ἰσοκράτης: «Ἀπό δύο μέρη, ἀποτελοῦντα τήν γῆν, πού περιβάλλει ὁ οὐράνιος θόλος, καί λεγόμενα τό μὲν Ἀσία, τό δέ Εὐρώπη, ὁ Βάρβαρος ἔλαβε τό ἓν, ὡς ἐάν ἤθελε νά μοιρασθῇ τόν κόσμον μέ τόν Δία.»

Τά δύο ταῦτα ὀνόματα Εὐρώπη καί Ἀσία, ὑπενθυμίζουν δύο τόσον ἀντιθέτους κόσμους, ὥστε οὐδεὶς συμβιβασμός νά εἶναι δυνατός μεταξύ των, – εἶναι προωρισμένοι εἰς αἰώνιον καί συνεχῆ ἀνταγωνισμόν: Τό ἔδαφος, ἡ φυλή, ὁ πολιτικός καί κοινωνικός ὀργανισμός, ἡ νοοτροπία, ἡ ὅλη ψυχική σύνθεσις των, –εὐρίσκονται εἰς τοὺς ἀντίποδας. Ἡ ἀσιατικὴ χώρα, ἅμα τήν βλέπεις ἀπό τήν Ἑλλάδα, φαίνεται ὡς ἀνυπολόγιστος ἔκτασις. Οἱ τόσον εὐμετάλλευτοι καί ἀνεξάντλητοι θησαυροὶ τῆς, ὁ χρυσός τῶν ποταμῶν τῆς, οἱ πολύτιμοι λίθοι τῆς, ὁ σῖτος, οἱ καρποί, τὰ ποιμνία, οἱ ἵπποι, τὰ κτηνοτροφικά τῆς εἶδη, καθιστοῦν τήν γῆν αὐτὴν γῆν ἐπαγγελίας.

Πρωτογενὴς μήτηρ ἡ Ἀσία παράγει ζωωδῶς καί ἀδιαλείπτως τὰ ἀπειράριθμα καί ἄτακτα στίφη τῆς. Ὁμοιάζει τήν μαστοφόρον, τήν μεγάλην θεάν τῆς Ἐφέσου, πού ἀντιπροσωπεύει τήν αἰώνιαν καρποφορίαν. Καί ὁ ἄνθρωπος ὁ αὐξανόμενος εἰς τὰς ἐρημικὰς τῆς ἐκτάσεις, παραμένει ἀγέλη ἄξεστος καί πρωτόγονος καί ὀδηγεῖται μόνον ἀπὸ τό ὀμαδικόν ὀρμέμφυτον, εἰς τό ὅποιον ὄχι κἄν ἡ ἔννοια τῆς προσωπικότητος –αὐτὴ ἀνεκαλύφθη καί ἀπεκαλύφθη εἰς τήν Ἑλλάδα– ἀλλ' ἀπλῶς αὐτὴ αὐτὴ ἡ ἀδρομερὴς ἔννοια τοῦ ἀτόμου χάνεται πρό τῆς ἀριθμητικῆς ὑπεροχῆς.

Ἡ κατὰ τό ἥμισυ ζωώδης αὐτὴ ἀνθρωπότης παραμένει ὑπόδουλος εἰς τήν γῆν. Δέν ἐνεργεῖ διὰ τοῦ λόγου. Ἄκριτος καί ὑπέρμετρος, προχωρεῖ δι' ὠθητικῶν ἐξάρσεων. Καί συνδυάζει τήν βαρεῖαν φυσιολατρικὴν ἠδυπάθειαν πρὸς τήν μυστικιστικὴν λατρείαν τοῦ Ἥλιου ὡς κυρίου τοῦ Παντός. Αἱ ἄγρια κλίσεις τῆς θεοποιοῦν τήν βάρβαρον δύναμιν. Ἡ Ἀσία εἶναι ἡ χώρα τῆς ἀπολύτου μαγείας, τοῦ ἀρχεγόνου φανατισμοῦ, τῶν ὀργιαστικῶν τελετῶν ὅσαι διεγείρουν τήν λατρείαν τῆς γονιμότητος.

Εἰς τήν Ἀσίαν ἔχομεν ὑποτυπῶδη κοινωνικόν βίον. Κοινωνία ὀχλαγωγική, κρᾶμα ἀδιοργανῶτων καί ἀνομοίων φύλων, πού γονυπετοῦν ἐξαλλα πρό τοῦ ἀλαζόνος δεσπότη, τοῦ «παμβασιλέως» ὅπως θά τὸν ὀνομάσῃ ὁ Ἀριστοτέλης. Καμμία ἔννοια «πα-

τρίδος», βασιζομένης επί του σεβασμού και του προς τόν πλησίον καθήκοντος. Ἡ ἀφοσίωσις τοῦ σκύλου πρὸς τόν δεσπότην, ἡ στοιχειώδης αὐτῆ μορφή «νομιμότητος», ἰδοῦ τὸ «πατριωτικόν» συναίσθημα τῶν Ἀσσυρίων λ.χ. ἢ τῶν Περσῶν: ἐπέκτασις τοῦ πατριαρχικοῦ βίου. Ἡ ἱεραρχία τῆς ἀριστοκρατίας ἀνέρχεται βαθμηδόν μέχρι τοῦ παντοδυνάμου δεσπότη, τῆς ἐπιγείου ταύτης θεότητος, ἡ ὁποία διαθέτει τὴν ζωὴν καὶ διανέμει κατὰ βούλησιν τὴν εὐτυχίαν καὶ τῆς ὁποίας ἡ ἐν παντί ἀπολυταρχία δὲν γνωρίζει ἄλλον χαλινόν παρά τόν κόρον. Ὁ παμβασιλεύς – τοῦ ὁποίου ἐξέλιξις ὑπῆρξεν ὁ σουλτάνος – διὰ νὰ ἔχη τὴν πίστιν τῶν εὐγενῶν, τοὺς τρέφει, ὁσάκις φυσικὰ δὲν τοὺς φονεύει. Ἡ ὀκνηρία τῶν ἔχει ἀνάγκην ποικιλίας καὶ τῆς πολυτελείας ὁ πόθος τρέπεται πρὸς συνεχῆ λαφυραγωγίαν. Ἐκ τούτου κυρίως ἡ μανία τῶν κατακτήσεων, χωρὶς τὰς ὁποίας ἡ ἡγεμονία – ἡ αὐτοκρατορία ὅπως θὰ ἐλέγομεν σήμερον – θὰ κατέρρεεν, ἀφοῦ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ στηριχθῆ εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν μεθοδικὴν ἐκμετάλλευσιν.

Οἱ ποιμενικοὶ καὶ νομαδικοὶ λαοὶ – καὶ τοιαῦτα εἶναι τὰ πλεῖστα τῶν ἀσιατικῶν φύλων – εἶναι κυρίως λαοὶ ἀρπακτικοί. Ἀνίκανοι νὰ προβοῦν εἰς λελογισμένην ἐκμετάλλευσιν τῆς χώρας τῶν, ἀκολουθοῦν μίαν καὶ μόνην μέθοδον, τὴν ληστείαν καὶ τὴν ἀπογύμνωσιν. Ὅταν λάβουν ἀπὸ τὴν λείαν τῶν ὅ,τι αὕτη δύναται νὰ προσφέρῃ, ἐπιπίπτουν κατ' ἄλλης καὶ ἀφίνουν ὀπίσω τὴν ἐξάντλησιν καὶ τὴν ἐρήμωσιν. Καὶ εἰς τοῦτο κατ' ἐξοχὴν συντελεῖ καὶ τὸ πλέγμα μειονεξίας πού ἀρχει εἰς τὴν ψυχὴν τῶν. Ἰδοῦ ὁ «κατακτητικὸς αὐτός καὶ ἄνευ οἴκτου χεῖμαρρος», ὅπως ὠνόμασε τὰ ἀσιατικὰ φύλα ὁ Γεώργιος Κλεμανσώ, ὁ μέγας ἐκεῖνος καὶ ἑλλοτραφεὶς πρωθυπουργὸς τῆς Γαλλίας.

Ἰδοῦ λοιπόν ἡ Ἀσία, ἡ αἰώνια Ἀσία, ὅπως τὴν διέγνωσεν ὁ Αἰσχύλος, μὲ τὴν προσωπίδα τοῦ κολοσσικοῦ μεγαλείου, πού καλύπτει τὴν ἀδυναμίαν τῆς καὶ τὸ ἀδιοργάνωτον, τὴν ἀνικανότητα καὶ τὴν διαφθοράν τῆς. Ἀπὸ τὴν Σεμίραμιν μέχρι τῶν ἡμερῶν μας, σπασμοὶ χιλιάδων ἐτῶν δὲν ὤθησαν πρὸς τὸ καλύτερον τὴν παράξενον ψυχὴν τῆς, ταλαντευομένην μεταξύ ἡδονῆς καὶ σφαγῆς. Καὶ ἔλεγεν, ἐπικαίρως παλαιὸς πρόεδρος τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, ὁ Τάφτ, πνευματικὸν τέκνον τῆς Ἑλλάδος: «Ἐπισήμως δὲν εἴμεθα εἰς ἐμπόλεμον κατάστασιν πρὸς τὴν Ὀθωμανικὴν αὐτοκρατορίαν, ἀλλ' εἴμεθα αἰώνιως ἐμπόλεμοι πρὸς τόν Ὀθωμανισμόν», χαρακτηρίζων οὕτω τὴν ἀσιατικὴν νοοτροπίαν, ὅπως ἐγνώρισεν αὐτὴν ἡ Δύσις εἰς τὰς ἀτελευτήτους συγκρούσεις.

Οἱ πρόγονοὶ μας δὲν ἐγνώριζον βεβαίως τόν ὄρον τοῦτον,

ἀλλ' ἐγνώριζον ἄριστα τὸ πρᾶγμα καὶ ὠρίζον τοῦτο μέ τὴν λέξιν βαρβαρισμός, ἤτοι τὴν ἔλλειψιν παντός πολιτιστικοῦ περιεχομένου. Διὰ τοὺς Ἕλληνας ἢ γνωστὴ εἰς αὐτοὺς Ἀσία συνεκέντρωνεν ὅ,τι ἐκεῖνοι ἀπηχθάνοντο. Διὸ καὶ ἦσαν ἠθικῶς εἰς διηνεκὴ ἐμπόλεμον κατάστασιν πρὸς τὴν ἀσιατικὴν βαρβαρότητα. Ἡ πτωχὴ, λιτὴ καὶ φίλεργος μικρὰ Ἑλλάς, ἡσθάνετο βεβαίως ἐκπληξιν ἀνάμεικτον πρὸς πόθον ἀπέναντι τῆς ἀπεράντου, τῆς γονίμου ὅσον καὶ φοβερᾶς καὶ ἐπιδεικτικῆς Ἀσίας. Εἰς τὸ βάθος ἢ πετρώδης Ἑλλάς ἐζήλευε – καὶ ἦτο ἀνθρώπινον – τοὺς θησαυροὺς καὶ τὴν εὐμάρειαν τῆς μαστοφόρου Ἠπειροῦ μέ τὴν φαινομενικὴν δύναμιν, ἰκανὴν νὰ κατακτήσῃ τὸν κόσμον ὀλόκληρον. Διέκρινεν ὅμως ἀμέσως τὸ ἀργιλλῶδες τοῦ κολοσσοῦ τούτου ἢ ὀρθοφροσύνη καὶ ἡ κριτικὴ λεπτότης τῶν Ἑλλήνων, ἀπόρροια τῆς ἰδιοφυΐας τῆς φυλῆς καὶ τῆς μεμετρημένης, διαυγοῦς καὶ περιγεγραμμένης ἑλληνικῆς ἀτμοσφαιρας.

Καὶ ἐν πρώτοις ἡ Ἑλλάς ἐδυσπίστει πάντοτε πρὸς τὸ μεγαλεῖον τὸ ὑπεράνθρωπον τῶν θνητῶν, τὸ ὁποῖον ἐπεσκίαζε τοὺς θεοὺς τῆς. Ἐάν καὶ αὐτοὶ οἱ θεοὶ τῶν Ἑλλήνων, καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ Ζεὺς, ὑπετάσσοντο εἰς τὸν νόμον τοῦ σύμπαντος πού ἐξεπροσώπει ἡ μυστηριώδης ἐκείνη ὑπερθεότης, ἡ Ἀνάγκη, – ἦτο πολὺ φυσικόν οἱ Ἕλληνες νὰ θεωροῦν «ὔβριν» τὴν σύγχυσιν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεῖον καὶ τὴν ὑπέρβασιν τῶν ὀρίων εὐλαβείας καὶ δέους ἔναντι τοῦ ἀνωτάτου ὄντος. Ὅπως ἐπίσης θρησκευτικοῦ χαρακτῆρος καὶ πλήρης εὐλαβείας ἦτο ἡ διάθεσις τοῦ Ἑλληνος ἔναντι τῆς πολιτείας τὴν ὁποῖαν προσωποποιεῖ ὁ ἀπρόσωπος Νόμος, ἰσχύων καὶ διὰ τὸν ἀνώτατον καὶ διὰ τὸν κατώτατον, «νοῦς ἄνευ ὀρέξεως», ὅπως ὤρισεν αὐτόν ὁ Ἀριστοτέλης, «ἀπάντων βασιλεύς» ὅπως εἶπεν ὁ Σόλων καὶ ἔπειτα ὁ Πίνδαρος. Καὶ ἡ ἀπόλυτος ὑποταγὴ τοῦ Ἑλληνος εἰς τὴν πολιτείαν εἶναι ἡ πειθαρχία εἰς τὴν ἐτυμολογικὴν σημασίαν τῆς λέξεως, – δέν εἶναι ἡ στέρησις τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας. Δέν ὑποτάσσεται εἰς τὴν αὐθαιρεσίαν τούτου ἢ ἐκεῖνου τοῦ δεσπότη – ὅπως συμβαίνει εἰς τὰς βαρβάρους περιοχάς, – ἀλλ' ὑποτάσσεται εἰς τὸ ἔννομον πολιτεύμα, τὸ ὁποῖον πιστεύει ὡς ἰδικόν του, διότι εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα μακρᾶς καὶ ἐπιπόνου διεργασίας τῆς λελογισμένης βουλήσεως τοῦ συνόλου τῶν πολιτῶν, γνωστῶν καὶ ἀγνώστων, ἀλλ' οὕτως ἢ ἄλλως ἀνδρῶν ὑπευθύνων, πολιτῶν, ὄχι δούλων «ὑπηκόων».

Εἰς τὴν Ἀσίαν τὰ πάντα εἶναι δοῦλα. Ἡ φαινομενικὴ ἐνότης τῆς διοικήσεως κρατεῖ διὰ τοῦ σιδήρου εἰς ὑποταγὴν τὰ ἀνόμοια. Πολιτικὴ συνοχὴ δέν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ. Πρόκειται περὶ «μηχανικῆς ἐνώσεως», ἢ σύνθεσις, ἢ «συνάφεια» εἶναι ἀνύπαρ-

κτος. Διότι ὁ πολυποίκιλος διοικητικός μηχανισμός στερεΐται ἐλατηρίου – εἶναι μᾶλλον ὄγκος πρωτογενῆς, κινούμενος ὠθητικῶς πρὸς ἐκπλήρωσιν ἐγώϊστικῶν σκοπῶν, στερούμενος ριζικῶς ἠθικῆς καὶ λογικῆς τάξεως.

Ἡ Ἑλλάς ἐχρησιμοποίησεν ὅλην τὴν δύναμιν τοῦ πνεύματός της εἰς τὴν θέσιν καὶ τὴν λύσιν τῶν πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν προβλημάτων, εἰς τὴν δυνατὴν βελτίωσιν τῶν ἀνθρωπίνων ὄρων, εἰς τὴν εὐρεσιν τοῦ τελειότερου πολιτεύματος. Γεννηθεῖσα ἡ Ἑλλάς ἐν μέσῳ χάους πολιτικοῦ καὶ πολιτιστικοῦ, ἐν μέσῳ μεγάλων καὶ μικρῶν δεσποτειῶν, ἐπέτυχε χάρις κατ' ἐξοχὴν εἰς τοὺς πολιτικούς, τοὺς στρατηγούς, τοὺς νομοθέτας, τοὺς σοφοὺς της – ἀπὸ τοῦ παλαιοτάτου Μίνως μέχρι τοῦ Ἀράτου – τὴν πραγματοποίησιν τοῦ κατὰ τὸ δυνατόν πληρεστέρου πολιτεύματος, τοῦ εὐαρμοστοτέρου, εἰς τὰ δύο πρωταγωνιστοῦντα φύλα: τῆς συνταγματικῆς βασιλείας τῆς Σπάρτης καὶ τῆς δημοκρατικῆς πολιτείας τῶν Ἀθηνῶν.

Καὶ εἶναι φανερόν, ὅτι ἔθνος τοιαύτης τελειότητος καὶ τόσης ἐμπιστοσύνης εἰς τὸν Λόγον ἦτο ἀναπόφευκτον νὰ ἀποστρέφεται κατὰστασιν πραγμάτων ὅλως ἀντίθετον: Ἦγουν τὴν ἀνωτάτην δύναμιν τοῦ ἀνευθύνου ἀρχontos, ποὺ ἀπαιτεῖ ἀπὸ τοὺς ὑπηκόους του τὴν παθητικὴν ὑπόταγὴν ποιμνίου. Καὶ τοῦ πολίτου ἡ ὑπερηφάνεια καὶ τῆς Ἑλλάδος ὅλης ἡ πνευματικότης ἐπανεστάτουν κατὰ τῆς ἐπικρατήσεως τοιοῦτον δουλικῶν δεσμῶν. Διέβλεπον οἱ Ἕλληνες εἰς τοῦτο καὶ ὕβριν κατὰ τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος καὶ κίνδυνον, – τὸν μέγιστον τῶν κινδύνων.

Εἰς λαμπρὰν σελίδα τοῦ «Πανηγυρικοῦ» τοῦ ὁ Ἰσοκράτης ἀνακεφαλαιώνει τὰς σκέψεις τῆς φιλελευθέρας Ἑλλάδος ἐπὶ τοῦ θέματος: «Εἶναι ἀδύνατον –λέγει– ἀνθρωποὶ ποὺ ἀνετράφησαν καὶ ἐκυβερνήθησαν ὅπως οἱ Πέρσαι νὰ ἔχουν ποτέ ἀρετὴν οἰανδῆποτε, ἰδίως ἐκείνην διὰ τῆς ὁποίας ὑψώνονται τὰ τρόπαια τῆς νίκης εἰς τῶν μαχῶν τὰ πεδία. Πῶς εἶναι δυνατόν νὰ δημιουργήσῃ ἡ πολιτεία τῶν μεγάλων στρατηγῶν ἢ γενναίων στρατιωτῶν; Ὁ λαὸς τῶν εἶναι μᾶζα συγκεχυμένη χωρὶς συνειδησὴν τῶν κινδύνων, χωρὶς πολεμικὸν μένος, πλασμένη νὰ εἶναι μᾶλλον δούλη τῶν δούλων μας. Οἱ μεγιστάνες τῶν οὐδέποτε ἐγνώρισαν τὴν ἰσότητά, οὔτε τὴν ἀλληλεγγύην καὶ τὸ καθῆκον τοῦ πολίτου. Ἀλαζόνες πρὸς τοὺς μὲν, ἔρποντες πρὸ τῶν δέ, – ὅ,τι δηλαδὴ ἐξευτελιστικώτερον ὑπάρχει – ἰδοὺ ὁ χαῦνός τῶν βίος». Καὶ συνεχίζει: «Ἡ ἀφθονία ἐκνευρίζει τὰ σώματά τῶν καὶ ἡ δεσποτεία ταπεινώνει καὶ τρομοκρατεῖ τὰς ψυχάς. Εἰς γραμμάς πρὸ τῶν ἀνακτόρων κυλύονται μὲ τὴν βαθυτέραν δουλοφροσύνην καὶ γο-

νυπετοῦν καί χαιρετίζουν ἓνα θνητόν ὡς ἐάν ἦτο θεός καί θέ-
τουν τοιοῦτοτρόπως χαμηλότερα τοὺς θεοὺς ἀπὸ τοὺς ἀνθρώ-
πους».

Ἴδού αἱ κρίσεις μεμετρημένου καί πεφωτισμένου συντηρητι-
κοῦ δημοκρατικοῦ – ἀπηχῆσεις τῆς μεσωτέρας ἑλληνικῆς κοι-
νῆς γνώμης – ὁ ὁποῖος ἐκτείνεται ἐπὶ τὸ ἐγκωμιαστικώτερον καί
εἰς τὴν ἀθηναϊκὴν φιλανθρωπίαν καί φιλελευθερίαν: «Οἱ πρόγο-
νοί μας – λέγει ὁ Ἀθηναῖος ρητοροδιδάσκαλος – ἐπολέμησαν
ἐπιμόνως ἄλλοτε διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἰδιαίτερας πατρίδος
των, ἄλλοτε χάριν τῆς ἐλευθερίας τῶν ἄλλων. Εἵλκυον τὰς πό-
λεις μέ τὰς ἀγαθὰς των πράξεις...».

Καί συμπληρώνει ὁ Ἰσοκράτης ἀναφερόμενος εἰς τὴν νομι-
μότητα καί τὴν ἠθικότητα τῶν σχέσεων τῶν Ἀθηναίων πρὸς ἄλ-
λας πολιτείας: «οἱ λόγοι των ἦσαν ἀσφαλέστεροι ἀπὸ τὰς γρα-
πτὰς συμφωνίας. Εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν συναπτομένων συνθη-
κῶν ἐπίστευον ὡς εἰς ἀνάγκην. Ἡ γενναιότης μέ τὴν ὁποῖαν βοη-
θοῦμεν τοὺς ἀδυνάτους, καί πρὸς βλάβην ἀκόμη τοῦ ἰδίου συμ-
φέροντος, φαίνεται εἰς ἡμᾶς προτιμότερα ἀπὸ συνεταιρισμὸν
πρὸς ἰσχυροὺς ἐπωφελεῖ ἄλλ’ ἀνήθικον». Καί ἔρχεται ὁ Ἰσοκρά-
της εἰς τὴν πανελλήνιον πολιτικὴν ἐνότητα, τῆς ὁποίας ἦτο
ὑπέρμαχος:

«Ἐβλεπον –λέγει– οἱ Ἀθηναῖοι εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν κοινὴν
πατρίδα. Ἐβοήθουν τοὺς Ἕλληνας καί δέν τοὺς ὑβρίζον ποτέ...
Οἱ Ἕλληνες δέν ἠμποροῦν νά εἶναι ἐν ἐνότητι ἂν μὴ στηρίζονται
ἐπὶ τῶν αὐτῶν φίλων ἐναντίον τῶν αὐτῶν ἐχθρῶν». Καί διεκηρύσ-
σοντο ταῦτα τῷ 380 πρὸ Χριστοῦ!

Εἰς τὰ ὄμματα τῶν Ἑλλήνων οἱ βάρβαροι ἦσαν καταθλιπτικὴ
ἀπλῶς δύναμις. Ὁ Ἀθηναῖος φρονεῖ ὅτι δέν πρέπει νά προστρέ-
ξῃ εἰς τὴν βίαν πρὶν ἐξαντλήσῃ τὴν πειθῶν. Ἡ ἀλήθεια δέν ἀπο-
δεικνύεται διὰ τῆς βίας. Μόνον ὁ λόγος ἔχει τὴν δύναμιν τοῦ με-
ταπίθαι. Διὸ καί ἡ διαλεκτικὴ ὑπῆρξεν ἀνεκάθεν ἢ προσφιλεῖς
παιδευτικῆ, ρητορικῆ καί φιλοσοφικῆ καί καθόλου πνευματικῆ
ἐνασχόλησις τῶν Ἑλλήνων, τεκμήριον ὑψίστου πολιτισμοῦ καί
ἀνθρωπιστικῆς παιδείας. Καί πράγματι χάρις εἰς τὴν ἀνάγκην αὐ-
τὴν τῆς συνεχοῦς ἀσκήσεως τοῦ πνεύματος εἰς ὅλας τὰς ἐκφάν-
σεις τοῦ βίου δέν ἐγνώρισε ποτέ ἡ Ἑλλάς τὸν μαρασμὸν τῶν
ἀπαθῶν καί μὴ διανοουμένων φύλων. Καί ὅταν ἔχασε τὴν ἄλλη
ὑπεροχὴν, εἰς τὴν ὑπεροχὴν τοῦ Λόγου ἢ Ἑλλάς εὔρε τὸ φίλτρον
τῆς ἀγηράτου νεότητος.

Τοιαῦτα ἦσαν αἱ ἐνδιάθετοι κλίσεις τῶν Ἑλλήνων, τὰς ὁποίας
διεμόρφωσεν ἐπὶ τὸ ἰσχυρότερον τὸ περιγεγραμμένον γεωφυσι-

κόν περιβάλλον και ή ασκήσις ή διηνεκής. Και εις τας κλίσεις ταύτας υπήρχε τό στοιχείον τής αναλλοιώτου πρὸς τήν Ἀσίαν ἀντιπαθείας τῶν Ἑλλήνων, ή ὁποία προκειμένου περι τῶν Μήδων, ήτο σφοδροτέρα, ἐνῶ ἐμετριάζετο πρὸς τήν εὐλαβή και φιλεργον Αἴγυπτον και τήν ἐμπορικὴν και βιοτεχνικὴν Φοινίκην. Και συμπερασματικῶς: Ἡ ἀποστροφή τῶν Ἑλλήνων πρὸς τόν ἀσιατικόν κόσμον ηὔξανετο πάντοτε κατά λόγον τής ἀναπτυσσομένης αὐτοπεποιθήσεώς των και προόδου.

Ἄν, τώρα, εξετάσωμεν τας φάσεις τής προαιωνίου συγκρούσεως Ἑλλήνων και Ἀσίας, θά ἀναζητήσωμεν τοὺς προδρόμους τής εις τό ἡμίφως τής προϊστορικῆς μυθικῆς περιόδου. Καιτοι δέ τὰ συναγόμενα ἐκ τῶν χρόνων τούτων εἶναι ἐπιστημονικῶς ἄκρως ἐπικίνδυνα, ὅμως πλησιάζομεν πιθανῶς τήν ἀλήθειαν ἂν εἴπωμεν, ὅτι υπήρξεν ἔργον ἀσιατικόν ή πρώτη ὠθησις πού προεκάλεσε τήν πλημμυριδα και τήν ἄμπωτιν τῶν συγκρούσεων Ἀσίας και Ἑλλάδος. Ἡ ἀνάμνησις τῶν ξένων τούτων μέ τήν ἀλάζονα πολυτέλειαν, οἱ ὁποῖοι και ἐδέσποσαν ἐπὶ μακρότερον ή ὀλιγώτερον χρόνον ἐδῶ και ἐκεῖ εις τήν κυρίως Ἑλλάδα, δέν ἀφήκεν ἀναμνήσεις καλὰς εις τοὺς αὐτόχθονας λαοὺς. Και συνέβη τό, ἀληθινά, παράδοξον τοῦτο: Τό ἰθαγενές πνεῦμα, θέλον τρόπον νά ἐκδικηθῇ τοὺς ἐπιδρομεῖς, ἐπλασεν ή ἀνέπλασε διά τας οἰκογενείας τῶν ἐξωθεν ἐλθόντων ὅλους ἐκείνους τοὺς μύθους πού ἀποδίδουν εις αὐτὰς εἶδος ὀλεθρίας εἰμαρμένης ἀδικιῶν και δυστυχημάτων, τὰ ὁποῖα ἐπὶ αἰῶνας ἐπλήρουν τό δραματολόγιον τῶν τραγικῶν και ἐνέσπειρον τόν τρόπον εις τοὺς ἀνθρώπους μέ τό κολοσσαῖον και κληρονομικόν ἔγκλημα. Θά ἔλεγεσ ὅτι εις τοῦτο ἐνυπάρχει ή πρώτη λαϊκὴ ἐκδήλωσις τοῦ τρόμου τής ἑλληνικῆς ψυχῆς ὅταν τό πρῶτον συναντᾶται πρὸς τόν ἀσιατικόν βομβαρδισμόν. Και ἔχει ὁ τρόμος αὐτός κάτι ἀνάλογον πρὸς τόν τρόπον τοῦ «ἐθνικοῦ» κράματος Γαλατῶν και Ρωμαίων κατά τήν πρώτην ἐπαφήν του πρὸς τόν γερμανικόν βαρβαρισμόν, τρόπον σύμμεικτον μέ ἀποστροφήν, ὅπως βλέπομεν εις τας ἀφηγήσεις περι τῶν ὠμοτήτων τής Μεροβιγγεῖου φραγκικῆς δυναστείας.

Εἰς τόν κύκλον τοῦτον τῶν ἐπιδρομῶν πρὸς τήν Ἑλλάδα ἀντιτάσσεται ὁ ἀντίστροφος κύκλος τῶν πρῶτων εις τήν Ἀσίαν ἑλληνικῶν ἀποστολῶν. Και ἐνσάρκωσις τής ἀντιδράσεως ταύτης εἶναι μυθευθεῖσαι ἱστορικαὶ πράξεις: Οἱ Ἀργοναῦται, ή κάθοδος τοῦ Ἡρακλέους εις Λυδίαν, ὁ λεγόμενος Τρωικὸς πόλεμος. Ἐχει δέ θεμελιώδη σημασίαν ὅτι τό πρῶτον μνημεῖον τής ἑλληνικῆς λογοτεχνίας και, συγχρόνως τό πρῶτον και μέγιστον ἀριστούργημα

της στρέφεται περί τήν σύγκρουσιν ταύτην Ἑλλήνων καί Ἀνατολῆς. Καί εἶναι τό πρῶτιστον ἑλληνικόν ποιῆμα ἄσμα θριάμβου κατά τῆς Ἀσίας.

Οἰαδήποτε ἐρμηνεῖα καί ἄν διδεται εἰς τό δυσεξηγητον καί περιβόητον ἐπεισόδιον τῶν Τρωικῶν (καί δέν εἶναι τοῦ παρόντος τό πρᾶγμα), τοῦτο μόνον λέγομεν: Ἀρχική φερομένη αἰτία τῆς ἐναντίον τῆς χώρας τοῦ Πριάμου ἐξεγέρσεως ὀλοκλήρου τῆς Ἑλλάδος ὑπῆρξεν ἡ ἐκ μέρους τῆς Ἀσίας προσβολή τῆς ἑλληνικῆς τιμῆς, εἰς τήν ὁποίαν, μετά αἰῶνας, ἐρωτικούς θά ἄρμονιση στίχους ὁ Ἀριστοτέλης· ἐπίσης ἡ συναφής προσβολή τῶν νόμων τῆς ἱερᾶς ἑλληνικῆς φιλοξενίας. Μέ τήν δύναμιν τῶν ὀμηρικῶν στίχων ἡ ἐγκληματική αἰτιολογία τῶν Τρωικῶν φθάνει εἰς ἀκατάμαχτον ἀλήθειαν, τήν ἀλήθειαν τήν ψυχολογικήν. Καί προέρχεται τοῦτο ἐκ τοῦ ὅτι ὁ «μῦθος» συνεφώνει πρὸς ἐνυπάρχον εἰς τήν ἑλληνικήν ψυχὴν συναίσθημα: Τό μῖσος πρὸς τήν βάρβαρον Ἀσίαν.

Ἄλλ' ὁ «μῦθος» ἐπαναλαμβανόμενος, γίνεται τό χαλύβδινον ἐλατήριον πού θέτει εἰς κίνησιν τήν ἐνέργειαν τοῦ συνόλου. Ὁ Ὅμηρος διέπλασε συγκεκριμένον, ὑπό μορφήν λαϊκοῦ δόγματος, τό ὀρμέφυτον ὀλοκλήρου τῆς ψυχῆς καί ἔθεσε τήν πρώτην ἀρχήν τῆς πανελληνίου ἀλληλεγγύης ἐναντίον τοῦ κοινοῦ ἀσιατικοῦ κινδύνου. Καί, μέγας ὅπως ἦτο ποιητής, ἐθωράκισε τό ἠθικόν τοῦ λαοῦ του διὰ τοὺς μέλλοντας ἀγῶνας.

Ἡ ἐξάπλωσις τῶν Ἑλλήνων καί πρὸς τήν Μικρὰν Ἀσίαν, ἡ περιζῶσις τῆς περσικῆς χώρας μέ ἑλληνικόν κόσμον ἀπὸ τῆς Κύπρου μέχρι τοῦ Εὐξείνου, – ἔχει ὡς ἀντίδρασιν τοὺς Μηδικούς πολέμους. Ὁ Κύρος ὁ μέγας, ὁ ὄραματιζόμενος τήν παγκόσμιον κυριαρχίαν, ἀπέβλεπεν εἰς τήν ἐξουδετέρωσιν τοῦ κυρίου πλέον Μεσογειακοῦ παράγοντος, τῶν Ἑλλήνων. Ἀλλά ἐπῆλθεν ὁ θάνατος. Ὁ Δαρεῖος καί ὁ Ξέρξης, κατώτεροι τῶν σχεδίων τοῦ Κύρου, – ὀλιγώτερον ὁ πρῶτος, περισσότερο ὁ δεῦτερος – ἔχουν, ὀρθῶς πάντως, τὰ βλέμματά των πρὸς τὰς Ἀθήνας, διότι ἀντιλαμβάνονται ὅτι κυρίως ἐκεῖ εἶναι ὁ νοῦς τῆς ἀντιστασιακῆς Εὐρώπης, ἀπὸ τήν ὁποίαν ἀκτινοβολοῦν μέχρι τῆς Ἀνατολῆς τὰ κατά τῆς ἀπολυταρχίας κηρύγματα καί τό συναφές κήρυγμα τοῦ «νόμου» καί τῆς «δίκης».

Ὅ,τι θριαμβεῦει εἰς τόν Μαραθῶνα, εἰς τήν Σαλαμίνα, εἰς τὰς Πλαταιάς εἶναι τό ὅλον ἑλληνικόν πνεῦμα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπανθοῦν αἱ Ἀθηναίαι καί ἡ Σπάρτη. Καί εὐχερῶς ἤμπορεῖς νά φαντασθῆς τί θά ἐσήμαινεν ἡττα τῆς Ἑλλάδος: Αἱ Ἀθηναίαι – ἄς περιορισθῶμεν μόνον εἰς αὐτάς – θά παρίστανον ἀνάλογον φαινόμενον

πρός τήν πρόοδον τῆς τουρκικῆς κυριαρχίας, θά ἦσαν ἔδρα τυραννίας, ἀφειμένης εἰς τήν ἄνευ οἴκου ἐκμετάλλευσιν τοῦ σατράπου, – τοῦ πασᾶ. Ἡ ὑπέρλαμπρος λαμπάς θά ἔσβηνεν: Εἰς τά σκότη ἀτελευτήτου, πιθανῶς, πολιτικῆς καί πολιτιστικῆς στασιμότητος, ἡ Ρώμη θά ἐγένετο ἴσως καρχηδονική (θά ἐματαιοῦτο δηλαδή καί τό δεύτερον καί κατ' ἀντανάκλασιν σκέλος τοῦ κλασσικοῦ πολιτισμοῦ) καί κατόπιν σαρακηνή, καί τό Παρίσι πρωτεύουσα Μαυριτανῶν ἢ Ταρτάρων.

Αἱ καθαρῶς ἐδαφικαί συγκρούσεις διευθετοῦνται διά τοῦ χρόνου, ἀλλ' αἱ συγκρούσεις τοῦ πολιτισμοῦ καί τῶν ιδεῶν δυνατόν νά διαρκέσουν ἀορίστως. Οἱ ἡττημένοι δέν δέχονται τόν ἐξευτελισμόν καί οἱ νικηταί μένουν τότε μόνον εὐχαριστημένοι, ὅταν κατορθώσουν καί ἐκριζώσουν τήν ψυχὴν τοῦ ἔθνους τοῦ αὐθάδους – ὅπως ἔλεγεν ὁ Λουδοβίκος ὁ ΙΔ' διά τήν Ὀλλανδίαν – τοῦ «αὐθάδους» ἔθνους πού ἐτόλμησε νά τοὺς ἀντιμετωπίσῃ. Διό καί οὐδέποτε μέχρι τοῦδε εἰς τήν ἱστορίαν ὑπῆρξε δυνατή ἡ «συνύπαρξις» ἀντιθέτων ἰδεολογικῶν κόσμων.

Καί τήν ἀντίδρασιν τήν ἀμυντικὴν τῆς Σαλαμίνοσ καί τῶν Πλαταιῶν ἔπρεπε κατ' ἀναγκαίαν συνάρτησιν νά διαδεχθῇ ἡ γενικὴ τῆς Ἑλλάδος ἀντεπίθεσις διά τήν κατάκτησιν τῆς Ἀσίας μεταφερομένου τοῦ πολέμου ἐκεῖ, – ἄλλως ἦτο προβληματικὴ ἡ ἐπιβίωσις τῆς Ἑλλάδος: Τούναντίον, βέβαιος θά ἦτο ὁ ἀποπνιγμός.

Ἄλλ' ἐγένετο μέ βῆμα σημειωτόν ἡ πρόσβασις τῆς ἠθικῆς καί ἔθνικῆς ἐνότητος πρὸς τήν πολιτικὴν ἐνότητα, – συντελοθεῖσαν τό πρῶτον εἰς τήν χαραυγὴν τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας, εἰς τὰ Τρωικά, καί ἀπαραίτητον πρὸς ἀνάληψιν τοιαύτης προσπάθειας. Εἰς τήν ἀποτέλεσιν ταύτην πολιτικῆς ἐνότητος κατέτεινον αἱ συμμαχίαι, ἡ Σπαρτιατικὴ, ἡ Ἀθηναϊκὴ, ἡ Θηβαϊκὴ, – πρὸς τήν πολιτικὴν ταύτην ἐνότητα ἀπέβλεψεν ὁ Ἀριστείδης, ὁ Θεμιστοκλῆς, ὁ Περικλῆς, ὁ Καλλικρατίδας, ὁ Ἀγησίλαος, ὁ πρόδρομος ἐκεῖνος τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὁ Πλάτων, ὁ Ἰσοκράτης καί ἄλλοι. Ἄλλὰ δέν ἦτο ἀκόμη ὄριμος ἡ Ἑλλάς πρὸς διαρκὴ ἐνότητα καί ὑποταγὴν εἰς μίαν πολιτείαν ἀπὸ τὰς πρωτοστατοῦσας.

Ἡ πανελληνίος σταυροφορία, πού ὑμνησεν ὁ Ἰσοκράτης, μόνον εἰς ἑλληνικόν φύλον ἀμέτοχον τῶν ἐρίδων ἦτο δεκτόν νά καταπιστευθῇ. Καί πρέπει νά προσθέσωμεν, ὅτι ὁ μέγας βασιλεὺς – ὅπως ἔλεγον οἱ Ἕλληνες τόν Πέρσην βασιλεῖα – ἐφήρμοσε μέ ἐπιμονὴν καί ὑπομονὴν τήν πολιτικὴν τῆς διαιρέσεως, τῆς διχονοίας, ἐζήτησε νά ἐξασθενήσῃ τό ἠθικόν τοῦ ἀντιπάλου, ἐκολάκευσε τὰς ἀδυναμίας του, συνεδαύλισε τόν κομματισμόν μέ τό δηλητήριο ἐυρυτάτης προπαγάνδας. Δέν ἀγνοεῖ κανεὶς, ὅτι εἰς

τήν αποπλανητικήν αὐτήν τέχνην τῶν συνειδησεῶν ἐξέχει ὁ κυνισμός τῶν βαρβάρων. Καί ὅμως ὅ,τι μόνον τελικῶς ἐπέτυχεν ὁ μέγας βασιλεὺς ἦτο νά δώσῃ τόν ἀπαιτούμενον χρόνον εἰς τόν ἑλληνικόν κόσμον νά ὀργανωθῇ καί ἐξοπλισθῇ ἀκόμη καλύτερον.

Ὁ Ἀλέξανδρος, ἐκπρόσωπος τοῦ πνεύματος τῆς ὅλης φυλῆς –ὁ μέγιστος ἥρωας τῆς– καταρρίπτει τόν ἤδη κλονούμενον, ἀλλ' οὕτως ἢ ἄλλως πάντοτε κολοσσόν. Τό Ἑλληνικόν, ἠνωμένον γλωσσικῶς, ἠθικῶς, πνευματικῶς, πολιτικῶς, λαμβάνει τόν χαρακτήρα τόν παγκόσμιον, πού ἐπιβάλλει αὐτό καθ' ὅλην τήν Ἀνατολήν καί τοῦ δίδει τήν δύναμιν τῆς ἐκπλησσοῦσης ἐκείνης ἐξαπλώσεως, τῆς ὁποίας τά ἴχνη εὐρέθησαν καί ἀνευρίσκονται καθημερινῶς εἰς τήν Ἰνδικήν, εἰς τήν Κίναν, εἰς τήν Ἰαπωνίαν καί εἰς αὐτήν ἀκόμη τήν νῆσον τῆς Σουμάτρας. Καί χωρίς νά λησμονῆ ὅτι εἶναι Ἕλλην, ἐγνώριζεν ὁ Ἀλέξανδρος νά προσαρμόζεται πρὸς τήν νοοτροπίαν τῆς Ἀνατολῆς, τήν ὁποίαν ἐπρεπε νά διοικήσῃ. Ἄλλο ζήτημα ἂν οἱ ἀφελέστεροι τῶν συντρόφων του καί ἄλλοι Ἕλληνες δέν ἠδύναντο νά τόν κατανοήσουν, ἀσύμμετροι πρὸς τήν νέαν τροπήν τῆς ἱστορίας.

Μέ τήν πολιτικήν εὐκαμψίαν, ἡ ὁποία σέβεται τά ἦθη καί τά ἔθιμα καί τόν ὅλον ἐν γένει θρησκευτικόν βίον τῆς ὑποταχθείσης φυλῆς, ὁ Ἑλληνισμός λαμβάνει μορφήν αὐτοκρατορίας καί σχηματίζει μέ τήν ἀπό ἀρχαιοτάτων χρόνων ὀλονέν ἐξελληνισζομένην καί τώρα πλήρως σχεδόν ἐξελληνισθεῖσαν Ἀσίαν σύνολον πολιτιστικόν τόσον στερεόν, ὥστε καί αὐτή ἡ ἀγέρωχος Ρώμη ἀναγκάζεται νά ὑποκλιθῇ. Ὁ Ἑλληνισμός ὑποτασσόμενος πολιτικῶς μετ' ἀγῶνας δεινούς, ἀντιδρᾷ πολεμικῶς σποράδην μὲν, πλήν γενναίως, γενναϊότατα καί διηνεκῶς, ἀλλά κυρίως ἀντιδρᾷ πνευματικῶς εἰς τήν «λατινικήν» πνευματικὴν πενίαν τοῦ νικητοῦ καί κατορθώνει νά διασώσῃ τήν προσωπικότητά του. Καί ὄχι μόνον τοῦτο: Διδάσκει ὁ Ἑλληνισμός τῶν Διαδόχων καί τῶν Ἐπιγόνων τήν πολιτικωτάτην, ἀλλά δημοκρατικήν μέχρι τοῦδε Ρώμην, τό «βασιλικόν» σύστημα διοικήσεως, τήν συγκεντρωτικήν διοίκησιν τῶν ἐπαρχιῶν. Καί –τοῦτο δέ εἶναι τό μᾶλλον ἀπροσδόκητον– διὰ τῆς ρωμαϊκῆς κατακτήσεως ὁ Ἑλληνισμός θά κατακτήσῃ διαβρωτικῶς, διὰ τῶν γραμμάτων καί τοῦ ἐμπορίου, τήν Δύσιν καί μάλιστα τήν Γαλατίαν, εἰς τό ἐσωτερικόν, διότι τά παράλια ἦσαν ἑλληνικά ἀπό τοῦ ὀγδοοῦ αἰῶνος.

Διὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Ἀνατολῆς μεταφέρεται ὁ ἄξων τοῦ Ἑλληνισμοῦ πρὸς ἀνατολάς. Ἡ ἴδρυσις τῆς ἀνατολικῆς αὐτοκρατορίας, μέ πρωτεύουσαν τό Βυζάντιον, ἐγκαινιάζει καί ἐπισήμως τήν ἀντασιατικήν ἀντίδρασιν. Αὐτοκρατορία διοικητικῶς ἐλ-

ληνορωμαϊκή – σοφή σύνθεσις τῶν διοικητικῶν παραδόσεων τῆς Ρώμης καί τοῦ «βασιλικοῦ» συστήματος τῶν Ἑλληνιστικῶν μοναρχιῶν τῆς Ἀνατολῆς, παραχθεῖσα ὅταν οἱ Ρωμαῖοι ἐγνώρισαν τήν Ἑλληνιστικήν Αἴγυπτον καί Ἀσίαν – πνευματικῶς καί γλωσσικῶς ἑλληνική κατά βάσιν καί ὁλονέν ἐξελληνιζομένη. Καί ὁ Ἑλληνισμός, μεταμορφῶνων ἀπό κοινοῦ μέ τήν μεγίστην τῶν στροφῶν τῆς ἱστορίας, τόν Χριστιανισμόν, τήν ἀνατολικήν αὐτοκρατορίαν εἰς τήν Ἑλληνικήν Μεσαιωνικήν Χριστιανικήν αὐτοκρατορίαν, λαμβάνει τήν μεγίστην ἀνταπόδοσιν διὰ τό παρελθόν.

Τό Βυζάντιον εὐρίσκει κολοσσιαίαν κληρονομίαν, ὅλον τό πνευματικόν ταμειυτήριον πού ἐσώρευσε καί ἐπλούτισε τό πέρασμα τοῦ ἑλληνικοῦ χρόνου. Καί ὁ βυζαντινός Ἑλληνισμός δέν μένει ἡσυχος. Στρέφεται εἰς καλλιέργειαν τῶν παλαιῶν τόπων, ὅσους μεγαλοφυῶς ἐθεμελιώσεν ἢ ἐπεξηργάσθη ἡ Ἑλλάς, καί εὐρεσιν νέων. Συνάγουν μέ εὐλαβειαν οἱ Βυζαντινοί τά λείψανα τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, ἀσχολοῦνται δημιουργικῶς περί αὐτά, σώζουν τήν γλῶσσαν, διαφυλάττουν τό μυστικόν τῆς ρητορικῆς καί τῆς διαλεκτικῆς καί μεταχειρίζονται τοῦτο εἰς τό κήρυγμα καί εἰς τās θεολογικάς, δικαστικάς, διπλωματικάς συζητήσεις. Τό πνεῦμα τῶν Βυζαντινῶν Ἑλλήνων δέν παύει νά ὀξύνεται ἀσκούμενον εἰς τήν ἀναγκαίαν λεπτότητα πρός ἀντιμετώπισιν τῆς βαρβαρικῆς πανουργίας. Καί καλλιεργοῦν κατά βάθος τās τέχνας καί τās ἐπιστήμας (εἶναι λ.χ. περίφημοι μαθηματικοί καί ἰατροί), ἀνακαινίζουν τήν μηχανικήν καί τήν τακτικήν τοῦ πολέμου καί τήν πολεμικήν τεχνολογίαν (ἰδικόν των, πλὴν ἄλλων, εἶναι τό ὑγρόν πῦρ) δημιουργοῦν νέον ρυθμόν ἀρχιτεκτονικῆς καί διακοσμητικῆς ἐξ ἑλληνιστικῆς ἀφετηρίας μετά ρωμαϊκῶν καί ἀνατολικῶν, κυρίως περσικῶν, ἐπιδράσεων.

Μέ τό πνευματικόν των ἄπλωμα οἱ Ἕλληνες τοῦ Βυζαντίου συνεχίζουν τήν προγονικήν παράδοσιν καί κρατοῦν ἐπί ἔνδεκα αἰῶνας τήν ἑλληνικήν ἐνότητα ἐν μέσῳ τῆς ὀρμῆς τῶν βαρβάρων τῆς Ἀνατολῆς, τῆς Δύσεως, τοῦ Βορρᾶ, – διεξάγουν ἀγῶνα κατ' αὐτῶν ἐπί ἑνός, ἐπί δύο, ἐπί τριῶν, ὄχι σπανίως, ἀλλά καί ἐπί τεσσάρων καί πέντε μετώπων. Πρό πολλοῦ ἡ δυτική ρωμαϊκή αὐτοκρατορία εἶχε διαμελισθῆ καί κατέρρεεν ὑπό τά βαρβαρικά κτυπήματα, ἐνῶ ἡ ἑλληνική ἀντεῖχε καί μετελαμπάδευε συνεχῶς, καί πρό τῆς Ἀλώσεως καί μετ' αὐτήν, τά ἑλληνικά φῶτα. «Μοῦ φαίνεται –γράφει ὄχι πρό πολλοῦ (1952) ὁ Ἰταλός καθηγητής Λαβανίνι – ὅτι πράγματι Ἀναγέννησις χωρὶς τήν Ἑλλάδα δέν ὑπάρχει. Ἀναγέννησις εἶναι ἀκριβῶς ἡ ἐπιστροφή τοῦ Ἀρχαίου μεταξύ ἡμῶν. Οἱ νέοι καιροὶ ἐνηγκαλίσθησαν τήν ἀρχαιότητα ὡς

πολιτισμόν πνευματικόν, ὡς τέχνην καί ὡς στοχασμόν – ὅ,τι ὁ Μεσαιών εἶχε λησμονήσει. Καί μήτρα τῆς Ἀναγεννήσεως ὑπῆρξε τὸ Βυζάντιον, τὸ ὁποῖον εἰς τὰς τελευταίας του ἡμέρας ἐκυοφόρησεν αὐτὴν διὰ τὴν παραδῶση, θνησκον, εἰς τὴν Εὐρώπην. Διὸ καὶ ἡ Ἀναγέννησις δὲν πρέπει νὰ συγχέεται πρὸς τὰ σποραδικὰ κίνητρα ἀνανεώσεως ὅσα ἔδρων εἰς τοὺς κόλπους τῆς τέχνης καὶ τοῦ πνεύματος διαρκούντος τοῦ Μέσου Αἰῶνος».

Οἱ Εὐρωπαῖοι, μισοῦντες θανασιμῶς τὸ Βυζάντιον ἐκ θρησκευτικοῦ φανατισμοῦ λόγῳ τοῦ σχίσματος καὶ ἐκ πλέγματος μειονεξίας ἐπὶ τοῦ στρατιωτικοῦ, τοῦ πνευματικοῦ, τοῦ οἰκονομικοῦ καὶ τοῦ λοιποῦ πολιτιστικοῦ πεδίου, ἐκήρυξαν, εἰς παλαιότεραν ἐποχὴν, τὴν βυζαντινὴν περίοδον ὡς χρεοκοπίαν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἐνῶ ὑπῆρξεν ἡ φυσικὴ, λελογισμένη καὶ θριαμβευτικὴ του συνέχεια. Τὸ λεπτολόγον πνεῦμα τῶν Βυζαντινῶν Ἑλλήνων, τὸ τόσο χλευασθὲν, ὑπῆρξεν ἐν ἀπὸ τὰ μέσα διαρκείας τῆς αὐτοκρατορίας καὶ ὁ ἐπίσης συκοφαντηθεὶς θρησκευτικὸς δογματισμὸς τοῦ Βυζαντίου ἦτο ἀναγκαῖος θώραξ ἐν μέσῳ εἰδωλολατρικοῦ ἢ μουσουλμανικοῦ ἢ αἰρετικοῦ ἀνθελληνικοῦ «χριστιανικοῦ κόσμου».

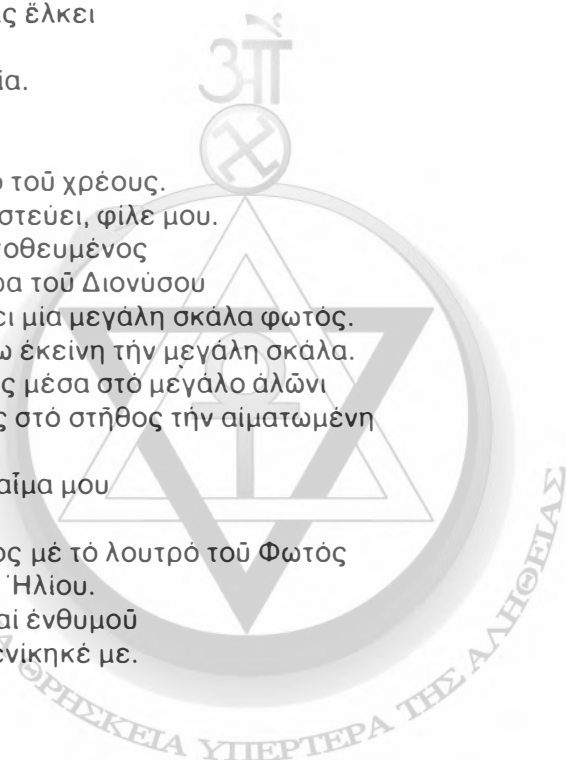
Τέλος μὲ τὴν πτῶσιν τοῦ Βυζαντίου πραγματοποιεῖ ἡ Ἀσία τὸ καταστρεπτικὸν ὄνειρον τοῦ Κύρου τοῦ Μεγάλου, τοῦ Δαρείου, τοῦ Ξέρξου. Ἡ τελευταία φάσις τῆς ἀπ' αἰῶνων πόλης τῆς φανατικῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἑλλάδος τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Παύλου καταλήγει εἰς τὸν κατὰ τὸ φαινόμενον θρίαμβον τῆς Ἀνατολῆς καὶ εἰς τὴν ὑλικὴν ὑποταγὴν, ὄχι ὅμως καὶ τὸν ἀφανισμόν τοῦ Ἑλληνικοῦ. Καὶ ἀναφαίνονται τότε τὰ λαμπρὰ ἀποτελέσματα τοῦ καρτερικοῦ Βυζαντινοῦ. Ἡ ἑλληνικὴ ἐστία ἐξακολουθεῖ τὴν ἐπάσιν ὑπὸ τὴν τέφραν της εἰς τὰ σχολεῖα, εἰς τὰ μοναστήρια, εἰς τὰς διεσπαρμένους ἀνὰ τὸν κόσμον κοινότητες, εἰς τὰ βουνά, ὅπου οἱ Κλέφται καὶ οἱ Ἀρματωλοὶ – «ἡ φρουρὰ τοῦ Αὐτοκράτορος (Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου)», ὅπως τοὺς ἔλεγεν ὁ Κολοκοτρῶνης – συνέχιζον τὴν πολεμικὴν παράδοσιν τοῦ Γένους.

«Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐλευθερία» τοῦ Ἡροδότου, ἡ κινουῦσα ἰδέα τῶν Ἑλλήνων, ἡ μετασχηματισθεῖσα ἔπειτα εἰς τὴν Βυζαντινὴν Ἰδέαν καὶ κατόπιν εἰς τὴν Μεγάλην Ἰδέαν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους – πτερνίζει διαρκῶς τὸ Γένος καὶ τὸ ἀνεγείρει. Καὶ ὁδηγεῖ εἰς τὴν μοιραίαν παλίνδρομον κίνησιν: πρὸς ἐλευθερίαν καὶ πρὸς ὀλοκλήρωσιν, πρὸς ἐναγκαλισμόν τῆς ὅλης κληρονομίας.

ΙΟΥΛΙΑΝΟΣ

ΤΟΥ ΒΑΣ. ΓΟΥΣΙΟΥ-ΠΕΛΑΣΓΟΥ

Τί ὥρα εἶναι ἀδελφέ Ὀρειβάσιε;
 Ὁ Χρόνος.
 Ἕνα μεγάλο σχοινί
 δεμένο στό ἄπειρο
 μᾶς τραβᾶ· μᾶς ἔλκει
 στήν σιωπή
 στήν ἀनुπαρξία.
 Μᾶς δαμάζει
 σάν ἄλογα
 μέ τό μαστίγιο τοῦ χρέους.
 Ἡ ἡμέρα λιγοστεύει, φίλε μου.
 Ὁ ἡλιάτωρ ἀποθευμένος
 μέσ' τόν αἰθέρα τοῦ Διονύσου
 ἔχει κατεβάσει μία μεγάλη σκάλα φωτός.
 Θέλω ν' ἀνέβω ἐκείνη τήν μεγάλη σκάλα.
 Φτερουγώντας μέσα στό μεγάλο ἄλῶνι
 καί κρατώντας στό στήθος τήν αιματωμένη
 καρδιά μου
 θά σπείρω τό αἷμα μου
 στό σύμπαν
 ἀναγεννημένος μέ τό λουτρό τοῦ Φωτός
 τοῦ Ἀνικητοῦ Ἡλίου.
 Χαῖρε φίλε. Καί ἐνθυμοῦ
 ὅτι ΟΥΔΕΙΣ νενίκηκέ με.

Ποιός είναι ο πρώτος σκοπός της Ἐκκλησίας καί τοῦ σχολείου;

Ὁ πρώτος σκοπός τῆς ἐκκλησίας καί τοῦ σχολείου εἶναι νά μεταπλάσουν τό ἄτομον σέ ἄνθρωπον μέ λογικήν καί ἠθικήν συνείδησιν πού ἐλέγχει τό ἄτομον.

Διά τοῦτο χρειαζόμεθα τήν συμβουλήν τῆς λογικῆς καί τῆς ἠθικῆς συνείδησης!.

Αὕτη πρέπει νά εἶναι ἡ κύρια ἀποστολή τῆς ἐκκλησίας καί τῆς παιδείας· πρὸς τοῦτο χρειαζόμεθα περισσοτέραν γνώσιν τῆς ἀνθρωπολογίας καί ψυχολογίας πρὸς βοήθειαν τοῦ ἀνθρώπου πού χρειάζεται ψυχοπνευματικὴν βοήθειαν.

Ἡ ἐκκλησία ὡς ἐντολοδόχος τοῦ Θεοῦ πρέπει νά πλησιάσει τόν ἄνθρωπον πού χρειάζεται ψυχοπνευματικὴ βοήθεια. Συνήθως ἡ ἐκκλησία ξυπνάει συγκινήσεις καί τό σχολεῖο ἀνάβει τά φῶτα τοῦ πνεύματος.

Καί πρέπει νά ὑπάρχη συνεργασία ἐκκλησίας καί σχολείου πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς ἀποστολῆς των!

Δυστυχῶς ὁ ἄνθρωπος ἐλάχιστα γνωρίζει διά τόν ἑαυτόν του!.

Αἰδ. ΖΑΝΟΥ ΓΟΥΓΟΥΤΑ

Δημοσθένης ἐρωτηθεῖς, τί ἄνθρωπος ἔχει ὁμοιον Θεῷ, ἔφη· τό εὐεργετεῖν καί ἀληθεύειν.

Σωκράτης ἐρωτηθεῖς, τί ἄριστόν ἐστί τῶν μαθημάτων, ἔφη· τό ἀπομαθεῖν τά κακά.

Ἀνάχαρις ὁ Σκύθης φιλόσοφος ἐρωτηθεῖς, τί ἐστί πολέμιον τοῖς ἀνθρώποις, ἔφη· αὐτοῖ οὗτοι ἐχθρεύονται ἑαυτούς.

ΗΘΙΚΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΕΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΙ ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ

**Ἐπιλογή ἀπό τό μέρος τοῦ πνευματικοῦ ἔργου τοῦ
Σπύρου Νάγου πού ἔχει ἐκδοθεῖ**

ΑΝΘΟΛΟΓΗΣΗ ΧΑΡ. ΜΠΑΡΑΚΛΗ

Τό θαυμάσιον, τό ἀπολύτως ὠραῖον, τό παρουσιάζον τόν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα δράσεως πρὸς τόν Θεόν, τόν ὑπέρτατον πάντων τῶν συνειδησεῶν τοῦ Σύμπαντος, εἶναι νά ἀφιερῶσει τόν ἑαυτόν του ὑπέρ τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος, τῆς κυλιομένης εἰς τὴν βορβορώδη ὑπόστασιν τῶν κοινωνιῶν.

Τὰ μυστήρια πανταχοῦ ἐζήτησαν νά ἐπαναφέρουν τόν ἄνθρωπον εἰς τὴν φυσικὴν ὁδόν καὶ τόν ἀποκαταστήσουν κύριον τῶν φυσικῶν του δικαιωμάτων ἀπὸ τὰ ὁποῖα τόν ἀπεξένωσεν ἡ δημιουργηθεῖσα κακία. Ἡ κακία, ἡ ὁποία εἶναι σύγχρονος τῆς δημιουργίας τῆς ἀνθρωπίνης μορφῆς, πρέπει κατὰ τὰς δόξας τῶν διαφόρων μυστηρίων νά παταχθεῖ διὰ νά ἀναπνεύσει τό ἀνθρώπινον γένος.

Πρέπει νά κτυπηθεῖ ἐν τῷ προσώπῳ παντός ἀνθρώπου, ἀλλὰ νά διαφυλαχθεῖ κατὰ τόν Καλιόστρο ἡ μορφή αὐτοῦ. Τό ἐξαφανίζει τὴν μορφήν τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὴν ὑπάρχουσαν ἐν αὐτῇ κακίαν, εἶναι θρίαμβος τῆς κακίας, ἐδόξαζον οἱ Θεῖοι τῆς Ἐλευσίνος ἱερεῖς.

Τό συμβουλευεῖν εἰς τό ἀγαθόν εἶναι ἠθικὴ ὑποχρέωσις παντός ἀνθρώπου, ἀλλὰ τό ἐπιβάλλειν εἰς τοὺς ἄλλους νά πράττουν, ὅ,τι ὁ ἐπιβάλλων βούλεται, τοῦτο εἶναι αὐθαιρεσία κωλύουσα τὴν ἐλευθέρα ἐνέργεια τῶν ψυχῶν.

Πλειστάκις διακρίνει (ὁ ἀνθρώπος) ὅτι ἓνα εἶδος τροφῆς τοῦ προκαλεῖ ὀρισμένη ψυχολογικὴ κατάστασις καὶ ὁμως οὐδέποτε ἐπιδόθηκε στό νά ἐρευνήσῃ τό ζήτημα αὐτό σοβαρά. Οἱ τροφές εἶναι τό οὐσιωδέστερο ζήτημα πού ἀφορᾷ τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου. Εἶναι οἱ κατ' ἐξοχὴν πηγές ἀπὸ τίς ὁποῖες μπορεῖ ὁ ἀνθρώπος νά ἀρυσθεῖ τίς πολυτιμότερες δυνάμεις τῆς Φύσεως πρὸς τόν σκοπὸ τῆς προαγωγῆς τῶν διανοητικῶν του καὶ ψυχικῶν του δυνάμεων. Οἱ τροφές προκαλοῦν διάφορες λειτουργίες ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου ὀργανισμοῦ, λειτουργίες πού ἀντιστοιχοῦν πρὸς τίς λειτουργίες τῆς Φύσεως σὲ βαθμὸ ὥστε ἄλλοτε μὲν νά τὸν συν-

δέουν πρὸς αὐτήν, δηλαδή νά τοῦ παρέχουν ζωὴ καὶ ἄλλοτε νά ἀφαιροῦν ἀπὸ αὐτὸν ζωή.

Αἱ ἐμπνεύσεις δὲν εἶναι προϊόν ἀπορρέον ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ διοχετεύονται αὐτῷ ἐκ τοῦ πνευματικοῦ κόσμου... Ἡ τοιαύτη σύνδεσις τῶν δύο κόσμων ἀποτελεῖ τὸν νόμον τῆς ἀλληλεγγύης, ὅστις εἶναι καθολικός. Ἐάν βλέπωμεν διαφορὰν ἐμπνεύσεων, τοῦτο εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς οὐσίας τῶν περιπνευμάτων, διότι ἄλλα μὲν ἐξεδήλωσαν στοιχεῖα τελειότερα πρὸς ἐπαφήν μετὰ τοῦ πνευματικοῦ κόσμου, ἄλλα δὲ μὴ φθάσαντα εἰς τὸν τοιοῦτον βαθμόν, ἐπικοινωνοῦσι μετὰ πνευμάτων ὁμοίων τῆς ἑαυτῶν καταστάσεως.

Καθῆκον παντός εὐσυνειδήτου ὄντος, εἶναι ἡ ἀναγνώρισις τοῦ νόμου τῆς ἀλληλεγγύης, ὅστις ὑπαγορεύει τοὺς ἐτέρους νόμους τοῦ καθήκοντος καὶ δικαιώματος, ὅπερ ἐκ φύσεως δέδοται τῷ ἀνθρώπῳ... Ἐν ἐναντία περιπτῶει ὅ,τι ἐκεῖνος δὲν πράττει πρὸς τοὺς ἄλλους ἀδυνάτους, ἐπιφέρει τὴν ἀδράνειαν τῶν πνευμάτων ἐπ' αὐτοῦ καὶ στερεῖται πλέον τοῦ δῶρου τῆς γνώσεως πρὸς τὸ εἶδέναι τὴν ἀλήθειαν.

«Ἐφ' ὅσον δὲν φιλεῖ ὁ ἄνθρωπος τὸν ἄνθρωπον ἐν τῇ καθόλου αὐτοῦ συναντήσῃ εἰς τὸν ἀτέρμονα αὐτοῦ βίον» ἐφώνει ὁ Θεῖος Ὀρφεύς, «ὁ Ἄδης θά καταπίνει τὸν ἄνθρωπον καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ πλανωμένη ἐν τῷ σκότει εἰς δοκιμασίαν θλίψεως καὶ ὀδύνης θά φέρεται».

«Ἀγαπᾶτε ἀλλήλους», ἐφώνει ὁ υἱὸς τοῦ φωτός τῆς Ἰουδαίας.

«Τὸ διαχωρίζον τὸν ἄνθρωπον τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὑπαγορεῦον αὐτῷ πάθη, εἶναι ἡ πρώτη πράξις ἀνταρσίας τοῦ πνεύματος ἀπὸ τοὺς νόμους τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Φύσεως» ἐλάλει ὁ Πυθαγόρας.

«Ἡ μὴ ὑπακοὴ εἰς τοὺς νόμους τῆς Φύσεως εἶναι ἀφετηρία τῶν παθῶν ἐν τῇ ἀνθρωπότητι καὶ δοκιμασία εἰς αὐτὴν τὴν ψυχὴν», ἐδίδασκεν Ἑρμῆς ὁ Τρισμέγιστος.

«Ὅταν δὲν ὑπάρχει μετὰ τῶν ἀποτελούντων τὰς κοινωνίας τῆς Γῆς καθολικὴ ἀγάπη, κληρὸς αὐτῶν ἔσεται ἡ διηνεκῆς περιπλάνησις» ἔλεγεν ἱεροφάντης τῶν μυστηρίων τῆς Ἐλευσίος.

Ὁ κόσμος ἔχει πάθη καὶ τὰ πάθη ἔλκουν τὸν ἄνθρωπο. Τέρπεται αὐτός ὅταν ἀπολαμβάνει τιμῶν ἀπὸ τοὺς ὁμοίους του καὶ κολακεύεται ὅταν οἱ ἄλλοι κάμνουν μνειαν περὶ αὐτῶν τῶν τιμῶν. Ὅλα αὐτὰ ὅμως παρέρχονται ὡς σκιές καὶ ὄχι μόνον δὲν ἀφίνουν οὐδεμίαν εὐτυχίαν εἰς τὸ πνεῦμα του, ἀλλὰ ἀντίθετα αὐτό εἰ-

σέρχεται εις πλήρους σκότους δοκιμασία. Ζητήσατε τήν πραγματική εὐτυχία τήν ὁποία ἀπολαμβάνουν οἱ μύσται, οἱ κόπους καί ἐργασία ἀγόνγυστα καταβάλλοντες ὅπως πραγματωθεῖ τό «κάλον καί ἀγαθόν». Οἱ οὕτως ἐργαζόμενοι ἐφέλκουν τήν προσοχήν τῶν Θεῶν καί αὐτοί δωροῦν πρός αὐτούς τήν εὐτυχία.

Τό πνεῦμα προχωρεῖ οὐδαμοῦ τερματίζει τήν ἔννοια τοῦ ἀτομικοῦ τοῦ Ἐγώ. Διέρχεται δι' ὅλων τῶν μορφῶν τῆς Φύσεως, γίνεται νοητικό, γίνεται Θεός, συνεργάζεται μετά τῶν Θεῶν καί προχωρεῖ εις κατάσταση ὑπερτάτων Θεῶν χωρίς νά ἀποβάλει τίποτα ἀπό τήν ἀτομικότητά του. Μεταμορφοῦται ἀκατάπαυστα εις τόν ἄπειρο χρόνο.

Ἡ αἰωνιότης τῆς Φύσεως καί τό ἄπειρο τῆς ἐνεργείας τῆς οὐσίας τῆς ἐγκείται ἀκριβῶς εις ἓνα αἶδιο νόμο τῆς, εις τόν νόμο τῆς μεταμορφώσεως. Οὐδέν ἀπόλλυται διότι τό πᾶν μεταμορφοῦται. Ὅταν ἀκούτε τήν λέξιν θάνατος νά ἔννοεῖτε μεταμόρφωση.

Ὁ ἄνθρωπος ἐφ' ὅσον δέν εἶναι δίκαιος ζεῖ ἐκτός τῆς Ζωῆς καί τοῦ Φωτός καί εἶναι τυφλός. Τό Φῶς τότε μόνον φωτίζει τās ψυχάς, ὅταν αὐταί διακαῶς τό ἐπιθυμοῦν καί ἐφ' ὅσον δύνανται νά ἀγαποῦν καί εἶναι δίκαιοι.

Οἱ μάρτυρες τῶν 16 αἰῶνων, οἱ διασώσαντες ἐκ τῆς ἐπιδρομῆς τῶν ἐπισήμων ἀρχόντων τῆς Χριστιανοσύνης τὰ μυστήρια τοῦ Ἰωάννου καί τοὺς τετιμημένους συμβολισμούς αὐτῶν, οἱ ὅποιοι προκαλοῦν τόν θαυμασμόν παντός τιμίου καί ἐκπολιτισμένου ἀνθρώπου, παντός ἔχοντος συναισθήσιν τῆς ἀξιοπρεπείας αὐτοῦ, ὑπῆρξαν ἥρωες. Οἱ ἥρωες οὗτοι τῶν ὁποίων πατήρ ὑπῆρξεν ὁ Ἰωάννης δέν ἔχουν ἀνάγκη οὐδεμιᾶς λατρείας. Ἡ μήτηρ τῶν Φύσις ἔχει τὰ πνεύματά των περιβεβλημένα μέ τās ἐνδόξους δυνάμεις τῆς καί ἔχει πρός αὐτά δώσει τόν αἰώνιον νόμον τῆς γαλήνης, ὁ ὁποῖος τὰ προφυλάσσει ἀπό ὅλας τās καταδρομάς.

Τό «δός τοῖς ἔχουσιν ἀνάγκη τῶν ὑπαρχόντων σου καί ἀκολουθεῖ μοι» (τοῦ Ἰησοῦ)... μαρτυρεῖ ἐντονώτατα, ὅτι ὅταν ἔχει τίς περισσότερα τῶν ὅσων ἀναγκαιοῦν διὰ τήν ζωήν του, ἀναντιρρήτως κατακρατεῖ τήν ζωήν καί τήν πρόοδον τοῦ ἄλλου καί εἶναι ἐκτός φυσικοῦ καί ἠθικοῦ νόμου. Ἡ παραβολή τῆς ὀπῆς τῆς βελόνης καί τῆς εἰσόδου τοῦ πλουσίου εις τήν βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν, εις τήν εὐτυχίαν καί τήν εὐδαιμονίαν τοῦ πνεύματος, εἶναι ἔξοχος καί θεία διαθήκη καί μόνον ταπεινάς ψυχάς δέν δύναται νά προσελκύσει πρός τό μεγαλεῖον τῆς καί τās ἤλεκτρίσει πρός ἀφύπνισιν ἀπό μιᾶς ἀσυνειδήτου καταστάσεως.

Ἡ κατ' ἴδιαν ἀνάπτυξις εἰς τὸν ἄνθρωπον ἰδέα ἀτομικοῦ συμφέροντος, εἶναι πρᾶξις ἀπαρνήσεως τῆς Φύσεως καὶ ἡ πρᾶξις αὕτη εἶναι ἡ ἀφειτηρία ὅλων τῶν δεινῶν τῆς ἀνθρωπότητος. Τὸ ἴδιον συμφέρον τῶν κοινωνικῶν ἀτόμων ὑπαγορεύει τὸν περιορισμὸν τῆς ἐκδηλώσεως τῆς ἀγάπης τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς καὶ περιοριζομένη αὕτη ἀποπλανᾷ τὴν ψυχὴν μὲ νέας ἀντιφυσικὰς ἰδέας καὶ ἐντεῦθεν πηγάζει ἡ πολὺπλοκος ἔκτασις τῆς ἀνθρωπίνης ὑποστάσεως, τῆς ὁποίας διὰ τὴν ἀσυντελεστοῦ ὁ περιορισμὸς τῆς ἐπιτῆς φυσικῆς ὁδοῦ, ἀπαιτεῖται μακραίων καὶ ὀδυνηρὰ δοκιμασία.

Ἡ πλάνη εἶναι νόμος ὁ ὁποῖος καθοδηγεῖ τὸ ὄν εἰς τὴν ἀλήθειαν. Ἐάν δὲν ἐπλανώμεθα εἰς τὸ σκότος, οὐδέποτε ἠθέλαμε ἐκτιμήσει τὸ ἔκλαμπρον φῶς τῆς προόδου τὸ ὁποῖον διασχιζει τὰ τελεματώδη σκότη τοῦ ἐρέβους. Ἡ πλάνη εἶναι ὁδηγὸς πρὸς τὴν ἀλήθειαν, διότι ἂν αὕτη δὲν μᾶς ἐπότιζεν μὲ πικρίας, οὐδέποτε ἠθέλαμεν ζητήσει τὴν γλυκυτάτην τοῦ φωτός ἡδονήν, οὐδέποτε ἠθέλαμεν ζητήσει τὴν ὁδὸν ἢ ὁποῖα θὰ μᾶς ἔφερεν εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ὑπάρξεώς μας καὶ τοῦ σκοποῦ εἰς τὸν ὁποῖον βαίνομεν.

«Χωρίζει, (ἔλεγεν ὁ Πυθαγόρας), τὴν ψυχὴν ἀπὸ τὸν νοῦν καὶ ὀλόκληρον τὴν ὑπόστασιν ἀπὸ τὴν Φύσιν, ἢ βρῶσις σαρκῶν ζώων».

Οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἀδελφοὶ καὶ οὐδὲν τοὺς χωρίζει καὶ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον τοὺς συντρίβει, διαιρεῖ καὶ ἐκφραυλίζει ἀποξενὸν αὐτοὺς ἀπὸ τὰς ἐπιδαφιλεύσεις τῆς μητρὸς πάντων Φύσεως, εἶναι ὁ ἐγωισμὸς ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ παταχθεῖ καθ' ὅλας αὐτοῦ τὰς ἐκδηλώσεις.

Ἐρευνῶντες εἰς τὴν Φύσιν εὐρίσκομεν τὸν νόμον τῆς ἀγάπης, ὁ ὁποῖος ἔπρεπε νὰ λειτουργεῖ μεταξύ τῶν ἀνθρώπων διὰ τὴν εἶναι αὐτοὶ εὐτυχεῖς. Ὁ νόμος τῆς ἀγάπης, τὸν ὁποῖον πρόπαντός ὁ Ἰησοῦς ὑπηγόρευεν νὰ λατρεύωμεν καὶ τιμῶμεν, εἶναι ἡ συνδέουσα τὸ ἀπειρὸν δύνამις, ἡ συγγρατοῦσα αὐτὸ ἐν ἀρμονία... Αὕτη ἡ ἀγάπη ἔπρεπε νὰ συνδέει κατὰ τὸν Ἰησοῦ, τὸ ἀνθρώπινον γένος, αὕτη νὰ ὑπαγορεύει τοὺς κοινωνικοὺς νόμους αὐτοῦ, αὕτη νὰ δίδει τὴν κατεύθυνσιν εἰς τὰς ἐνεργείας του.

Ἐπάρχουν κατὰ τὰς παραδόσεις τῶν Ἑλλήνων Μυστῶν νοητικὰ ὄντα ὑπέρτερα τοῦ ἀνθρώπου. Ταῦτα δὲν εἶναι εἰ μὴ ἐξ ἐκείνων τὰ ὁποῖα ἐξελιχθησαν ἐκ τοῦ ἀνθρωπίνου κόσμου, τὰ ὑποτάξαντα εἰς τὴν θέλησιν αὐτῶν τὰς ἀνθρωπίνους ἀδυναμίας καὶ τὰ ἀνθρώπινα πάθη...

Ἐάν ἡ ἀνθρωπίνη φύσις δὲν νικήσει τὰ πάθη, ἡ σκέψις δὲν θὰ δυνηθεῖ νὰ ἀκτινοβολήσῃ, οὔτε καὶ νὰ ἀποκτήσῃ ἡ ψυχὴ τῆς πτέρυγας διὰ τῶν ὁποίων θὰ δυνηθεῖ νὰ εἰσέλθῃ εἰς ἀνωτέρους κόσμους.

ΠΩΣ ΑΠΟΚΤΑΤΑΙ Η ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ ΤΩΝ ΑΝΩΤΕΡΩΝ ΚΟΣΜΩΝ

Π.Δ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ

(2ον ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΥ)

Μετά την εισαγωγή πού κάναμε, γιά τόν τρόπο πού αποκτάται ή συνείδηση τών ανωτέρων κόσμων καί τά πρώτα διδάγματα, τά όποία περιληπτικώς εδόθησαν, πρός ανεύρεση τής άτραπού γιά τήν ανάπτυξη τής έσωτερικής ζωής σήμερα θά εξετάσουμε μιά από τίς άπαραίτητες προϋποθέσεις, τήν όποία άποκαλούμε «έσωτερική γαλήνη». Η έσωτερική έπιστήμη διδάσκει καί προσφέρει πρακτικούς κανόνες, τούς όποιους ή τήρηση από κάθε μαθητή, έπιτρέπει, όχι μόνον τήν εκδήλωση αλλά καί τήν εξέλιξη τών έσωτερικών ικανοτήτων μας.

Οί πρακτικοί αύτοί κανόνες δέν έχουν τίποτα τό αυθαίρετο καί φανταστικό, καί βασίζονται επί γνώσεως καί πειραμάτων, αναγομένων στή μακρινή αρχαιότητα. Παρουσιάζονται πάντοτε μέ τήν ίδια μορφή καί έχουν δοθει από διδασκάλους μυσταγωγούς, οί όποιοι εγνώριζαν τās όδούς τής ανωτέρας γνώσεως. Όλοι οί διδάσκαλοι μυσταγωγοί, οί άξιοι του όνόματος τούτου, βρίσκονται σέ άπόλυτη συμφωνία, σέ ό,τι άφορά τίς ύποδειξεις αυτές, έστω καί αν, μερικές φορές χρησιμοποίησαν διαφορετικές λέξεις.

Οί άνομοιότητες αυτές, όλως δευτερεύουσας σημασίας καί καθαρά φαινομενικές, τίς όποίες νομίζουν μερικοί ότι ανακαλύπτουν στίς διάφορες προτροπές τους, όφειλονται σέ ιδιαίτερους λόγους πού άφοροϋν τήν αντίληψη καί άφομοίωση τών μαθητών ή άκροατών τους, αλλά καί αύτών τών ίδιων.

Είναί άληθές ότι δέν υπάρχουν ή υπάρχουν πολύ λίγοι διδασκαλοι, μυσταγωγοί τής άπόκρυφης έπιστήμης οί όποιοι, πιθανόν θά ήθελαν διά τών κανόνων αύτών, νά έπιτύχουν κάποια κοινωνική κυριαρχία επί τών άλλων, άσκώντας πνευματική δουλειά έπ' αύτών, γιά νά περιορίσουν έστω καί κατά τό έλάχιστον τήν έλεύθερη βούληση αύτών. Διότι κανένας δέν είναι περισσότερο σέ θέση από τούς διδασκάλους εκείνους νά εκτιμήσει καί νά υπερασπισθεϊ τήν ανθρώπινη ανεξαρτησία. Όφείλουμε νά τονίσουμε ότι ή ένωση τής όποίας αποτελοϋν μέρος όλοι οί μεμνημένοι, περιβάλλεται μέ πρόχωμα του όποίου ή στερεότητα είναι έξασφαλισμένη από ήμās. Αν δέ ό μεμνημένος εξέληθη από τό

πρόχωμα αυτό, για να άναμιχθῆ στό δημόσιο βίο, όφείλει νά λάβει ύπ' όψη του, τήν τήρηση τρίτου νόμου ό όποίος μπορεί νά διατυπωθεῖώς έξῆς:

«Κυβέρνα κάθε μία από τις πράξεις σου, κάθε τί από τούς λόγους σου, σέ τρόπο ώστε ή έλευθέρα βούληση, όποιουδήποτε, νά μήν ύποστει τόν έλάχιστο περιορισμό». Έκείνος πού έχει ύπ' όψιν του τά παραπάνω, πρέπει νά καταλάβει ότι ένας άληθινός διδάσκαλος, σέβεται τήν προσωπική διδασκαλία, τηρώντας τούς νόμους τούς όποιους διδάσκει.

Ένας από τούς νόμους αύτούς, μπορεί νά έκφρασθεῖ ως άκολουθως: «Μάθε νά έξευρίσκεις στιγμές έσωτερικής γαλήνης και άναπαύσεως και θέσε αυτές σέ ένέργεια, για νά μάθης νά διακρίνεις τό άληθές από τοῦ ψευδοῦς».

Κατ' αύτόν τόν τρόπο μπορεί νά έκφρασθεῖ αύτός ό κανόνας, διότι κατ' άρχήν όλοι οί κανόνες και όλα τά μαθήματα τῆς άπόκρυφης έπιστήμης, έχουν δοθεῖ μέ τή γλώσσα τῶν σημείων, τῶν συμβόλων και τῶν άλληγοριῶν. Για νά καταλάβη δέ κανένας, όλοι τους τῆ σπουδαιότητα και όλη τους τήν έκταση, πρέπει κατά πρώτο, νά εκμάθει τῆ συμβολική αύτή γλώσσα, ή όποία δέν είναι προσιτή σέ όλους, παρά σ' εκείνους οί όποιοι εκαμαν, μέ άποφασιστικότητα και σταθερότητα, τά πρώτα τους βήματα πρὸς τόν έσωτερισμό. Αύτά δέ τά βήματα άποκτοῦν, τήν κατά γράμμα τήρηση τῶν πρακτικῶν κανόνων τούς όποιους προαναφέραμε.

Η όδός είναι έλευθέρη για όλους εκείνους, χωρίς έξαιρέση, τούς όποιους διακαής πόθος ένδυναμώνει. Απλός είναι ό κανόνας τῆς έσωτερικής γαλήνης, όπως επίσης και ή τήρηση αύτου. Αλλά όμως τότε μόνο οδηγεί τό τέρμα, όταν ληφθεῖ υπό σοβαρά έποψη και επιδειχθεῖ σοβαρότητα, τόσο μεγαλύτερη, όσο ή άπλότητα αύτου είναι μεγάλη.

Έν πρώτοις, ό μελετητής όφείλει, για λίγες στιγμές νά λημονήσει τήν καθημερινή του ζωή και κατά τό χρονικό αύτό διάστημα νά άφιερωθῆ σέ όλως διαφορετικές ένασχολήσεις. Έπ' αύτου δέ, όχι μόνο τό άντικείμενο, αλλά και ό τρόπος τῆς δράσεώς του, πρέπει νά είναι διάφορος τῶν καθημερινῶν ένασχολήσεών του.

Έδώ δέν θά πρέπει νά νομισθεῖ ότι ή διάθεση τῶν ειδικῶν αύτῶν στιγμῶν, δέν πρέπει νά έχει σχέση μέ τήν καθημερινή του εργασία. Αντιθέτως, ό άνθρωπος πού θέλει νά επιδοθεῖ στήν άναζήτηση τέτοιων στιγμῶν, θά παρατηρήσει, πολύ σύντομα, ότι μέ τήν άσκηση αύτή, θά τοῦ είναι δυνατόν νά διαθέσει, άκόμη μεγαλύτερο μέρος από τήν πνευματική του ικανότητα, για τήν

καθημερινή του εργασία και τὰ προσωπικά του καθήκοντα. Πρὸς τὸ σκοπὸ, τὴν ἄσκηση στὸν ἑσωτερισμό εἶναι ἄρκετὰ καὶ πέντε λεπτὰ τὴν ἡμέρα, ἀρκεῖ νὰ γνωρίζουμε νὰ χρησιμοποιοῦμε σωστὰ αὐτὰ τὰ λίγα λεπτὰ.

Τί πρέπει ὁμως νὰ κάμει κάθε ἄνθρωπος προκειμένου ὁ χρόνος ποῦ θὰ διαθέτει νὰ εἶναι παραγωγικός καὶ ἀποτελεσματικός γιὰ τὴ σπουδὴ καὶ ἄσκηση τῆς ἑσωτερικῆς ἐπιστήμης;

Κατὰ τὸν χρόνον αὐτόν, ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ θέσῃ τὸν ἑαυτόν του ἔκτός τοῦ ρεύματος τῶν συνηθῶν ἰδεῶν μέ μιαν προσπάθειαν θεώρησης τῶν πάντων ἀπὸ μιᾶς νέας καὶ ὑψηλότερης ἀπόψεως. Κατὰ τὴν διάρκεια τῶν στιγμῶν ποῦ διατίθενται στὴ τακτικὴ αὐτὴ συγκέντρωση, πρέπει ἀκριβῶς νὰ προσπαθοῦμε νὰ παρατηροῦμε τὰ συναισθήματά μας, σάν νὰ μὴν ἀφοροῦν ἐμᾶς τοὺς ἴδιους. Ὁ δόκιμος τῆς ἑσωτερικῆς ἐπιστήμης πρέπει νὰ συνηθίσῃ νὰ βρίσκει τὴν ἀναγκαίαν δύναμιν ὅπως αὐτὲς τίς στιγμὲς θεωρεῖ τὰ προβλήματα του ὡς ξένα. Πρέπει νὰ αὐτοπαρατηρεῖται μέ τὴν ἑσωτερικὴ ἡρεμία ἢ ὅποια χαρακτηρίζει τὸν ἀπλό παρατηρητὴ καὶ νὰ ἀναζητᾷ ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό του τὴν ἀποστροφή τοῦ σκότους καὶ τὴν ἀναζήτησιν τοῦ φωτός, τὸν ἀπώτερο ἑαυτό του, ὁ ὁποῖος βρίσκεται σὲ ἀδράνεια, μέχρις ὅτου ἡ προσπάθειά του αὐτὴ τὸν ἀφυπνίσει. Ἐάν δὲν συμβεῖ τοῦτο οἱ ἀνώτερες ἐνέργειες ποῦ ὁδηγοῦν στὴν ὑπέρτερη Γνώσιν δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐκδηλωθοῦν.

Ἐάν δὲν αισθανθοῦμε τὸ φῶς αὐτὸ τῆς ἑσωτερικῆς γαλήνης, πρέπει μέ ἀπόλυτη ὑπομονὴ νὰ ἐπιμείνουμε στὸν κανόνα καὶ ὅπωςδήποτε ἡ πνευματικὴ διαύγεια θὰ καταυγάσῃ μέ πνευματικὸ φῶς καὶ τότε νέοι ὀφθαλμοὶ διανοίγονται καὶ νέοι κόσμοι φωτεινοὶ παρουσιάζονται, τεινοντες χεῖρα βοήθειας γιὰ τὴν ἑσωτερικὴ πνευματικὴ μας ἀνοδο, μέ πρῶτο σκαλοπάτι τὴ χώρα τῶν γαλάζινων βουνῶν καὶ τελευταῖα τὴν τοῦ ἀνεσπέρου φωτός.

Δὲν ὑπάρχει κανένας λόγος νὰ ἀλλάζει ἢ διαβίωσὴ μας, ὁ ρυθμὸς τῆς ζωῆς μας, πέραν αὐτῆς τῆς προσπάθειας καὶ τῆς ἠθικῆς μας διαβίωσης μέ ὁδηγοὺς τοὺς φυσικοὺς καὶ πνευματικοὺς νόμους. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἢ ὑψηλὴ αὐτὴ διαβίωσιν θὰ ἐνασκήσῃ ἐπίδραση καὶ μεταβολὴ ἐπὶ τοῦ τρόπου τῆς συνηθισμένης μας ζωῆς. Οἱ στιγμὲς αὐτῆς τῆς ἡρεμίας, θὰ ἐπιδράσουν ἐπὶ τοῦ ὑπολοίπου τῆς ὑπάρξεως. Ὀλόκληρο τὸ εἶναι μας θὰ γίνῃ ἡρεμώτερο, ἀσφαλέστερο στὶς πράξεις του καὶ κανένα ἐμπόδιο δὲν θὰ μπορεῖ νὰ τὸ διαταράξῃ.

Ἀργότερα κάποια ἑσωτερικὴ πηγὴ δυνάμεως καὶ ἐνέργειας θὰ ἐκδηλώνεται σ' ἐκείνες τίς ἱερὲς στιγμὲς τῆς αὐτοσυγκε-

ντρώσεως προς τις δυνάμεις του φωτός και μία ριζική μεταβολή μεταμόρφωση θα διαφοροποιήσει αυτόν που έπιμένει στη σπουδή και την άσκηση για την έσωτερική του αφύπνιση και με αυτοπεποίθηση συγκεντρώνει όλες του τις δυνάμεις για να έκτελέσει τό σκοπό του όσο του είναι δυνατόν χωρίς κανένα δισταγμό.

Κατά τόν τρόπο αυτό υπεισέρχονται σε κάθε άνθρωπο, διαδοχικά κατά τή διάρκεια τής ζωής του, σκέψεις φωτεινές, αγαθοποιές και δυνάμεις άγνωστες μεταμορφωτικές στον έσωτερικό του κόσμο, που του δίνουν τή δύναμη να οδηγεί με ασφάλεια τό σκάφος του στον ώκεανό τής ζωής, με κατεύθυνση τής πορείας του, προς τό άνέσπερον φῶς.

Γιά τήν κατανόηση τῶν άνωτέρω και για να πραγματοποιηθῆ τό μεταμορφωτικό έργο πρέπει να γνωρίσουμε τήν αξία και προϋπόθεση τής κάθαρσης και τής ήρεμίας, τής γαλήνης εκείνης που έξασφαλίζουν τό κανονικό αυτής τής εξέλιξης.

Ο άνώτερος αυτός άνθρωπος γίνεται κύριος του έσωτερικού του έγώ και με κυρίαρχον αυτό καθορίζει τή συμπεριφορά του έξωτερικού. Έφ' όσον ή διεύθυνση έξαρτάται από τόν έξω άνθρωπο, ή ψυχή τό έσωτερικό παραμένει δούλο και δέν έχει τή δύναμη να αναπτύξει τις ιδιαίτερες αισθήσεις του. Οφείλει να αναπτύξει τήν ικανότητα να στεγάζεται έναντιον τής άρνήσεως, να μην επηρεάζεται από τόν έξωτερικό κόσμο. Τότε μόνο μπορεί να γίνει όπαδός τῶν διδασμάτων του έσωτερισμού και είναι γεγονός ότι στην έσωτερική άσκηση τό πάν έξαρτάται στό διαρκή πόθο και άσκηση υπερβάσεως του υλικού πεδίου και άνυψώσεως προς τό χῶρο τῶν πνευματικῶν διδασκάλων, οι όποιοι με τις έμπνεύσεις μας θα μάς οδηγούν προς τά άνω σε μία έποπτεία και συνειδητή κατανόηση τῶν άνωτέρων τούτων κόσμων, που είναι οι πρόγονοί μας, του χρυσοῦ γένους.

Με τήν αφύπνιση αυτή ακούγονται έσωτερικές φωνές που μάς διδάσκουν κατά τις στιγμές τής αυτοσυγκέντρωσης και ό άνθρωπος που φθάνει σ' αυτό τό σημείο συνδιαλέγεται έσωτερικῶς με τόν πνευματικόν κόσμο, τόν όποιον έχει προσεγγίσει με ένα βήμα δικό του προς αυτόν και εκατόν του πνευματικού κόσμου προς τόν ίδιον. Ολόκληρη ή ψυχή αυτού του ανθρώπου είναι γεμάτη ήρεμία-γαλήνη και συναρπάζεται από τήν κατ' έμπνευσιν συνεργασία του με τόν πνευματικόν κόσμο του φωτός.

Τότε βρίσκεται μέσα σε κόσμους άμιγούς πνευματικότητας και γεννάται μέσα του τό αισθημα να αγαπά, εκείνο τό όποιο τό πνεῦμα διαχέει επ' αυτού. Τότε παύει να νομίζει ότι ό κόσμος αυ-

τός είναι λιγότερο πραγματικός από τόν έξωτερικό, αποκτᾶ συνείδηση αὐτοῦ τοῦ κόσμου καί πλησιάζει ἢ στιγμή πού οἱ ἀλήθειες θά ἀποκαλύπτονται πρὸς αὐτόν καί θά κατανοήσῃ ὅτι ὑπάρχουν θεῖα ὄντα πρὶν ἄγνωστα, στόν ἄνθρωπο αὐτόν καί αἰσθητήρια ὄργανα πού ἀδρανοῦσαν πρὶν ἐξασκηθοῦν, τὰ ὁποῖα τώρα συλλαμβάνουν τήν κατ' ἔμπνευση διδασκαλία αὐτῶν τῶν ὄντων.

Ὁ ἄνθρωπος αἰσθάνεται ἀνέκφραστη εὐδαιμονία καί στόν ἑσωτερικό του κόσμο διαχέεται φῶς τό ὁποῖο πηγάζει ἀπό μέσα του καί θεῖες δυνάμεις καί μακάρια εὐτυχία τόν κατακλύζουν, διανοίγοντας μπροστά του τό δρόμο πού αποκτᾶται ἡ συνείδηση τῶν ἀνωτέρων κόσμων, ἀφοῦ ἐγίνε ἐπόπτης τῶν κεκρυμμένων, τῶν μυστηρίων του.

Ἐδῶ ὅμως, χρειάζεται μεγάλη προσοχή καί ὁ μαθητής δέν πρέπει νά ἐγκαταλείπει τόν ἑαυτό του σέ ὑπερβολική αἰσθητικοποίηση ἢ σέ φανταστικές ἐντυπώσεις, διότι αὐτά εἶναι δυνατόν νά παρακωλύσουν τήν πορεία του πρὸς τήν ἀληθινή πνευματική γνώση.

Ὡς μέσον ἐλέγχου μπορεῖ νά λάβει τὰ κείμενα τῆς ἀρχαίας Ἑσωτερικῆς Ἑλληνικῆς φιλοσοφίας, τοὺς γνωστικούς συγγραφεῖς, τοὺς μυστικιστές ἑσωτεριστές καί ἰδιαίτερα θεοσοφιστικές διδασκαλίες. Στὰ κείμενα αὐτά οἱ ἐρευνητές τοῦ πνεύματος χάραξαν τίς ἐννοιες τῆς Θείας Ἐπιστήμης τῆς Β.Τ. τίς ὁποῖες διὰ τῶν Μυστηρίων τὰ κατὰ χρόνον ἐμφανισθέντα ἀνώτερα πνεύματα ἐπὶ τῆς Γῆς μετέδωσαν εἰς τόν κόσμο.

Ὁ μεμνημένος στίς ἀλήθειες αὐτές, διέρχεται τήν ὑπαρξή του μέ σταθερό βῆμα, ὅ,τι καί νά τοῦ συμβεῖ παραμένει ἀκλόνητος καί ἀβλαβής. Πρέπει ὅμως νά σημειώσουμε ὅτι ἡ ἐνεργητικότητα αὐτή ὀδηγεῖ ἀσφαλέστερα στό σκοπό ἂν ἀσκηθεῖ ὑπό τήν ἐπίβλεψη πεπειραμένων διδασκάλων γιά νά εἶναι συστηματικό καί καρποφόρο τό ἀποτέλεσμα. Ἡ συνεργασία μας αὐτή σκοπό ἔχει νά βοηθήσῃ συστηματικά τήν προσπάθειά μας πρὸς τήν κατεύθυνση αὐτή.

Γνωστικοί, φιλόσοφοι, ἡ θρησκεία μας καί ἄλλες θρησκείες, ἑσωτερισταί κ.λ.π. μᾶς μιλοῦν γιά τήν αἰωνιότητα καί τίς μετενσαρκώσεις τῆς ψυχῆς καί ἐδῶ προσπαθοῦμε νά κατακτήσουμε αὐτή τή γνώση.

Ὁ δρόμος μᾶς ἀποκαλύφθηκε καί σέ μᾶς ἐναπόκειται νά τόν ἀκολουθήσουμε χωρίς παραπλάνηση, ἀκολουθώντας τήν πορεία μας πρὸς τό φῶς. Πρὸς τοῦτο, ὅπως εἶπαμε καί ἄλλοτε, ὅλοι μποροῦν, ἀνάλογα μέ τό δικαίωμα πού ἔχουν καί τήν ἱστορία τῆς

ψυχῆς τους. Οἱ δυνάμεις εἶναι μέσα μας καὶ ἡ προσπάθεια μία ἢ ἀφύπνιση τῶν αἰσθητηρίων ὀργάνων τῆς ψυχῆς, ἡ ἐπιμονή καὶ ἡ ὑπομονή μας στὴν ἐφαρμογή τῆς μεθόδου καὶ τῶν κανόνων ποὺ διδασκόμεθα στὴ Β.Τ. τοῦ ἐσωτερισμοῦ, ἀρκεῖ νὰ ἐκλέξωμε τὸν ὀρθὸ τρόπο ἔρευνας. Ὁ ἄνθρωπος μόνον μὲ τὰ μάτια του καὶ τὰ αὐτιά του, μπορεῖ νὰ παρατηρήσει χρώματα, σχήματα καὶ ἤχους. Τὰ μάτια ὅμως αὐτά, τίποτα δὲν θὰ μπορούσαν νὰ δοῦν ἐάν δὲν ὑπῆρχε τὸ φῶς τὸ ὁποῖο καθιστᾷ τὰ ἀντικείμενα καὶ τὰ χρώματα ὀρατά.

Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιστήμη τῆς Β.Τ. μᾶς γνωρίζει τὴν ὕπαρξη τῶν πνευματικῶν τούτων ὀργάνων καὶ μᾶς δίδει τὸ μέσο ἀναλάμφεως τοῦ πνευματικοῦ φωτός. Τὸ μέσον τοῦτο διαιρεῖται σὲ τρεῖς βαθμίδες:

Αἱ ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΗ: ἡ ὁποία ἐξελίσσει τὰ πνευματικὰ αἰσθητήρια.

Βῆ ΦΩΤΙΣΜΟΣ: ὁ ὁποῖος ἀνάβει τὸ πνευματικὸ φῶς.

Γῆ ΜΥΗΣΗ: ἡ ὁποία ἐπιτρέπει τὴν ἐπικοινωνία μὲ τίς ἀνώτερες πνευματικὲς ὀντότητες καὶ βαθμίδες.

Αὐτὰ θὰ ἐξετάσουμε σὲ ἐπόμενες ἐργασίες μας καὶ τὰ δεδομένα τὰ ὁποῖα θὰ σᾶς δώσωμε πηγάζουν ἀπὸ ἐσωτερικὴ πηγὴ καὶ γνώση, ἀνακοινώνοντας ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἐπιτρέπεται χωρὶς κινδύνους νὰ ἀποκαλύψουμε, στὴν παρούσα συνεργασία μας, συνιστώντας πάντοτε, τὴν αὐξημένη προσοχή καὶ ἐπιμονή σας, πρὸς τὴν ἀπόκτηση τῆς συνειδήσεως ἀνώτερων κόσμων καὶ τὴν ὑπομονή σας, ἡ ὁποία ἐπέχει καὶ τὴν πλέον πρωτεύουσα θέση, νὰ μᾶς παρακολουθήσετε συστηματικῶς στὴν προσπάθειά μας αὐτὴ, χωρὶς διακοπή.

Ἡ προπαρασκευὴ συνίσταται στὴν εἰδικὴ ἐξάσκηση τοῦ αἰσθηματος καὶ τῆς σκέψεως. Μὲ τὴν ἀσκήση αὐτὴ ἀναπτύσσονται στὸ θυμικὸ καὶ πνευματικὸ σῶμα αἰσθήσεις καὶ ὄργανα τὰ ὁποῖα ἀνήκουν σ' αὐτά, ὅπως οἱ δυνάμεις τῆς φύσεως παραλαμβάνουν ἀπὸ τὴ ζῶσα ὕλη τὰ ὄργανα μὲ τὰ ὁποῖα τὸ φυσικὸ σῶμα εἶναι προικισμένο.

Ὁ φωτισμός πηγάζει ἀπὸ ἀπλούστατες αἰτίες, ἀλλὰ αὐτές πρέπει νὰ τεθοῦν σ' ἐφαρμογὴ δι' ἀπεριόριστης ὑπομονῆς καὶ ἐπιμονῆς γιὰ νὰ ὀδηγήσουν κάθε ἀρχάριο μύστη στὴ διαίσθηση τοῦ ἐσωτερικοῦ του φωτός καὶ τὴν ἐνεργοποίησή του στὴν ἀναζήτηση καὶ ἔρευνα τῆς Β.Τ. τοῦ ἐσωτερισμοῦ, στὸ φωτισμὸ τῶν ὀργάνων τῆς ψυχῆς γιὰ νὰ ἐλέγχουν τὰ τῶν ἀνωτέρων κόσμων.

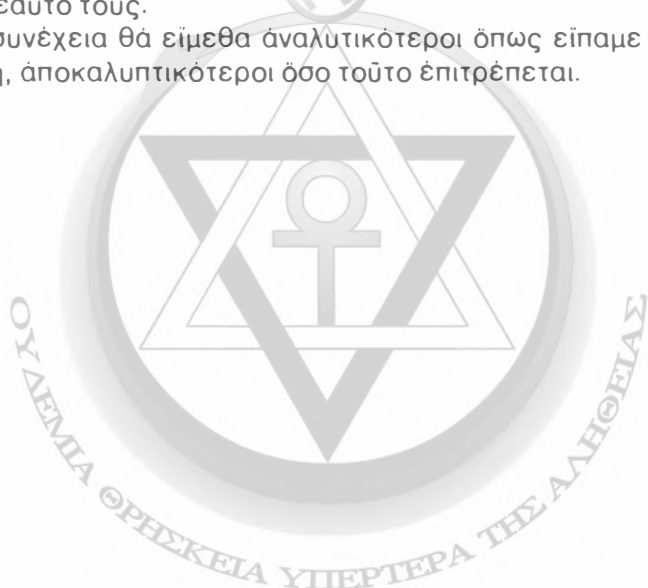
Ἡ Μύηση. Ὁ βαθμὸς τῆς Μύησεως ἀποτελεῖ τὸ ἀποκορύφωμα. Χωρὶς τὴ Μύηση ὁ ἄνθρωπος δὲν μπορεῖ νὰ ἀποκτήσῃ τὴ

Γνώση και τῆ δύναμη τὴν ὁποία αὐτὴ μπορεῖ νὰ τοῦ παράσχει, παρὰ μόνον κατόπιν πολλῶν μετενσαρκώσεων.

Σὲ κάθε ἄνθρωπο τοῦ ἐπιτρέπεται νὰ γνωρίζει καὶ νὰ κατανοεῖ ἀπὸ τὰ Μυστήρια ἐκεῖνα μόνον τὰ ὁποῖα ἡ ἐξέλιξή του τοῦ ἐπιτρέπει. Μόνο γι' αὐτὸν τὸν λόγο ὑπάρχουν διάφορα ἐμπόδια – βαθμοὶ γιὰ τὴν ἐπίγνωση τῶν ἀνωτέρων ἀληθειῶν καὶ δυνάμεων μὲ σκοπὸ νὰ ἐξασφαλίσουν τὸ ἀκίνδυνο τῆς μετὰδοσης αὐτῶν τῶν μυστικῶν, τὰ ὁποῖα ἀποκαλύπτουν τὰ Μυστήρια τῆς Β.Τ. τοῦ ἐσωτερισμοῦ.

Καὶ γιὰ νὰ μὴν παρεξηγούμεθα, τὰ Μυστήρια αὐτὰ δὲν πρέπει νὰ συγχέονται μὲ τὰ θρησκευτικὰ ἀλλὰ εἶναι μέθοδος πού ἀποκαλύπτει βαθμιαίως ἀλήθειες καὶ νόμους φυσικοὺς καὶ πνευματικούς πρὸς τοὺς μυσούμενους σ' αὐτὰ, χωρὶς κινδύνους νὰ κάμουν κακὴ χρῆση αὐτῶν ὄχι μόνον γιὰ τοὺς ἄλλους ἀλλὰ καὶ τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτὸ τους.

Στὴ συνέχεια θὰ εἶμεθα ἀναλυτικότεροι ὅπως εἶπαμε καὶ μὲ προσοχή, ἀποκαλυπτικότεροι ὅσο τοῦτο ἐπιτρέπεται.

ΤΟ ΣΥΜΒΟΛΟ ΤΟΥ ΛΩΤΟΥ

ΠΑΝ. Δ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ. 8/5/1992

Ἡ σημερινή ἡμέρα, εἶναι ἀφιερωμένη, ἀπό τήν ἰδρύτρια τῆς Θ.Ε. Ἑλενα Πετρόβνα Μπλαβάτσκι, στό ἀπόκρυφο φυτό τοῦ Λωτοῦ, ὅπως αὐτό θεωρήθηκε ἀνέκαθεν στήν Ἀρχαία Αἴγυπτο, τήν Ἑλλάδα καί τίς Ἰνδίες, ὅπου ὁ Βούδας εἰκονίζεται διαλογιζόμενος ἐπί ἄνθους Λωτοῦ. Ὁ Λωτός εἶναι ὑδρόβιο φυτό καί υπάρχουν τρεῖς ποικιλίες του: Λευκός, Ρόδιος καί Κυανούς, σύμβολο τριῶν πνευματικῶν ἐπιπέδων.

Τό φυτό τοῦ Λωτοῦ, μέ τή ρίζα του ἀγγίζει τή Γῆ, μέ τό στέλεχος του τό Νερό, μέ τό ἄνθος του τόν Ἀέρα καί τό κίτρινο, τοῦ κίτρου του (τῶν σπερμάτων του), τό Φῶς. Ἐτσι ἔχομε μιά πλήρη συμβολική ἀπεικόνιση, τῶν τεσσάρων στοιχείων τῆς Θείας Φύσεως ἢ ριζωμάτων τοῦ Ἐμπεδοκλέους (Γῆ, Ὑδωρ, Ἀήρ καί Πῦρ).

Ὅπως βλέπουμε, εἶναι ἓνα σύμβολο, μέ ἀπόκρυφο ἐσωτερική ἀξία, τῆς Θείας Δημιουργίας καί τῶν στοιχείων ἐκείνων, πού συμβολίζουν τή συγκρότηση τῶν μορφῶν καί τῶν ψυχῶν, θεωρούμενο ὡς σύμβολο καί τῆς μετενσαρκώσεως, καί τοῦτο διότι: Τό σπέρμα του πορεύεται ἐκ τοῦ Ἀέρος πρὸς τό Ὑδωρ, κατόπιν εἰς τήν Γῆν, ὅπου μέ τήν ἐπίδραση τοῦ θείου Πυρός, ἀναγεννᾶται, γιά νά διατρέξει ἀντίστροφη τροχιά, συνεχῶν ἐμφανίσεων καί μεταμορφώσεων, ὅπως καί κάθε ψυχή, σύμφωνα με τό Θεῖο καί φυσικό νόμο τῆς ἐξελίξεως.

Ἐκδηλώνει κάθε φορά, ἀνώτερες φυσικές καί πνευματικές δυναμικότητες, μέ τή γονιμοποιό ἐπίδραση τοῦ Πυρός, ἐπί τῆς Θείας Φύσεως καί τῶν δημιουργημάτων της.

Αὐτός εἶναι καί ὁ λόγος πού τά ἀπόκρυφα ἐξελικτικά κέντρα τοῦ ἀνθρώπου, τά Τσάκρας, παρουσιάζονται, μέ τή μορφή τοῦ ἄνθους τοῦ Λωτοῦ καί τήν διά τῆς ποσότητος τῶν φύλλων του, ἀπεικόνιση τῆς ποιότητος ἢ ἀξίας αὐτῶν, ἀνάλογα μέ τήν ἡλικία τῆς ψυχῆς καί τό ἐπίπεδο τῆς ἐξελίξεώς του.

Στήν Ἑλλάδα, οἱ ἀρχαῖοι Μυσταγωγοί καί Ἱεροφάντες, πίστευαν ὅτι, κατά τήν ἐποχή αὐτή, 21 Ἀπριλίου ἕως 21 Μαΐου, κυριαρχοῦν οἱ δυνάμεις τῆς Θεᾶς τῆς Σοφίας ΑΘΗΝΑΣ, τῆς ὁποίας ἡ μυσταγωγική ἐπιρροή, διαχέει τήν ὑψηλότερη ἐνέργεια, τοῦ μεταμορφωτικοῦ Φωτός καί κατεργάζεται μέ τό καθαρό Πῦρ, τό ὁποῖο μεταφέρει ἀπό τά ὀλύμπια ἐργαστήρια τοῦ Θεοῦ Ἡφαιστου, τό ἀθάνατο ὄργανο τῆς ψυχῆς, γιά νά τή βοηθήσει καί ἀνυψώσει, στήν τάξη τῶν ἐλευθέρων πνευμάτων, τά ὁποῖα ἔχουν δημιουργήσει τόν πνευματικό τους ὀργανισμό, πού εἶναι ἓνας ἀπό τούς σκοπούς, τῶν μυσταγωγικῶν σκηνωμάτων καί ὁ ἰδιαιτερός λόγος τῆς ὑπάρξεώς τους.

ΤΟ ΦΩΣ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ

Ἀπό τό τραγούδι IV (Ἐλεύθερη Μετάφραση)

Sir EDWIN ARNOLD

Πάνω στό μαλακό κρεβάτι μισοσηκωμένη,
πλάι στόν πρίγκηπα, τό σάλι της πεσομένο,
ἴσαμε τή μέση, τό μέτωπο κρατοῦσε
μέ τά δυό της χέρια ἢ πεντάμορφη Γιασοντάρα
Ἔσκυπτε κι ἀχολογοῦσε, ἄφινε νά κυλοῦν πικρά τά δάκρυά της.
Τρεῖς φορές τά χεῖλη της ἄγγιξαν τό χέρι τοῦ Σινάρτα.
Βαριοστέναξε, τοῦ λέει:

- Ξύπνα ἀφέντη μου καλέ, μίλησέ μου νά ἠσυχάσω.
- Τί ἔχεις ζωή μου; τρυφερά την ἐρωτᾷ.
- Ἄλιμονο. Καί κοιμόμουνα τόσο εὐτυχισμένη, γαλήνια, πρίγκηπα μου.

Τό παιδί σου πούχω μέσα στά σπλάχνα μου
τό 'νωθα ἀπόψε νά σαλεύει—μέ γλυκοχάϊδευε.
Ἄκουγα στήν καρδιά μου τό διπλό τῆς ζωῆς παλμό.
Ἄκουγα τόν Ἔρωτα καί τήν τέλεια Εὐδαιμονία.
Μουσική, θεία, μάγα... Μ' ἔσερνε ἀνάλαφρα στόν κόσμο τοῦ ὕπνου.

Αἴφνης μέσ' ὄνειρο μέ φτάνουν
ὀλέθρια προμηνύματα, τρία.
Ἡ θύμησή τους ἀκόμα πλημμυρίζει τήν καρδιά μου φρίκη.
Εἶδα τῶν λιβαδιῶν τό βασιλιά,
ἕναν ὀλόλευκο ταῦρο μέ τεράστια κέρατα.
Περήφανα περνοῦσε ἀπό τοὺς δρόμους.
Φοροῦσε στό κούτελο διαμαντικό πανῶριο,
σάν ἄστρο ἔλαμπε καί σάν τήν πέτρα κἀνθι
πού τή φρουρεῖ ἀγρυπνα τό Φίδι τό Μεγάλο
καί πού τό φέγγος της στά ἔγκατα τῆς γῆς κάνει τά σκοτάδια
μέρα.

Ἄργοδιάβαινε ἀπ' τοὺς δρόμους, κατά τίς καστρόπορτες τραβοῦσε
καί κανεῖς δέ δύνουνταν τό βασιλιά ταῦρο νά σταματήσει.
Ξάφνου μέσ' ἀπό τό ναό τοῦ Ἴντρα ἀκούστη φωνή μεγάλη:
Σταματήστε τον! Ἄν φύγει, θ' ἀφανιστεῖ τῆς πολιτείας μας ἡ
δόξα!

Κι' ἐγώ, βάλθηκα νά κλαίω,

τό λαιμό του άγκάλιασα μέ τή δύναμή μου όλη,
διάταξα τίς πόρτες ν' άμπαρώσουνε.

Ό βασιλιάς ταύρος μούγκρισε.

Άλαφροκουνώντας τό περήφανο κεφάλι,
γκρέμισε φράχτες, έμπόδια, πέρασε μέσ' από τούς φρουρούς
σωροβολιάζοντάς τους.

Καί τώρα άκουσε τ' άλλόκοτο δεύτερο όνειρό μου:

Τέσσερις όπασίες όλόφωτες

μ' άχιτιδοβόλα μάτια – όμορφες θαμπωτικά,
μοιάζανε τής γής τούς τέσσερις βασιλιάδες
πού κατοικοῦνε στό βουνό Σουμερού,

λάμπανε στόν ούρανό ψηλά μαζί κι ή συνοδεία τους όλη:
ούράνια όντα άναρίθμητα...

Μετακινιούνταν σιγά, σιγά, φτάσαν μπροστά
στής πολιτείας μας τούς τοίχους. Καί σταμάτησαν.

Αίφνης βλέπω νά πέφτει τό χρυσό λάβαρο του Ίντρα πού κυ-
μάτιζε

πάνω στην πιό μεγάλη πύλη.

Στή θέση του πρόβαλλε σημαία φωτοστεφάνωτη.

Φεγγοβολούσαν οί δίπλες της καταπλούμιστες άμέτρητα ρου-
μπίνια,

Ξόμπλια άσύγκριτα τή στόλιζαν: λόγια κεντημένα μ' άργυρές
κλωστές,

λόγια καινούρια, πρώτη φορά άκουσμένα και γνώματέματα
σοφά.

Φλογίζανε κι άστράφταν.

Στά πλάσματα τής γής μιλούσαν για εύτυχία, δείχναν τό δρόμο
πώς νά τή βροῦν.

Σηκώθηκε από την άνατολή τ' αύγέρι τής αύγής,

φύσηξε άπαλά, ξεδίπλωσε τή ρουμπινοστόλιστη σημαία σ' όλο
τό πλάτος της.

Μπόρεσε έτσι νά τή διαβάσει ό κόσμος.

Λουλούδια υπέροχα, κομμένα όχι άπ' τούς μπαξέδες της πολι-
τείας μας,

δέν ξέρω από ποιόν τόπο, σέ σχήμα και σέ χρώμα άγνωστα στη
θωριά μας,

σάν από θάμα πέσανε από τόν ούρανό βροχή.

Είπε τότε ό πριγκηπας: "Ω λωτέ μου άνθισμένε,
όλα αυτά πού είδες ήτανε καλά!"

– Άφέντη μου άλίμονο, συνέχισε ή πριγκίπισσα,
τ' όνειρο δέν είχε άκόμα σβύσει

κι άκουσα λόγια φοβερά: Ήρθε ό καιρός! Ήρθε ό καιρός!
φώναζε ένα άόρατο στόμα.

Και νά, τό τρίτο όνειρο:

Θέλησα νά σ' άγκαλιάσω άφέντη μου, βλέπω
στό κρεβάτι μας άπάνω ένα μαξιλάρι άτσαλάκωτο και ένα φό-
ρεμά σου.

Σύ δέν ήσουν... Δέν υπήρχες!

Τίποτα δέν είχε μείνει άπό σένα,
έσένα πού είσαι τής ζωής τό φώς, βασιλιά μου, κόσμε μου!

Κι άκόμα, τούτη τή μαργαριταρένια ζώνη σου
πού τωρα δα κάτ' άπ' τόν κόρφο μου είναι πιασμένη,
τήν είδα κι έγινε φίδι πού με δάγκωσε.

Πέσαν άπό τούς ποδαστράγαλους μου τά βραχιόλια,
τά χρυσά μου δαχτυλίδια σπάσανε

και τών μαλλιών μου τά γιασεμιά γινήκανε σκόνη.

Τό νυφικό κρεβάτι μας άναποδογύρισε,
σχίστηκε τό κόκκινο πουρντάχ, κουρελιάστηκε.

Κι άκούω άπό μακριά τόν άσπρο ταύρο νά μουγκρίζει,
Ή όλοκέντητη κείνη σημαία και πάλι έκυμάτισε όρθάνοιχτη,
κι άντήχησε ξανά ή έφιαλτική φωνή: Ήρθε ό καιρός!»

Ξύπνησα με τούτη τήν κραυγή. Άκόμα στ' αύτιά μου τήν έχω,
τήν ψυχή μου ταραίζει.

Ώ πρίγκηπά μου, τά όνειρά μου αν δέν προμαντεύουνε
τό δικό μου θάνατο για τό χειρότερο άπ' τό θάνατό μου
πώς έσύ θε νά μ' έγκαταλείψεις,

ή πώς άπό μένα θα σέ πάρουνε, τί άλλο τάχα νά σημαίνουν;

Ό Σιντάρτα κοιτάξε τή γυναίκα του πού έκλαιγε σιγαλά,

Η ματιά του ήταν γλυκιά σαν τό στερνό χαμόγελο του ήλιου
προτού βασιλέψει. Τής ειπε άπαλά:

– Καλή μου, βρές λίγη παρηγόρια, αν μπορείς μέσα στην άγάπη
μου

για σένα πού τίποτε δέν τήν αλλάζει. Μένει άναλλοιώτη.

Ίσως τά όνειρά σου νά είναι στ' άλήθεια τών μελλούμενων
σκιές,

πιθανόν πάνω στους θρόνους τους οι θεοί νά σειοϋνται
και οι ανθρωποι νά βρισκονται στίς παραμονές πού θα βοηθη-
θοϋνε,

ό,τι κι αν γίνει, ό,τι κι αν συμβεί σέ σένα και σέ μένα,

νά μη φεύγει άπ' τό μυαλό σου πώς σ' άγάπησα

και πώς πάντα θ' άγαπώ τή Γιασοντάρα.

Ξέρεις, μέρες τώρα σκέφτομαι βασανιστικά

ἐκεῖνον τόν ἄθλιο κόσμον πού εἶδα

καί μέ τί μέσο θά τόν σώσω.

Σάν ἔρθει ἡ στιγμή θά γενεῖ αὐτό πού εἶναι νά γίνει!

“Ὅμως, ἂν ἡ ψυχὴ μου θλίβεται γιά ψυχές ἀγνωστές μου
κι ἂν γιά ξένα δεινά πονάει, ἀγκαλιάζει μέ τό νοῦ ὅλες τίς
ὑπάρξεις,

νά θυμᾶσαι πώς μέσα σέ τοῦτες εἶναι καί ἡ Γιασοντάρρα,
ἐσύ, ἀγαπημένη μου, ἡ πιό ζαχαρένια, ἡ πιό καλή, ἡ πιό κοντά
στήν καρδιά μου.

Μάνα τοῦ παιδιοῦ μου,

πού τό κορμί σου μέ τό δικό μου ἐνώθηκε γίνηκε ἓνα,

γιά νά γεννηθεῖ ἡ φωτεινὴ τούτη ἐλπίδα

κάτεχέ το, ξέχειλο ἀπό συμπόνοια γιά τὰ πλάσματα,

τό πνεῦμα μου θά ταξιδεύει σέ στεριές καί θάλασσες,

μά καί γοργόφτερη περισσότερα ὀλόγιομη τρυφεράδα γιά τὰ μι-
κρά της,

στό σπίτι πάντα θά ξαναγυρνᾷ μέ πέταγμα χαρούμενο

καί μέ φτερά πού θά τρεμίζουν ἀπό τόν πόθο νά ῥθει σέ σένα

τὴν ξεχωριστή, τὴν τελειότερη, τὴν πιό πολυτίμη, τὴν καταδι-
κιά μου

Λοιπόν, ὅτι κι ἂν συμβεῖ ἀργότερα, θυμήσου

τόν ταῦρο τόν περήφανο πού μούγκριζε,

ὅμως καί τὴ σημαία πού μέσα στ' ὄνειρό σου κυμάτιζε σά φλό-
γα.

Καί ἀκόμη νά θυμᾶσαι, νά εἶσαι σίγουρη πώς πάντοτε σ' ἀγά-
πησα

καί πώς πάντα σ' ἀγαπῶ πολύ.

Νά μὴ ξεχνᾷς, αὐτό πού ζητῶ γιά ὅλους,

γιά σένα πρῶτα πρῶτα τό ζητάω.

Παρηγορήσου ἀκόμα μέ τὴ σκέψη

πώς στή γῆ θά βασιλέψει ἡ εἰρήνη

χάρη στό δικό μας πόνον τόν πικρό.

Καί δέξου μέ τοῦτο τό φιλί μου «τά εὐχαριστῶ»

πού μπορεῖ νά σοῦ ἐκφράσει ἔρωτας πιστός

καί ὅλη στήν εὐλόγια πού μπορεῖ νά φανταστεῖ.

Ἄλιμονο πολλά ὅσο θά τό ἔθελα δέ θά ἔναι

γιατί ἡ δύναμη τοῦ ἔρωτα ἔχει ὅρια

καί ἀπεριόριστο εἶναι τοῦτο πού νιώθω ἐγώ!

Φίλα με στό στόμα κι αὐτά τὰ λόγια πιές

πού ἡ καρδιά μου σταλάζει στήν καρδιά σου,

γιά νά ξέρεις ἐκεῖνο πού ἄλλος κανεῖς δέ θά κατέχει:

Τίς ψυχές όλες άπέραντα άγαπώ
 όμως έσένα άγαπώ άπό άπέραντα άκόμα παραπάνω...

Τώρα πριγκίπισσα, μείνε έδώ. Έγώ θά σηκωθώ. Θέλω ν' άγρυνήσω.

Κι ή Γιοσαντάρα δακρύβρεχτη άποκοιμήθηκε.

Μά μέσ στον ύπνο της έστέναξε βαθιά

γιατί ξανάκουσε κείνα τά ίδια λόγια:

Ήρθε ό καιρός! Ήρθε ό καιρός!

(άπαγγελία Ίφιάνασσα Χατζηδημητρίου)

Όμιλία κ. Πολ. "Αντζακα (Έορτή Λευκού Λωτού)

Ο άνθρωπος, με σκοπό τή διαφυγή άπό τίς αντίθέσεις του, έπενόησε ένα σωρό μορφές διαλογισμού. Οί μορφές αυτές έχουν κτισθεί πάνω στην έπιθυμία, στη θέληση και στη διάθεση για έπιτυχία και περιέχουν αντίθέσεις κι' ένα άγώνα για νά φτάσουν «κάπου».

Αυτή ή συνειδητή, ή θεληματική προσπάθεια ήταν πάντοτε μέσα στά όρια ενός περιορισμένου νοῦ και σ' αυτό δέν μπορεί νά υπάρξει έλευθερία. Κάθε προσπάθεια διαλογισμού άποτελεϊ άρνηση του διαλογισμού.

Ο διαλογισμός είναι τό τέλος τής σκέψης. Τότε και μόνο τότε υπάρχει μιá διαφορετική διάσταση πού είναι πέρα άπό τό χρόνο.

Τζ. Κρισναμούρτι
 Μάρτης 1979

Είχε βρέξει πολύ κατά τή διάρκεια τής νύχτας και τής μέρας, και κάτω στίς ρεματιές τό λασπωμένο ρεῦμα χυνόταν στη θάλασσα, κάνοντάς την καφετιά σαν σοκολατένια. Καθώς περπάτησες στην άκρογιαλιά είδες τά κύματα πού ήταν τεράστια και πού έσπαζαν με ύπέροχες καμπύλες και δύναμη.

Περπάτησες αντίθετα στον άνεμο, και ξαφνικά αισθάνθηκες πώς δέν υπήρχε τίποτα πού νά σε χωρίζει άπό τόν ούρανό κι αυτή ή άνοιχτοσύνη ήταν παράδεισος. – Τό νάσαι τόσο άνοιχτός, εύάλωτος – άπό τούς λόφους, τή θάλασσα και τόν άνθρωπο – είναι ή ίδια ή ουσία του διαλογισμού. Τό νά μην έχεις αντίστασεις, τό νά μην έχεις φραγμό, (έμπόδιο), ένδόμυχα πός ότιδήποτε, τό νά είσαι έντελώς έλεύθερος, πλήρως άπ' όλες τίς μικρές άνάγκες τίς διαθέσεις και τίς άπαιτήσεις με όλες τίς μικρές αντιφάσεις και τίς ύποκρισίες, είναι σαν νά περπατάς στη ζωή με άνοιχτά τά χέρια. Και αυτό τό άπόγευμα περπατώντας εκεί, σ' αυτή

τήν ύγρή ἄμμο, μέ τούς γλάρους γύρω σου, αισθάνθηκες τήν υπέροχη αἴσθηση ἀπ' τήν ἀνοιχτοσύνη τῆς ἐλευθερίας καί τή μεγάλη ὀμορφιά τῆς ἀγάπης πού δέν ἦταν μέσα σου, ἤ ἔξω ἀπό σένα, ἀλλά παντοῦ. Δέν ἀναγνωρίζεις πόσο σπουδαῖο εἶναι νά εἶσαι ἐλεύθερος ἀπό τίς εὐχαριστήσεις καί τούς πόνους σου, ἔτσι ὥστε ὁ νοῦς νά μπορεῖ νά παραμείνει μόνος του. Μονάχα ὁ νοῦς πού μένει μόνος του εἶναι ἀνοιχτός.

Αἰσθάνθηκες ὅλα αὐτά ξαφνικά, σάν δυνατό ἄνεμο πού φύσηξε πάνω στή γῆ καί μέσα σου. Ἐκεῖ ἦσαν ἀπογυμνωμένος ἀπό ὀτιδήποτε ἄδειος καί γι' αὐτό τέλεια ἀνοιχτός. Ἡ ὀμορφιά ὅλων αὐτῶν δέν ἦταν σέ λέξεις ἤ σέ αἰσθήματα ἀλλά ἔμοιαζε σάν νά εἶναι παντοῦ γύρω σου, μέσα σου, πάνω ἀπ' τά νερά καί στούς λόφους.

Αὐτό εἶναι διαλογισμός.

(Ἀπό τό βιβλίο «Διαλογισμός»)

Ὁμιλία Ἀναστ. Τριανταφυλλόπουλου

Σήμερα ἡμερομηνία τοῦ θανάτου τῆς Ε.Ρ. Blavatsky δέν θά ἀναφερθῶ στή γνωστή πολυκύμαντη ζωὴ τῆς. Ἀλλὰ σέ ὀρισμένες βασικές ἀπόψεις οἱ ὁποῖες ἀποτελοῦν προϋποθέσεις διὰ πάντα θεόσοφο στήν πορεία του πρὸς τὸ φῶς.

Νομίζω ὅμως γιὰ λόγους ἱστορικούς πού ἀφοροῦν τοὺς Ἑλληνας Θεοσόφους πρὶν προχωρήσω στή σύντομη αὐτὴ ὁμιλία μου νά κάνω γνωστό ὅτι πολὺ πρὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς ἐπισήμου ὁργανώσεως μέ τὴ μορφή που σήμερα τὴν γνωρίζουμε, ὁ Ἕλληνας φιλόσοφος καὶ διδάσκαλος τοῦ Γένους Θεόφιλος Καΐρης ἰδρυσε τὸ 1833 στὸ Λονδίνο τὸν «Ἑλληνικὸ σύλλογο τῆς Θεοσοφίας» τὴν ὁποῖαν ὁ Καΐρης ἀποκαλεῖ καὶ θεοσέβεια. Ὡς θεοσοφία ὁ Καΐρης ἐννοεῖ τὴν ἐπιστήμη τῆς φύσεως ἢ ὁποῖα ἀπορρέει ἐπὶ τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς καὶ αὐτὸς εἶναι τὸ ὑπέρτατο φῶς τὸ πανταχοῦ παρὸν καὶ διέπον τὰς δυνάμεις τοῦ σύμπαντος. Τὸ ὁποῖο ἀποκαλύπτεται σέ κάθε λογικὸν ἄνθρωπον.

Ὅταν ὁ ἄνθρωπος γνωρίσει τί ὁ ἴδιος εἶναι τότε θά δυναθεῖ ν' ἀνακαλύψει τοὺς νόμους τὰ στοιχεῖα καὶ τὶς δυνάμεις οἱ ὁποῖες διέπουν τὸν κόσμον. Θεὸς, κόσμος, ἄνθρωπος, εἶναι ἡ Τριάς πού συνοψίζουν τὶς Θεοσοφικὲς διδασκαλίαι τοῦ Καΐρη ὁ ὁποῖος ἀσχολεῖται μέ τὴν ἔρευνα τῆς ἀλήθειας ἐπὶ τῇ βάσει τῆς περὶ «Τὸ κρίνειν καὶ διανοεῖσθαι ἐλευθερίας». Τὶς ὁποῖες ὁ ἰδρυτὴς τῆς θεοσέβειας ἐθεώρει σύμφυτες πρὸς τὴν ἀνθρώπινη φύση.

Καὶ ἐπειδὴ αὐτὰ περὶ θεοσοφίας ἀναφέρονται πενήντα περίπου χρόνια πρὸ τῆς ἐπισήμου ἰδρύσεως τῆς παγκόσμιας αὐτῆς ἀδελφότητος νά συμπληρώσουμε τί ἓνας ἄλλος θεόσοφος σύγχρονος τοῦ Καΐρη ὁ Κερκυραῖος πολιτικός καὶ φιλόσοφος Ἀρμένης Βραΐλας μᾶς λέει περὶ θεοσοφίας. Κατ' αὐτὸν θεοσοφία εἶναι ἡ διὰ τῶν νοητικῶν δυνάμεων μελέτη τῆς θείας φύσεως. Κανένα μέρος τῆς φιλοσοφίας δέν εἶναι πλήρες ἄνευ τῆς Θεοσοφίας. Ἡ ἐννοία τοῦ ἀπειρου εἶναι ἡ ὑψίστη στήν ὁποῖα μπορεῖ νά φθάσει ὁ ἄνθρωπος διὰ τῆς ψυχολογίας λογικοῦ καὶ αἰσθητικῆς. Ὁ ἄνθρωπος ἀδυνατεῖ μὲν λόγῳ τῆς πεπερασμένης φύσεως του νά φθάσει τελείως στήν ἀπόλυτη ἀλήθεια, δύναται ὅμως διὰ διαδοχικῶν καὶ βαθμιαίων ἐπιδόσεων νά ἐπιτύχει σχετικὴ περὶ αὐτῆς ἀντίληψη· διὰ τῆς ὀρθῆς χρήσεως τῆς παρατηρήσεως. Ἐτσι ἀπαλλάσσεται ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν ἀπάτη τῶν αἰσθήσεων καὶ βοηθεῖται ὁ νοῦς στήν πραγμάτωση τῆς ἠθικῆς καὶ ὑγιεινῆς δυνατῆς τελειώσεως. Στὸ Σύμπαν διακρίνουμε κατ' αὐτὸν τρεῖς διακεκριμένας ὑποτάσεις τὸ Ἐγὼ δηλαδὴ τὸν ἄνθρωπον,

τόν κόσμο καί τόν Θεό. Ἐναλύοντας τά παραπάνω βγάζουμε ὀρισμένα συμπεράσματα τά ὁποῖα εἶναι:

Ὁ προηγμένος ἄνθρωπος δέν περιμένει τόν κοινωνικό νόμο νά τοῦ ὑποδείξει τά καθήκοντά του ἀπέναντι τοῦ συνόλου ἀλλά δημιουργεῖ γέφυρα ἐπικοινωνίας μεταξύ τοῦ ἑαυτοῦ του καί τῆς συνειδήσεώς του. Διότι ὑπεράνω πάσης ἀνθρωπίνης δικαιοσύνης καί πέρα ἀπό κάθε κριτική ἀντίληψη βασιλεύει ἡ ἠθική ἡ ὁποία πηγάζει ἀπό τόν ἔσω ἄνθρωπο, ὁ ὁποῖος ἔστω καί ἂν δέν ἔχει ἀντίληψη στό παρόν στάδιο συνειδητότητας εἶναι συνδεδεμένος μέ τό παγκόσμιο Ὅλον. Στά βάθη τῆς ψυχῆς τοῦ ἐξελιχθέντος ἀνθρώπου βασιλεύει ἡ ἀλάνθαστη αὐτή ἐπίγνωση τοῦ πρὸς ἑαυτόν καί πρὸς τόν πλησίον καθῆκον. Ἐκὼς ἡ ἐπίγνωση τοῦ προορισμοῦ διὰ τόν ὁποῖον ἐγεννήθη στόν κόσμο ὅπως ὄφελθεῖ ἐπὶ τοῦ κόσμου ἀλλά καί αὐτός ὄφελῆσει τόν κόσμο.

Ἄν κατορθώσουμε νά διατηρήσουμε ἄνευ διακοπῆς τόν σύνδεσμο ὁ ὁποῖος ἐνώνει τήν ψυχὴ μας μέ τό Ἄπειρο τότε μπορούμε νά εἰσχωρήσουμε στά ἄδυτα τοῦ μυστηρίου τό ὁποῖο μᾶς περιβάλλει καί θά κατανοήσουμε τόν ἀληθῆ δρόμο τῆς ψυχικῆς ἐξυψώσεως.

Ἀπό τά βάθη τοῦ Ἄπειρου Νοῦ αἰσθανόμεθα νά διοχετεύονται οἱ ἰδέες τῶν μεγάλων ἐμπνεύσεων, τό φῶς τῶν ὑψηλῶν ἐννοιῶν τῆς σοφίας ἐνῶ ἡ ψυχὴ καθισταμένη ἐλαφροτέρα ἀνέρχεται σέ κόσμους φωτεινότερους.

Ἡ μελέτη τῶν ἠθικῶν ἀρχῶν καταδεικνύει τήν ὁδόν ὅμως ὁ ἄνθρωπος δέν προάγεται ἂν αὐτός ὁ ἴδιος δέν θελήσει νά καλλιεργήσει τά προτερήματα τῆς ψυχῆς του. Ἡ ἐλευθέρη συνείδηση φωτιζομένη ἀπό τήν ἐπιστήμη καί καθοδηγουμένη ἀπό τή λογικὴ ἀποβαίνει ἡ δύναμη ἐκείνη πού ὁδηγεῖ στήν ἀντίληψη τῶν ὑπερτάτων ἐννοιῶν τοῦ κόσμου.

Ἡ ἀληθὴς θρησκεία πρέπει ν' ἀνυψώνει τόν ἄνθρωπο πέραν τῶν ὑλικῶν συμβολισμῶν τῶν στενῶν λατρευτικῶν τύπων καί τῶν δογματικῶν ἀπόψεων πρὸς τίς περιοχὲς τῶν ἀχανῶν ἐκτάσεων τοῦ Ἄπειρου. Αὐτό ὅμως δέν συμβαίνει σήμερα. Μέσα στα στενά ὅρια τῶν τύπων καί τοῦ δογματισμοῦ ἄδικα τό ἀνθρώπινο πνεῦμα προσπαθεῖ νά ἀνέλθει. Ἄδικα ἡ ἐλευθερία τῆς σκέψης καί ἡ λογικὴ προσπαθοῦν ν' ἀποτινάξουν ὅτι οἱ αἰῶνες ἔχουν συσσωρεύσει ἀποτέλεσμα σκότος, σύγχυσις, φανατισμός καί ἀλληλοσφαγή μεταξύ ὁμοθρήσκων.

Τό φῶς τῆς ἀλήθειας ἐκαλύφθη ἀπὸ ἐκείνους πού ἦταν ἐντεταλμένοι νά τό διαχύσουν καί ἀντ' αὐτοῦ σκότος ἐπῆλθε ἐπὶ ὀλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος. Ἄντὶ οἱ διάφορες θρησκείες ν' ἀποκτήσουν γέφυρες συμφιλίωσης μεταξύ τῶν λαῶν νά χρησιμοποιη-

θοῦν ὡς δρόμοι εἰρήνης, σύμπνοιας, κατανόησης, ἀγάπης καὶ ἀλληλεγγύης μεταξύ τῶν ἀνθρώπων ἀνέπτυξαν τὰ ἰδιοτελῆ συμφέροντα ὅπου ὁ πλεόν ἀσυνείδητος μπορεῖ νόμιμα νὰ ἐκμεταλλεῖται τὸν ἀδύνατο· ἀνέπτυξαν τὶς παρορμητικὲς ἐθνικιστικὲς τάσεις τῶν διαφόρων λαῶν μὲ τὰ γνωστά σὲ ὅλους μας ἀποτελέσματα. Δοξασιεῖς μίσους καὶ ἀλληλοεξόντωσης κυριαρχοῦν ἐπὶ ὀλοκλήρου τοῦ πλανήτου· πείνα, ἐξαθλίωση, συμβιβασμός συνειδήσεων.

Πρέπει ὁμως νὰ τονίσουμε ὅτι ὅλες οἱ θρησκείες ἂν καὶ ὀρισμένες διαφέρουν οὐσιωδῶς μεταξύ τους ἐνέχουν μέσα τους ψήγματα τῆς αἰωνίου ἀλήθειας τὰ ὅποια μένουν ἀναλλοίωτα ἀπὸ τὶς πρόσκαιρες ἀνθρώπινες ἀντιλήψεις. Καθῆκον λοιπὸν τοῦ κάθε ἀνθρώπου καὶ κατ' ἐπέκταση τῆς ἀνθρωπότητος ὀλοκλήρου εἶναι ν' ἀνακαλύψει τὰ ψήγματα αὐτὰ καὶ νὰ τὰ μετουσιώσῃ σὲ τρόπο ζωῆς.

Νέες σκέψεις πλουσιώτερα αἰσθήματα ἀγάπης διὰ πᾶν ὅ,τι ἡ φύσις ἐδημιούργησε ἀπαλλαγὴ τῶν θρησκείων ἀπὸ τὰ δόγματα, τῆς ἐπιστήμης ἀπὸ τὴν ὑλιστικότητά εἶναι οἱ βάσεις ἐνός νέου κόσμου πού πρέπει ν' ἀναδυθῆ ἀπὸ τὰ εῤεῖπια τοῦ παλαιοῦ καὶ νὰ ἐξαχθοῦν συμπεράσματα διὰ νὰ μὴ ἐπαναληφθοῦν τὰ λάθη.

Ὅσο τὸ ἀνθρώπινο πνεῦμα ἀναπτύσσεται τόσο περισσότερο κατανοεῖ τὸν κύριο σκοπὸ τῆς ἐπὶ γῆς παρουσίας του καὶ τόσο περισσότερο ἐλεύθερο καθίσταται. Καὶ ἐλευθερία εἶναι ὁ ἐνδόμυχος πόθος τοῦ ἀνθρώπου νὰ χρησιμοποιεῖ κατ' ἴδιαν βούληση τὶς πνευματικὲς καὶ σωματικὲς δυνάμεις του διὰ τὴν κοινὴ τῆς ἀνθρωπότητος ὑπόθεση πού εἶναι ἡ προαγωγή τοῦ ἀνθρώπινου γένους.

Ἠθικὴ δὲ ἡ ἐπιστήμη ἡ ὅποια πραγματώνεται καὶ ἀναπτύσσει τοὺς κανόνες τῶν ἀνθρωπίνων ἐνεργειῶν καὶ πράξεων. Ὁ ἀνθρώπος ὡς νομοθέτης τοῦ ἑαυτοῦ του ἀναιρεῖ ὅταν καὶ ὅποτε θέλει αὐτὸ πού προηγουμένως ἐθέσπισε ὡς ἠθικὸ καὶ νόμιμο (Κάντ). Ἡ ἐνσυνείδητος αὐτῆ κοινωνικὴ ὁμάδα εἶναι ἡ μόνη ἀρμόζουσα σὲ πλάσματα λογικὰ καὶ ἐλεύθερα· ἔτσι ἡ ἀνάπτυξις τῆς ὑγιοῦς ἀτομικότητος ἐξασφαλίζει τὴν ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου· κάτι πού οἱ σημερινὲς κοινωνικὲς συνθήκες προσπαθοῦν ν' ἀποτρέψουν ἔτσι διατηροῦν ἄτομα ἄβουλα καὶ ὑποκείμενα στὴν ἐκμετάλλευσιν. Τελειοποιούμενος ὁ ἀνθρώπος ὑποτάσσεται σὲ ὅ γενικὸ συμφέρον. Ὅσο ὁ ἀνθρώπος ἀποκτᾷ συνείδηση ἑαυτοῦ τόσο περισσότερο ὀφέλιμος γίνεται διὰ τὸ σύνολον. Κοινωνίες πού ἀποτελοῦνται ἀπὸ τέτοιου εἶδους ἄτομα εἶναι κοινωνίες ἐλευθέρων ἀνθρώπων. Τούναντίον ὅταν οἱ προσωπικότητες αὐτὲς σπανίζουν τότε οἱ κοινωνίες ἀποτελοῦνται ἀπὸ ἄμορφο ἄθροισμα ἀσυνείδητου ὄχλου καὶ εἶναι κοινωνίες δούλων σὲ ὅποιας πούθενά δὲν ἀνευρίσκεται τὸ θεῖον αἶσθημα τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς δικαιοσύνης.

Ἡ ἰδέα τῆς Ἀλήθειας μὴ ξεχνᾶμε εἶναι ταυτόσημη μὲ τὴ δικαιοσύνη καὶ δὲν ἀποχωρίζεται ἢ μία ἀπὸ τὴν ἄλλη.

Οἱ ἄνθρωποι θέλουν ν' ἀγνοοῦν ὅτι αἰτία τῶν κοινωνικῶν ἀναστατώσεων εἶναι ἡ διανομὴ τῶν αγαθῶν τῆς γῆς. Καὶ ὅταν λέμε δικαιοσύνη ἐννοοῦμε τὴν ἀπονομὴ εἰς ἕκαστον τὸ ἀναλογοῦν σύμφωνα μὲ τὴν ἀξία του, τίς ἀνάγκες του καὶ τὸν προορισμὸ του. Ἄρα ἡ δικαιοσύνη δὲν εἶναι ταυτισμένη μὲ τὴν ἰσότητά ἀλλὰ μὲ τὴν κοινωνικὴ ἁρμονία.

Ὁ ἄνθρωπος ἀγνοεῖ ὅτι τὸ ἀληθινὸ του συμφέρον εἶναι ἡ ἁρμονικὴ συνεργασία μὲ βάση τὴν ἀγάπη τοῦ πλησιόν. Ὅσο καὶ ἂν προαχθεῖ ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴ σοφία καὶ τὴν ἐπιστῆμη οἱ ἀντιλήψεις του ὁμως ταυτίζονται μὲ τὸ ἴδιον συμφέρον ἢ πρόοδος του θὰ εἶναι ἀσήμαντος.

Ὁ Θεὸς ὡς Ἄναρχος καὶ Ἀπόλυτος Ἀρχὴ ὑπερπληρεῖ τὸ Σύμπαν μέχρι καὶ τῶν πλέον ἀκραίων αὐτοῦ σημείων. Ὁ ἄνθρωπος ὡς ἐξέχον πνευματικὸ καὶ λογικὸ ἂν εἶναι ὑποχρεωμένο ὅπως ἐρευνήσῃ καὶ κατανοήσῃ σὲ βάθος τὴν κρυπτομένη Ἀλήθεια. Καὶ μόνον ἡ ἐσωτερικὴ κάθοδος, ἡ σιωπὴ καὶ ἡ μόνωση μᾶς φέρνουν σὲ ὑπερκόσμιους στοχασμοὺς καὶ μᾶς συνδέουν μὲ τὴν Ἀπειρὸ δύναμη ἢ ὁποῖα εἶναι ἡ μόνη ποῦ ἀνοίγει τὰ μάτια καὶ τὰ αὐτιά τῆς ψυχῆς.

Ὁ Θεὸς εἶναι ὑπεράνω πάσης πνευματικῆς καὶ ὕλικῆς ὑποστάσεως δὲν δέχεται καθορισμὸν καὶ ἀπὸ καμμιὰ ἐννοια δὲν προσδιορίζεται ἐξομοιοῦται πρὸς Ἄβυσσον ἐντὸς τῆς ὁποίας ἐξαπολύονται καὶ συγχωνεύονται ὅλες οἱ δυνάμεις, ὅλες οἱ ἐκπορεύσεις, ὅλες οἱ ιδιότητες. Ὁ ἄνθρωπος μὲ ὑπερένταση τῶν πνευματικῶν του δυνάμεων ξεφεύγοντας πρὸς στιγμὴ τῶν ὀρίων τῆς καθορισμένης ὕλης προσπαθεῖ νὰ προσδιορίσῃ τὴν Ἀκαθόριστη περιβάλλουσα τὴ φύση.

Ὁ Θεὸς παραμένει καὶ θὰ ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένει Ἀπροσδιόριστος. Ἀνέπαφος ἀπὸ τίς κρίσεις καὶ τὰ συμπεράσματα τῆς ἀνθρώπινης λογικῆς. Ἡ ἁρμονικὴ λειτουργία ποῦ πληρεῖ τὸ Σύμπαν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐνεργεῖται ἀφ' ἑαυτῆς. Ἄν κάθε φυσικὴ δύναμη καὶ κάθε ἀναλλοίωτος φυσικὸς νόμος ἀφ' ἑαυτοῦ ἐλειτούργει καμμιὰ δὲν θὰ ὑφίστατο ἁρμονία στὸν κόσμον· διότι ἐκεῖ ποῦ ὑφίσταται αὐτόβουλος ἐνέργεια ἐκεῖ καὶ ἀντίθεση ἐκεῖ καὶ σύγκρουσις. Ἐφ' ὅσον λοιπὸν ἡ Ἁρμονία τοῦ Σύμπαντος συγκρατεῖται Ἀναλλοίωτος ὑπὲρ τοὺς νόμους καὶ τίς λειτουργίες του ἀποδεικνύεται πέραν πάσης ἀμφιβολίας ὅτι ὑπάρχει Λογικὴ καὶ Αὐτόβουλος Δύναμη τὴν ὁποία ἀποκαλοῦμε Θεό. Ἀπὸ αὐτὸν τὸν θεὸ πρωταρχικὴ πηγὴ ἀγαθότητος πνευματικῆς τελειότητος ἀπορρέουν ὅλες οἱ πνευματικὲς ἐκδηλώσεις καὶ τὰ ἀγαθὰ συναισθήματα τὰ ὁποῖα ὠθοῦν τὸν ἄνθρωπο πρὸς τὸ Καλὸ καὶ τὸ Τέλειο.

Ἀπό τό Λευκό Λωτό

8/5/1992

ΧΡ. ΚΑΜΑΡΩΤΑΚΗΣ

Ἡ ἀείμνηστος ἀδελφή μας Ε.Π. Μπλαβάσκου τήν μνήμη τῆς ὁποίας μέ εὐλάβεια ἀναπολοῦμε τήν ἐσπέρα αὐτήν 8 Μαΐου ἐπέ-
τειο τοῦ θανάτου τῆς, ὑπῆρξε ἀναντίρρητα ὁ φλογερός ἐμψυχω-
τῆς καί δημιουργός τῆς Θεοσ. Ἐταιρείας.

Ἡ ἐτήσια αὐτή συνάντηση τῶν Θεοσόφων στόν Ἑλλαδικό
χώρο, ἀλλά καί παγκοσμίως, πού πραγματοποιεῖται ἐπ' εὐκαιρία
τοῦ πνευματικοῦ μας μνημοσύνου, δέν ἔχει χαρακτήρα προσω-
πολατρίας πρὸς τήν ἀποδημήσασα ἀδελφή μας. Ἀποβλέπει
κατά κύριον λόγο στήν ἀδελφική ἐνοποίηση τῶν Θεοσόφων
γύρω ἀπό τό ὄνομά τῆς, πού ἀποτελεῖ ἓνα ὀρόσημο, καί ἐκφρά-
ζει τήν ἰδεολογία καί τό πνεῦμα τῆς Θεοσοφικῆς ἰδέας.

Ἡ ἐκλεκτή ἀδελφή μας ἐζήσῃ τόν περασμένο αἰῶνα σέ μιά
ταραχώδη ἐποχή ἰδεολογικῆς διαμάχης καί συγκρούσεως μετα-
ξύ τῶν ὁπαδῶν τῆς ὕλης καί τοῦ πνεύματος. Ἀπό νέα ἀκόμη ἡ
Ε.Π. Μπλαβάσκου εἶχε διορατικές ἐμπειρίες πού τῆς ἀπεκάλυψαν
τήν ὑπαρξη ἄλλων λεπτοτέρων πεδίων καί διαστάσεων πέραν
τοῦ φυσικοῦ.

Μεμνημένη στά ἐσωτερικά πράγματα καθὼς ἦταν, εἰσηλθε
στόν ἀνεξερεύνητο χώρο τοῦ ἀοράτου κόσμου, καί μᾶς ἔφερε
ἀπό τοὺς Διδασκάλους τῆς σοφίας τό νερό τῆς ζωῆς, τήν θεία
γνώση διὰ τὴν μᾶς ἐλευθερώση ἀπὸ τὰ σκοτάδια τῆς πλάνης. Φι-
λόπονη καί παραγωγική καθὼς ἦταν μᾶς κληρονόμησε ἓνα
πλούσιο συγγραφικό ἔργο, ἡ μελέτη καί ἐρευνα τοῦ ὁποίου ἀπο-
δεικνύει ὅτι ὁ τομέας πού ἀσχολήθηκε μέ ζῆλο καί ἐνδιαφέρον
ἦταν ὁ ἐσωτερισμός, καί ἰδιαίτερα ὁ κλάδος τῆς παραψυχολο-
γίας. Ἐκεῖ βρῆκε τὰ στοιχεῖα καί τίς ἀποδείξεις πού καταρρι-
πτουν τὸν ἄθεο ὕλισμό καί ἀποδεικνύουν τήν ὑπαρξη πνευματι-
κοῦ κόσμου. Ἀπὸ τὰ γραφόμενα τῶν πρεσβυτέρων ἀδελφῶν
μας, ἀλλά καί ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν Μπλαβάσκου, πληροφοροῦμεθα ὅτι
ἡ Θεοσ. Ἐταιρεία εἶναι ἀπευθείας ἔργον καί δημιούργημα τῶν
Διδασκάλων τῆς σοφίας. Τό ἔργο ὅμως αὐτό ἀνέλαβε καί πραγ-
ματοποίησε στόν κόσμο μας ἡ Ε.Π. Μπλαβάσκου μαζί μέ τὸν συ-
νεργάτη τῆς Χ.Σ. Ὀλκοτ.

Ἡ Θεοσ. Ἐταιρεία ὡς γνωστόν ἰδρύθη τό ἔτος 1875 εἰς Νέαν
Ἰόρκη καί ἀπὸ τότε μέ ταχύ ρυθμό ἐπεξετάθη εἰς ὀλόκληρον
τόν κόσμο.

Ἐδημιουργήθη σέ μία περίοδο ἐξάρσεως τοῦ ὕλισμοῦ πού ἔφερε ἐπί σκηνῆς τήν ἀθεΐα καί τό νεῖκος μεταξύ τῶν ἀνθρώπων, ἀκριβῶς διά νά τούς μεταδώσῃ τό ἐλπιδοφόρο καί σωτήριο μήνυμα τῆς πίστεως εἰς τό θεῖον καί τήν ἀγάπη πρὸς τόν πλησίον. Ἐπίσης διά νά τούς ἐνθαρρύνει στήν ἔρευνα τῆς ἀοράτου Ἀληθείας. Στό κλειδί τῆς Θεοσοφίας ἡ Ε.Π. Μπλαβάσκου γράφει μεταξύ ἄλλων, «ὅτι τό ὄνομα Θεοσοφία πού σημαίνει τήν θεία γνώση πού κατέχουνε τά μεγάλα ὄντα οἱ Διδάσκαλοι τῆς σοφίας, τό κληρονομήσαμε ἀπό τούς Ἀλεξανδρινούς φιλοσόφους πού ὀνομάζοντο ἐραστές τῆς Ἀληθείας, φιλαλήθεις ἀπό τό φιλῶ καί ἀλήθεια». Ἔτσι ἡ Μπλαβάσκου ἔμμεσα συσχετίζει τόν ὄρο Θεοσοφία μέ ἐκεῖνον τῆς Ἀληθείας καί λέγει, ὅτι αὐτοί πού θέλουν καί ἐπιθυμοῦν νά συλλάβουν τό νόημα τῆς διδασκαλίας πού κατέχουνε τά μεγάλα ὄντα, ὀφείλουν νά γίνουν φιλαλήθεις, δηλαδή ἐραστές τῆς Ἀληθείας.

Ποιά εἶναι ὁμως αὕτη ἡ Ἀλήθεια τήν ὁποία καλοῦνται ν' ἀναζητήσουν οἱ Θεόσοφοι, καί μέ ποιό τρόπο θά τήν προσεγγίσουν;

Στό ἀρχαιολογικό λεξικό τοῦ Ραγκαβῆ ἀναφέρεται, «ὅτι ἡ Ἀλήθεια εἶναι θυγάτηρ τοῦ Διός, μήτηρ τῆς Ἀρετῆς καί τροφός τοῦ Ἀπόλλωνος». Κατά παράδοση ἡ Ἀλήθεια παριστάνεται μέ γυναικεῖα μορφή γυμνή νά κρατᾷ στό ἓνα χέρι κάτοπτρον ἢ δάδα, ἐξερχομένη ἀπό βαθύ πηγάδι. Κατά τόν βαθυστόχαστο Πλάτωνα ἡ Ἀλήθεια εἶναι ἡ θεά τοῦ ὑπερτάτου ὄντος. Δι' αὐτό ὅταν ὁμιλοῦμε περὶ Ἀληθείας ἐννοοῦμε τό ὄντως ὄν, τήν ὑπερτάτη Θεότητα τήν γύρω καί πέρα ἀπό μᾶς πραγματικότητα. Ὁ Ἀπ. Παῦλος ἀναφερόμενος στό ἐπίμαχο θέμα, Θεός-Ἀλήθεια λέγει «Ἐν τῷ Θεῷ ζῶμεν καί κινούμεθα καί ἐσμέν». Καί κάπου ἄλλοῦ συμπληρώνει. Ἡ ὑπερτάτη Ἀλήθεια ὁ Θεός «εἶναι πανταχοῦ παρών καί τά πάντα πληρών».

Ἡ Θεά ὁμως τοῦ θείου ὄντος δέν μπορεῖ νά ἐπιτευχθεῖ διά τῶν κοινῶν αἰσθήσεων καί τοῦ νοῦ, ἀλλά μόνον διά τῆς βουδικῆς σκέψεως. Ὁ ἄνθρωπος μέ τήν φυσική του συνειδηση δέν βλέπει παρά τήν σκιά καί τό εἶδωλο τῆς Ἀληθείας. Μέ τήν ἀνώτερη ὁμως σκέψη πού προέρχεται ἀπό τήν πνευματική του φύση, βλέπει ἄμεσα τήν ἴδια τήν Ἀλήθεια σέ μία ἀπό τίς πολλές μορφές τῆς. Διότι ὅπως γράφει καί ὁ Ἀπ. Παῦλος, ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι στερηθέντες τοῦ θείου φωτός, «κατά μέρος μανθάνουμε, καί κατά μέρος γνωρίζουμε τήν Ἀλήθεια». Κατά τήν ἐσωτερική παράδοση ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἐντός του ἓναν ἐν δυνάμει Θεό τόν ὁποῖο ὀφείλει διά τῆς μυσταγωγικῆς παιδείας καί ἀγωγῆς ν' ἀφυπνίσει, ὁπότε δι' αὐτοῦ θά προσεγγίσῃ τήν Ἀλήθεια. Στό

κατά Ἰωάννη Εὐαγγέλιο εἶναι γραμμένο τό ἐξῆς. «Θεόν οὐδεὶς ἑώρακε πόποτε».

Ὁ ἄνθρωπος μέ τήν ἀνωριμότητα πού ἔχει δέν μπορεῖ νά δῆ τήν Ἀλήθεια, τό Θεό διά μέσου τῆς φτωχῆς καί ἀνήμπορης προσωπικότητος, ἀλλά μόνο διά μέσου τῆς θείας καί ἀναλλοιώτου ψυχῆς του. Ὁ Πλάτων ἀρχικῶς καί κατόπιν ὁ Ποσειδώνιος μᾶς λέγουν «... ὅτι θεώμεθα τό θεῖον, τήν Ἀλήθεια διά τοῦ ἐν ἡμῖν Λόγου, ἐπειδῆ τό ὅμοιο μόνον διά τοῦ ὁμοίου διαγιγνώσκεται».

Ἡ Ἀλήθεια εἶναι ἀπρόσιτη εἰς τόν κοινό καί ἀπαίδευτο ἄνθρωπο· δι' αὐτό καί ἔχει λεχθεῖ ὅτι ἀνήκει μόνον στοὺς Θεούς.

Σ' ἓνα ἀπόσπασμα τοῦ Στοβαίου ἀναφέρεται «ὅτι ἡ Ἀλήθεια συγκατοικεῖ μέ τοὺς Θεούς», στόν ἀπρόσιτο χῶρο ἢ διάσταση τοῦ πνευματικοῦ κόσμου· «καί εἶναι ἀπό κείνα πού μονάχα μέ τοὺς Θεούς συζοῦνε». Κατά τόν Ἑρμῆ τόν Τρισμέγιστο «ἐλάχιστοι ἀπό τοὺς ἀνθρώπους μποροῦν ν' ἀντιληφθοῦν τήν Ἀλήθεια· αὐτοί πού ὁ Θεός τοὺς ἔχει δώσῃ τήν χαρισματική ιδιότητα νά βλέπουν μέ τοὺς ὀφθαλμούς τῆς ψυχῆς». Καί προσθέτει «ὁ ἄνθρωπος δέν μπορεῖ μέ τό ἐνώματο νά συλλάβει τό ἀσώματον». Δηλαδή ὁ ὑλικός νοῦς δέν μπορεῖ νά γνωρίσῃ τό Πνεῦμα, τήν Θεότητα. Ἐπίσης ὁ Πλάτων στόν Φαῖδωνα μᾶς λέγει, ὅτι «ἡ ἔρευνα πού γίνεται μέ τήν βοήθεια τῶν αἰσθήσεων καί τοῦ νοῦ εἶναι ἀπατηλή».

Ὁ ἄνθρωπος κατά κανόνα ἀναζητᾷ τήν Ἀλήθεια, ὄχι μέ τήν ἀθάνατη ψυχὴ του, ἀλλά μέ τήν θνητὴ του φύση, δι' αὐτό μονίμως εἶναι σέ σύγχυση καί παραλογισμό. Ὁ Ἰησοῦς σύμφωνα μέ τὰ ὅσα γράφει ἡ Καινὴ Διαθήκη συλληφθεὶς καί ἀνακρινόμενος ἀπό τόν Πόντιο Πιλάτο εἶπε: «Ἐγὼ διά τοῦτο ἐγεννήθην καί διά τοῦτο ἦλθον εἰς τόν κόσμον διά νά μαρτυρήσω τήν Ἀλήθεια». Καί εἰς ἐρώτηση τοῦ Πιλάτου ποία εἶναι αὐτὴ ἡ Ἀλήθεια, ὁ Ἰησοῦς δέν ἀπήντησε». Ὅμως διδάσκων τόν λαὸ τῆς Ἰουδαίας πολλές φορές εἶχε διακηρύξει. «Ἐγὼ εἶμαι ἡ Ἀλήθεια καί ἡ ζωὴ». Ἐπίσης σ' ἓνα ἀπό τὰ ἀπόκρυφα Εὐαγγέλια ἀναφέρεται ὅτι ἀπήντησε πρὸς τόν Πιλάτο καί εἶπε: «Ὅτι εἶναι αὐτὴ πού προέρχεται ἄνωθεν, καί ὅσοι τήν ἀποκαλύπτουν εἰς τόν κόσμον πίπτουν θύματα τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς». Ἐνας ὀρισμὸς τῆς Ἀληθείας πού ἀποδίδεται στόν Ἑρμῆ τόν Τρισμέγιστο λέγει. «Ἀλήθεια εἶναι ὅτι δέν ἐπιδέχεται αὐξηση καί μείωση». Ἡ ὑπερβατικὴ Ἀλήθεια, ἀόρατος στίς φυσικὲς αἰσθήσεις δέν ἀνακαλύπτεται ἀποκαλύπτεται εἰς τοὺς ἁγίους καί μεμνημένους. Τήν σχετικὴ Ἀλήθεια πού διαρκῶς μεταβάλλεται, αὐτὴ μποροῦμε νά τήν ἀνακαλύψουμε· ὄχι ὅμως καί τήν ἀπόλυτο Ἀλήθεια πού εἶναι ἀμετά-

βλητη και αιώνια, διότι αυτή αποκαλύπτεται εις τούς αξίους. Πύρρων ο Ήλειος (360-270 π.Χ.) ιδρυτής τής φιλοσοφικής σχολής τών σκεπτικών (σκεπτικιστών) υποστήριζε «οτι ο άνθρωπος δεν μπορεί να εύρη την Άλήθεια, διότι οι αισθήσεις και ο νους δεν μās εμφανίζουν πώς ακριβώς είναι τά οντα και τά πράγματα, αλλά πώς μās φαίνονται οτι είναι». Η αλήθεια είναι μία, αλλά έχει δύο όψεις, τήν πραγματική πού είναι άνευ σχήματος και μορφής και τήν άπατηλή πού σχηματίζεται σε ποικιλία μορφών και είναι προσιτή εις τό πλήθος. Οι άνθρωποι λόγω έσωτερικής άμαθείας μοιραίως προσκολλώνται στην άπατηλή όψη αυτής, στο είδωλο τό όποιο θεοποιούν και λατρεύουν όπως συνέβη τήν εποχή τής Έξόδου τών Έβραίων με τον χρυσοϋν μόσχον. Ένα άπόσπασμα τής Μαχαβαράτα αναφέρει, οτι κάποτε ο Θεός πήρε τήν μορφή του Πελαργού και έπεσκέφθη τον βασιλιά Γιαυδιστήρα πού ήταν βαθιά λυπημένος διά τον χαμό του αδελφου του, προκειμένου να τον παρηγορήσει και βοηθήσει στην δοκιμασία του. Ο βασιλιάς πού ο πόνος ειχε κάνει δεκτικά τήν ψυχή του, αντιληφθείς τήν θεϊκή παρουσία στη μορφή του πελαργου ρώτησε.

Ώ εξαισιο πουλί ποιός είναι ο δρόμος πού οδηγεί στον ύψιστο χώρο τής Θεότητας; Η αγάπη προς τήν Άλήθεια. Και πώς κατακτά κανείς αυτή τήν εύτυχία; Όταν αφήσει τά εγκόσμια πράγματα στα όποια είναι προσκολλημένος και ζητήσει τά ούρανια ακολουθών τήν πορεία τών θείων όντων.

Άς γίνουμε και μεις από τώρα έραστές τής Άληθείας με τήν έσωτερική έννοια εγκαταλείποντες νοερώς τον κόσμον διά να μās αποκαλυφθί τό μυστήριο τής ζωής και τής ύπάρξεως, τό κέντρο του όποιου είναι ή άπρόσωπος Θεότης. Γένοιτο...

ΛΕΥΚΟΣ ΛΩΤΟΣ

Γ. ΣΙΒΡΗ

8/5/1992

Ἐπ' εὐκαιρία τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς ἑκατονταετηρίδος τῆς ἡμέρας τοῦ Λευκοῦ Λωτοῦ (τό 1991 συνεπληρώθησαν 100 χρόνια ἀπό τό θάνατο τῆς Μαντάμ Ε.Π. Μπλαβάτσου, δημοσιεύθηκαν διάφορα ἀνέκδοτα στοιχεία ἀπό τή ζωή τῆς ἰδρυτριάς τῆς Θ.Ε. Μεταξύ αὐτῶν εἶναι καί ὁ τρόπος μέ τόν ὁποῖον καθιερώθηκε ἡ ἑορτή τῆς 8ης Μαΐου. Ἡ Ε.Π. Μπλαβάτσου, στήν τελευταία τῆς διαθήκη ἐξέφρασε τήν ἐπιθυμία ὅπως κάθε χρόνο, κατά τήν ἐπέτειο τοῦ θανάτου τῆς, μερικοί ἀπό τοὺς φίλους τῆς συγκεντρώνονται στά κεντρικά τῆς Θ.Ε. καί διαβάζουν ἓνα κεφάλαιο ἀπό τό Φῶς τῆς Ἀσίας, ὡς ἐπίσης καί ἀποσπάσματα ἀπό τήν Μπαγκαβάδ Γκιτά. Οἱ ἐπιζήσαντες συνάδελφοί τῆς αἰσθάνθηκαν ὁμως τήν ἀνάγκη νά διατηρήσουν νωπή τήν μνήμη τῶν ὑπηρεσιῶν τῆς πρὸς τήν ἀνθρωπότητα καί τῆς ἀφοσιωμένης ἀγάπης τῆς γιά τήν Ἑταιρεία. Ἐτσι, ὁ Συνταγματάρχης Χένρυ Ὀλκοττ, ἐπρότεινε ὅπως ἡ ἡμέρα αὐτή καθιερωθεῖ νά ἑορτάζεται κάθε χρόνο στήν Ἡμέρα τοῦ Λευκοῦ Λωτοῦ· σέ ὅλες τίς Θεοσοφικές Στοές, μέ κάποιο γενικό ἀλλά ἀξιοπρεπή τρόπο, ἀποφεύγοντας τίς δουλικές μικροπρέπειες, κολακειές καί τίς κενές φιλοφρονήσεις. Γιά νά ἐκφράσουν τό γενικό αἶσθημα τοῦ στοργικοῦ σεβασμοῦ πρὸς ἐκείνη πού ἔφερε σέ μᾶς τόν χάρτη τῆς ἀνερχόμενης Ἀτραποῦ πού ὀδηγεῖ στή κορυφή τῆς Γνώσεως, ἐπρότεινε ὅπως, διαβάζονται ἐπίσης μερικές σειρές ἀπ' τό βιβλίο τῆς «Ἡ Φωνή τῆς Σιγῆς». Συνηθίζεται ἐπίσης ὅπως κατὰ τήν ἡμέρα αὐτή τρέφονται οἱ φτωχοί στό ὄνομά τῆς.

Ἐπειδή ὁμως γιά τόν ἐσωτερισμό δέν ὑπάρχουν φτωχοί καί πλούσιοι μέ τήν κοινή ἐννοια ἀλλά μόνο μέ τήν ἐσωτερική, τό ἐνδιαφέρον ὅλων τῶν Θεοσόφων θά πρέπει, κατὰ τήν ταπεινή μου γνώμη, νά στραφῇ τήν ἡμέρα αὐτή πρὸς τήν ἀναζήτηση τῆς πνευματικῆς τροφῆς πού τόσο ἀπελπιστικά στερούμεθα, καί νά ξεχάσουμε ἔστω καί γιά λίγο τόν ἄχαρο καί ἀδιάκοπο ἀγῶνα γιά τήν ἀπόκτηση ὑλικῶν ἀγαθῶν πού ἔχει κυριεύσει τήν ἀνθρωπότητα καί τείνει νά ἐξελιχθεῖ σέ καταστρεπτική μανία. Ἐχουμε ἄραγε συνειδητοποιήσει πόσο ἄρρηκτα συνδέεται ὁ πόλεμος τῶν ὄπλων, μέ τήν δίψα τοῦ πλοῦτου καί τῆς δόξης;

Ἄς σταθοῦμε λοιπόν γιά λίγο στά τρία βαθυστόχαστα αὐτά συγγράμματα τῶν ἀνατολικῶν παραδόσεων γιά νά ἀντλήσουμε

μερικά από τὰ πολύτιμα διδάγματα τους. Ἡ ἀναζήτηση τῆς Ἀληθείας εἶναι κοινός στόχος καί ἐπιδίωξη καί τῶν τριῶν αὐτῶν κειμένων. Στὰ δύο πρῶτα οἱ ἥρωες εἶναι ἐπώνυμοι, εἶναι ὁ Βούδδας καί ὁ Ἀρζούνα, ἐνῶ στό τρίτο εἶναι ὁ ἀνώνυμος Μαθητής. Ἄν ὁμως θελήσουμε νά φύγουμε ἀπό τίς λέξεις καί νά εἰσχωρήσουμε στό νόημά τους, τότε θά δοῦμε ὅτι οἱ δύο ἐπώνυμοι ἥρωες ἀντιπροσωπεύουν κάποιες ἐσωτερικές ἐννοιες. Βούδδας, κατά τήν σανσκριτική ὀρολογία, εἶναι αὐτός πού ἐφωτίσθη, καί κατά τοὺς κινέζους βουδιστές: «δέν ὑπάρχει κανένας ἄλλος Βούδδας ἐκτός ἀπ' τήν θεμελιώδη φύση. Ἐξ ἄλλου μία ἀπό τίς ἄγνωστες ὀνομασίες πού δίδεται στόν Ἀρζούνα, εἶναι ἐκείνη τοῦ Νάρα, λέξις σημαίνουσα «Ἀνθρώπος». Ὁ ἥρωες ἐπομένως καί στίς τρεῖς περιπτώσεις δέν εἶναι κάποιο συγκεκριμένο πρόσωπο, ἀλλά ἡ αἰώνια ἀνώνυμος ψυχή, πού ἀγωνίζεται νά ὑπερβεῖ τοὺς περιορισμούς της καί νά κατακτήσει τήν ἀθανασία. Καί στίς τρεῖς περιπτώσεις ὁ ἀγώνας διεξάγεται ἀπό τήν πνευματική μονάδα κατά τῆς ὑλικῆς προσωπικότητος, καί ἡ ἐπίτευξις τοῦ σκοποῦ προϋποθέτει τήν ὀλοκληρωτική θυσία τῆς κατώτερας ὑποστάσεως. Ἡ ὁδός πρὸς τήν Ἀλήθεια διέρχεται ἀπ' τό κατώφλι τῆς θυσίας, αὐτό εἶναι τό μήνυμα πού μεταδίδεται μέ ἔμφαση κ' ἀπό τὰ τρία κείμενα.

Στό φῶς τῆς Ἀσίας, ὁ Πρίγκηπας Βούδδας, ὀνομάζεται Σαβαρθασιδδ ὅπου θά πεῖ, αὐτός πού κάνει ὅλα εὐτυχισμένα, καί τ' ὄνομά του ἐγίνε χαϊδευτικά: «Σιδδάρθας». Ὁ Πατέρας του τόν προώριζε νά γίνει τοῦ κόσμου ἐξουσιαστής, ἕνας δοξασμένος βασιλιάς τῶν βασιλιάδων, νά κυβερνήσει τή γῆ ὅλη ἂν θελήσει. Ἐκεῖνος ὁμως ἤθελε νά διδάξει στοὺς ἀνθρώπους τή συμπόνοια. Προτίμησε νά θυσιάσει τὰ πάντα γιά νά λιγοστέψει τήν καταραμένη τῆς παγκόσμιας θλίψης τήν πλημμύρα. Προοριζετο νά γενεῖ ὁ λυτρωτής καί γι' αὐτό ἔπρεπε ν' ἀπαρνηθεῖ τὰ πλούτη καί τή δόξα πού τοῦ προσέφερε ὁ βασιλιάς πατέρας του. Ἀποφάσισε λοιπόν νά ἐγκαταλείψει τό παλάτι του. Διάλεξε τόν δρόμο τῆς καλοσύνης κ' ὄχι τοῦ μεγαλείου. Τάχει ὅλα, ἀλλά μία ἐσωτερική φωνή τόν ὠθοῦσε νά τὰ δώσει ὅλα, παρατώντας τα γιά τήν ἀγάπη τῶν ἀνθρώπων, νά ξοδεύει ὅλη τή ζωή του γιά ν' ἀνακαλύψει τήν Ἀλήθεια, καί τῆς λύτρωσης τό κρυμμένο μυστικό νά ξεσκεπάσει. Οἱ φωνές τῶν Δέβας, τῶν Ἀγγέλων ἀπ' τόν οὐρανό, τόν παρότρυναν ν' ἀφήσει τήν χρυσή φυλακή του, καί νά πάει νά βρεῖ τήν Ἀλήθεια, δίδοντας ἀκόμη καί τήν ζωή του. Ἐφυγε λοιπόν, κι οἱ Δέβα-Σούδδα, οἱ καθαροὶ Ἄγγελοι, τόν συνόδευσαν στό δρόμο τοῦ μαρτυρίου. Ἐφυγε γυμνός καί ὀλομόναχος, καί τόν κόσμο τώρα παρατοῦσε γιά νά τόν σώσει.

Ὅπως οἱ φωνές τῶν Δέβας ἔσπρωχναν τὸν Σουῖδδα στὴ θυσία, ἔτσι καὶ ὁ Κρίσνα, στὴ Μπαγκαβάδ Γκιτά, καλεῖ τὸν Αρζούνα νὰ ἐγερθεῖ, νὰ κερδίσει τὴ δόξα, νὰ νικήσει τοὺς ἐχθροὺς του, καὶ νὰ κατακτήσει ἓνα μεγαλοπρεπές βασίλειο. Τοῦ ζητᾷ νὰ σκοτώσει τοὺς συγγενεῖς του, φράσις ἀλληγορική, ἀφοῦ οἱ συγγενεῖς ἀντιπροσωπεύουν τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό του, τὸ περιεχόμενο τῆς συνειδήσεώς του, ὅπως τὸ ἀποκαλεῖ ὁ Κρίσναμούρτι, μὲ τὰ πάθη καὶ τὶς ἐπιθυμίες, τὶς προλήψεις καὶ τὶς δεισιδαιμονίες. Εὐτυχεῖς θεωροῦνται οἱ πολεμισταὶ πού ἀποδύονται σ' ἓνα τέτοιον ἀγώνα, διότι διεξάγεται ἀπὸ ἀγνή πρόθεση καὶ ἀνοίγει τὶς θύρες τοῦ Παραδείσου.

Ὁ Αρζούνα ἐν προκειμένῳ ἀντιπροσωπεύει τὴν πνευματικὴ μονάδα εἰς τὸν ἄνθρωπο καὶ ὁ Κρίσνα τὸν Λόγο, ἢ τὸ πνεῦμα πού ἔρχεται νὰ σώσει τὸν ἄνθρωπο. Εἶναι ἓνας Σέζα πού προετοιμάζεται ἀπὸ τὸν Γκουρού γιὰ τὶς δοκιμασίες τῆς μῆσεως, γιὰ τὴν μεγάλη θυσία πού θὰ τοῦ ἐπιτρέψει νὰ ζήσει ἓνα λαμπρὸ μέλλον σ' ἓνα ἀνώτερο πεδίο.

Ἀνάλογο εἶναι τὸ πνεῦμα τῆς διδασκαλίας καὶ στὴ φωνὴ τῆς Σιγῆς. Ἡ πορεία τῆς μαθητείας ἀρχίζει καὶ ἐκεῖ μὲ τὸ ἄκουσμα τῆς φωνῆς τῆς Νάντα, ἢ ὅποια δίνει τὸ πρόσταγμα γιὰ ἔσωτερικὸ ἀγώνα καὶ θυσίες. Ἐκεῖνος πού θὰ ἀκούσει τὸν ἄνηχο ἤχο της, καὶ θὰ τὸν κατανοήσει, πρέπει ν' ἀναζητήσει καὶ νὰ σκοτώσει τὸν μεγάλο φονέα τοῦ Πραγματικοῦ, πού δὲν εἶναι ἄλλος ἀπὸ τὸν νοῦ. Πρέπει νὰ θυσιάσει τὴ ζωὴ τῆς ὑλικῆς προσωπικότητος ἐὰν θέλει νὰ ζήσει ὡς πνεῦμα. Προτοῦ ἡ μυστικὴ δύναμη μπορέσει νὰ τὸν κάνει Θεό, πρέπει ὁ ὑποψήφιος νὰ ἀποκτήσει τὴν ἰκανότητα νὰ φονεύει τὴν ἀστρική μορφή του κατὰ βούληση. Πρέπει νὰ σκοτώσει τὴν ἐπιθυμία, τὴν ἀγάπη τῆς ζωῆς, καὶ νὰ νεκρώσει κάθε ἀνάμνηση παρελθουσῶν ἐμπειριῶν. Πρέπει νὰ σιγήσει τὶς σκέψεις του καὶ νὰ συγκεντρώσει ὁλόκληρην τὴν προσοχὴν του στὸ Διδάσκαλό του. Πρέπει ἐπίσης ν' ἀπομακρύνει τὴν ἀγνοία καθὼς καὶ τὴν ψευδαίσθησιν, καὶ νὰ συγχωνεύσει τὸν νοῦ μὲ τὴν ψυχὴ, γιὰ νὰ ἀξιωθεῖ νὰ γίνῃ τὸ Φῶς, νὰ γίνῃ ὁ ἤχος, νὰ γίνῃ τελικῶς ὁ Κύριός του καὶ ὁ Θεός του. Τόσο ὑψηλοὶ καὶ μεγαλόπνοοι εἶναι ἀδελφοί μου οἱ στόχοι τοῦ Θεοσοφικοῦ Ἰδεῶδους πού ἔθεσε γιὰ μᾶς ἡ Ε.Π. Μπλαβάτσκι. Ἐπιδιώκουσα τὴν πνευματικὴ πρόοδο τοῦ ἀνθρώπου, δὲν ἔπαψε νὰ τονίζει ὅτι σὲ ὅλες τὶς παρουσιάσεις τοῦ ἔσωτερικοῦ Δόγματος, ἓνας μόνον ἀπαράβατος κανὼν ὑπῆρξε δεσμευτικός γιὰ τὸν νεοφῶτιστο, ὅπως εἶναι καὶ τώρα – ἡ πλήρης καθυπόταξις τῆς κατωτέρας φύσεως ἀπὸ τὴν ἀνώτερα. Καὶ προειδοποιεῖ ὅλα τὰ μέλη τῆς Θ.Ε. καὶ ἄλλους πού

άναζητοῦν πνευματική γνώση νά προφυλάγονται ἀπό τὰ πρόσωπα πού προσφέρονται νά διδάξουν εἰς αὐτούς εὐκολες μεθόδους ἀποκτήσεως ψυχικῶν δώρων. Ἄς ἀποτελέσουν γιά μᾶς οἱ προαναφερθέντες ἥρωες τὰ φωτεινά πρότυπα, κι ἄς προσπαθήσουμε νά τοὺς μιμηθοῦμε. Νά γίνουμε κι' ἐμεῖς οἱ ταπεινοὶ ἀγωνισταὶ τοῦ πνεύματος.

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ

Στὴν συνεδρίαση τῆς Στοᾶς «ΑΡΤΕΜΙΣ» 2 Ἀπριλίου 1992 ἡμέρα Πέμπτη ὁ Πρόεδρος αὐτῆς ἀδ. Χρ. Καμαρωτάκης ἀπευθυνόμενος εἰς τὰ μέλη εἶπε ἐν περιλήψει τὰ ἐξῆς:

Μετά βαθυτάτης θλίψεως σᾶς ἀναγγέλω τὸν αἰφνίδιο θάνατο τοῦ ἀγαπητοῦ μας φίλου καὶ ἀδελφοῦ Δημητρίου Γέροντα. Ἄπεβίωσε στίς 28 Μαρτίου ἡμέρα Σάββατον ἐντὸς τῆς οἰκίας του ἀπό καρδιακή προσβολή σὲ ἡλικία 73 ἐτῶν. Ἡ κηδεῖα τοῦ ἀδελφοῦ μας ἔγινε στίς 31 Μαρτίου ἡμέρα Τρίτη στό Αο Νεκροταφεῖο Ἀθηνῶν.

Πολλὰ μέλη τῆς Στοᾶς Ἄρτεμις καὶ Ἀπόλλων καὶ ὁ Πρόεδρος τῆς Θεοσ. Ἐταιρείας ἀδ. Πολ. Ἄτζακας συνόδευσαν τὸν νεκρὸν στὴν τελευταία του κατοικία.

Ὁ ἀποθανὼν ἀδελφός μας ἦτο ἀπόστρατος ἀξ/κός τοῦ Ἑλλην. Στρατοῦ. Φλογερός πατριώτης καὶ μαχητῆς ἔλαβε μέρος σὲ πολλές μάχες κατὰ τό παρελθόν πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς πατρίδος, τιμηθεὶς ἐπαξίως μὲ ἀριστεία ἀνδρείας. Ἐμφορούμενος ἀπὸ Θεοσοφικά ἰδεώδη ἦταν ἓνας ἀπὸ τοὺς πρωτεργάτες πού βοήθησαν στὴν ἰδρυση τοῦ πνευματικοῦ μας ὀμίλου τὴν περίοδο 1968-69.

Ταπεινός καὶ ἀπλός χωρὶς ἐτικέτες καὶ ἐπαρση, ἔδειχνε κατανόηση, πνεῦμα συνεργασίας καὶ ἀνθρωπιᾶς, ἀρετὲς πού ὅπως ὅλοι γνωρίζουμε σπανίζουν στὴν ὑλιστικὴ ἐποχὴ μας. Διὰ μᾶς πού τὸν ζήσαμε ἐκ τοῦ πλησίον καὶ γευθήκαμε τοὺς στοχασμοὺς καὶ τίς συμβουλές του ἦταν ὁ ἀγαθὸς φίλος καὶ ὁ ἰδανικὸς συνεργάτης.

Ἡ ἀπώλειά του δημιούργησε στὰ μέλη τῆς Ἀρτεμιδος ἐνα δυσαναπλήρωτο κενό. Στὴ μνήμη μας θὰ εἶναι ζωηρὰ χαραγμένη ἡ γλυκιά καὶ σοβαρὴ μορφή του.

Παρακαλῶ ἀδελφοί μου ὅπως στῶμεν ὀρθιοὶ καὶ τηρήσωμεν ἑνός λεπτοῦ σιγῆς εἰς μνήμην τοῦ ἐκλιπόντος ἀδελφοῦ μας.

Αἰώνια του ἡ μνήμη.

Χρ. Καμαρωτάκης

Μεταξύ μας

ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΣ

Τά Γραφεία του «ΙΛΙΣΟΥ» είναι Βουκουρεστίου 25, α' όροφος, Κωδ. 106 71, είναι ανοικτά κάθε ημέρα από 10.30-1, εκτός Σαββατου και Κυριακής.

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ

Παρακαλούμεν, αποστέλλετε με ταχυδρομική ή τραπεζική έπιταγή εις τήν διευθυνσιν: «Πολυδεύκη Αντζακα, Βουκουρεστίου 25, α' όροφος Κωδ. 106 71, Αθήνας». Η αποστολή με Τραπεζική έντολή μας δυσκολεύει πολύ.

ΘΕΡΜΗ ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ ΤΟΥ ΙΛΙΣΟΥ

- **ΝΑ ΕΜΒΑΣΩΣΥΝ ΤΗΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΤΟΥΣ ΕΓΚΑΙΡΩΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1992: 2.000 Δρχ.**
- **ΝΑ ΕΓΓΡΑΦΟΥΝ ΝΕΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ**

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΟΥ ΙΛΙΣΟΥ

Βόλος: Γ. Κουκουβίνος
Καβάλα: Μιχ. Παράσχου

Κέρκυρα: Αλεξ. Λούβρος
Λαμία: Αντ. Τριανταφυλλου
Λάρισα: Ισ. Φελλους
Μυτιλήνη: Γ. Χωριατέλλης
Ξάνθη: Μάριος Κουτσουριδής
Πάτρα: Αθ. Κοντοσάκης
Ρέθυμνο: Αντ. Βιστακής
Ρόδος: Αντ. Βεργωτής
Σέρραι: Ανέστης Σάββας
Σύρος: Π. Ζαραφωνίτης
Χαλκίδα: Δημ. Δημαρελου
Χανιά: Εμμ. Νοδαρακής
Κύπρος: Θεοφ. Παναγιώτου,
Τ.Κ. 1720, ΛΕΥΚΩΣΙΑ Τηλ. 474.815

«ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΙΛΙΣΟΣ»
της Θεοσοφικής Έταιρίας
έν Ελλάδι

Βουκουρεστίου 25- Αθήναι 106 71
Ίδρυτης:

† ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Εκδότης-Διευθυντής:
Πολυδεύκης Αντζακας
Τιμή τευχους: Δρχ. 400
ΜΑΪΟΣ-ΙΟΥΝΙΟΣ 1992

ΔΩΡΕΕΣ

ΠΡΟΣ ΤΗ Θ.Ε. ΚΑΙ ΤΟΝ ΙΛΙΣΟ
ΑΡΕΤΗ ΤΖΟΥΛΑΤΗ
(ΔΙΔΩ ΚΑΛΛΕΡΓΗ)
ΔΡΧ. «50.000»

ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΩΝ ΤΕΚΝΩΝ ΤΟΥ
ΦΩΤΟΣ ΠΟΥ ΤΗΝ ΠΟΔΗΓΕΤΗ-
ΣΑΝ ΠΡΟΣ ΑΥΤΟ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΕΥΧΟΥΣ

Κ. Μελισσαρόπουλου: Δημήτριος Γαλανός ὁ Ἀθηναῖος	σελ. 155
Τὸ θάρρος στὰ κείμενα τῶν μεγάλων θρησκειῶν	176
Χριστοφ. Ρίζου: Ὁ Ἐλευθεροεκτονισμὸς	181
Εὐάγγελου Π. Φωτιάδου: Ἑλλάς καὶ Ἀσία	190
Βασ. Γούσιου-Πελαγοῦ: Ἰουλιανός	203
Χαρ. Μπάρακλη: Ἠθικὲς διδασκαλίες καὶ φιλοσοφικοὶ στοχασμοὶ	205
Π.Δ. Αναγνώστου: Πῶς ἀποκτᾶται ἡ συνείδηση τῶν ἀνωτέρων κόσμων	209
Π.Δ. Ἀναγνώστου: Τὸ σύμβολο τοῦ Λωτοῦ	216
Sir Edwin Arnold: Τὸ φῶς τῆς Ἀσίας	217
Ὁμιλία κ. Πολ. Ἀντζακὰ (Ἑορτὴ Λευκοῦ Λωτοῦ)	221
Ὁμιλία Ἀναστ. Τριανταφυλλοπούλου	223
Χρ. Καμαρωτάκη: Ἀπὸ τὸ Λευκὸ Λωτὸ	227
Γ. Σιβρῆ: Λευκὸς Λωτὸς	231
Μεταξὺ μας	236

PAPUS

ΜΕΤΕΝΣΑΡΚΩΣΗ

Η ΦΥΣΙΚΗ, ΨΥΧΙΚΗ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ
ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Ο μεγάλος Γάλλος αποκρυφιστής κάνει
μία εντυπωσιακή προσέγγιση στη δοξασία
της Μετενσαρκώσεως, βασισμένος στη Δυτική
Εσωτερική Παράδοση, που έχει τις ρίζες της
στην Αρχαία Αίγυπτο.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΤΡΑΚΤΥΣ

Θεμιστοκλέους 38, Τηλ. 36.30.824